

2022 - 2027

STUDIEGIDS

Disclaimer

© 2022 Faculteit voor Protestantse Theologische en Religiestudies.

Versie 2022 – 1

Voor aanvullingen en correcties: www.fptr.be.

Deze studiebrochure werd met de grootste zorg en aandacht samengesteld. Enige fouten en wijzigingen zijn echter voorbehouden.

Het doel van de studiebrochure is om een informatief, samenvattend overzicht te geven van onze organisatie, profiel, studievoorzieningen en -regelingen, opleidingen en aanverwante informatie betreffende de bachelor- en masteropleidingen, evenals de postgraduaatopleidingen die de **FPTR** biedt.

De weblinks en interne links zijn in de digitale versie van dit document aanklikbaar. Deze vindt u op onze website www.fptr.be

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	6
1 Algemene gegevens.....	7
1.1 Historische achtergrond	8
1.2 Missie	9
1.3 Profiel	10
1.4 Kernwaarden	11
1.5 Organigram.....	12
2 Onderwijsvisie	15
2.1 Algemeen	16
2.2 Opleidingen.....	17
2.3 Onderzoeksgroepen	23
2.4 Domeinspecifieke leerdoelen	25
2.5 Kwaliteitszorg.....	29
3 Studeren aan de FPTR.....	33
3.1 Inschrijvingen.....	34
3.2 Digitaal en Resident Onderwijs	38
4 Programma's	47
4.1 Trajecten.....	48
4.2 Bacheloropleiding	50
4.2.1 Bacheloropleiding Traject Theologie.....	52
4.2.2 Bacheloropleiding Traject Religiestudies	56
4.3 Transitie Bachelor - Master	62
4.4 Masteropleiding	63
4.4.1. Algemene Masteropleiding	66
4.4.2 Pastorale Masteropleiding	71
4.4.3 Educatieve Masteropleiding.....	76
4.4.4 Research Masteropleiding	79
5 Inhoud modules.....	83
5.1 Algemeen	84
5.2 Bachelor 1.....	85

5.2 Bachelor 2.....	91
5.3 Bachelor 3.....	95
5.4 Mastermodules	99
6 Postgraduaat en Doctoraatsopleidingen	102
Postgraduaat	103
Doctoraatsopleiding	105
Contactgegevens	106
Bijlagen	107
B1 Richtlijnen doctoraat	107
B2 Stagemap	109
Inleiding	109
Competentieprofielen	110
Algemene opzet	112
Enkele praktische uitgangspunten.....	113
Eisen aan startdocument.....	114
Eisen aan verslag.....	115
Beoordelingsprotocollen	116
Literatuurlijst	118

Voorwoord

Nu je deze studiegids ter hand nam, ben je geïnteresseerd in studeren. Deze studiegids geeft achtergronden en informatie over de studie in protestantse theologie en religie te Brussel. Van harte welkom!

In wat volgt willen we informatie verstrekken over de structuur en de opbouw van de opleidingen aan onze instelling. Deze gids biedt naast informatie ook achtergrond en visie. Theologie en religie zijn in deze bijzondere tijden geen evidentie. Jarenlang meende men dat religie vanzelf zou verdwijnen naarmate de moderniteit toeneemt. Sinds de eeuwwisseling blijkt het tegendeel. Mensen zijn meer dan tevoren op zoek naar zingeving en houvast. Men kijkt daarbij in toenemende mate naar de tradities die eeuwenlang de wereldculturen vorm gaven. Tijdens deze schriftelijke rondleiding doorheen ons instituut hopen we duidelijk aan te geven wat onze visie is op de toekomst van levensbeschouwing in het algemeen en christelijke theologie in het bijzonder. We zullen ons open vizier presenteren, waarbij we aandacht voor de interdisciplinaire benadering onderstrepen. Ook duiden we op het belang van diversiteit. De opleidingen aan de FPTR streven ernaar voldoende kennis en bekwaamheid aan te reiken, zodat toekomstige theologen en geestelijke begeleiders kunnen bouwen aan een constructieve synergie van levensbeschouwingen, iets wat naar onze mening van levensbelang is voor de geglobaliseerde samenlevingen in de toekomst.

Tijdens de studie van theologie en religie opent zich voor de student een nieuwe wereld. Daarin worden de gangbare meningen kritisch bekeken en door middel van verdieping opnieuw geijkt. Dit is soms confronterend. De studie van theologie en religie is bijgevolg niet vrijblijvend. Onderweg ontmoet de student zichzelf en krijgt de kans de persoonlijkheid te vormen en te gronden. Misschien wel meer dan andere disciplines nodigt theologie uit tot zelfreflectie en een constructieve positionering in het maatschappelijke landschap.

We wensen aan wie de studie aanvat erg veel doorzetting toe. Zoals in deze gids aan bod komt, stellen we alles in het werk om je daarbij te begeleiden.

Prof Dr Johan Temmerman

Decaan

① Algemene gegevens

1.1 Historische achtergrond

De bestudering van teksten en verhalen in samenhang met de actuele werkelijkheid is één van de oudste disciplines ter wereld. Mensen zochten van oudsher naar de zin van het bestaan. Toen de overlevering nog mondeling geschiedde, ontstonden reeds verklarende verhalen en systematische analyses van veel oudere tradities. De Bijbelse traditie vormt voor de westerse cultuur een ruggengraat, van oorsprongsverhalen tot het concept 'wereldgeschiedenis'. In deze traditie ontstond het begrip theologie of godgeleerdheid. Vanaf de Renaissance en de Verlichting wordt het theologische vakgebied geflankeerd door religiestudies of -wetenschap. Tijdens deze ontwikkelingen speelde de Reformatie voorin de 16^e eeuw een belangrijke rol. Aangezet door de 'herontdekking' van het evangelie door Luther en medestanders en de enthousiaste golven van het vroege Humanisme kreeg men meer aandacht voor antieke teksten, talenkennis en verklaringsmethoden (hermeneutiek).

In deze periode ligt dan ook de historisch-symbolische oorsprong van de [Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies](#) te Brussel, namelijk in de Hervormde Academie die te Gent tussen 1578 en 1584 was opgericht. Het was de periode van de grote godsdienstoorlogen in onze contreien. Vele steden in Vlaanderen gingen in die periode over tot het Calvinisme. Vandaar dat de Academie in Gent werd mogelijk gemaakt. Maar deze tijd ligt al lang achter ons, gelukkig maar.

Tijdens de eeuwen die volgden op de tumultueuze 16^e eeuw reorganiseerde het katholicisme zich in de Vlaamse provinciën. Op protestants vlak bleef het erg stil, op enkele enclaves in de Vlaamse Ardennen na. Pas in de 19e eeuw ontloek de protestantse denominatie opnieuw. Staatkundig bekwam men herkenning door de Overheid, mede dankzij de liberale grondwet die in België werd opgesteld. Pas tijdens de Tweede Wereldoorlog begonnen de predikanten Émile Hoyois, Matthieu Schyns en William Thomas met het inrichten van theologische cursussen in Brussel. De voornaamste reden was dat studenten onder druk van de Duitse bezetter niet langer naar het buitenland konden reizen. Voorheen studeerde men in Frankrijk, Zwitserland of Nederland. Vanaf 1942 was dit niet langer mogelijk. Het is interessant te melden dat deze theologische cursussen openstonden voor mannen en vrouwen.

In 1950 werd de huidige faculteit door de Protestantse Evangeliekerk en de Methodistenkerk gesticht. In 1955 voegde de Belgische Christelijke Zendingkerk zich bij dit initiatief. Na gebouwen te hebben betrokken gelegen aan de Vleurgatsesteenweg en Terkamerenlaan kon de Faculteit het huidige pand in de Bollandistenstraat in gebruik nemen. Sindsdien wordt

onafgebroken opleiding in theologie gegeven in de twee landstalen: Nederlands en Frans. Bij Koninklijk Besluit van 1963 werd de Faculteit officieel erkend als instituut voor hoger onderwijs en heeft ze het recht diploma's bachelor, master en doctor in de theologie en religiestudies af te leveren.

De meest recente ontwikkelingen situeren zich voornamelijk op het vlak van verbreding en verdieping.

1.2 Missie

De Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies (FPTR) is een onderwijs- en kenniscentrum inzake religie, zingeving en pastoraat, met een dubbele missie:

- De opleiding van kritisch denkende theologen (voorgangers, onderwijzend personeel en onderzoekers) in de protestantse theologie vanuit haar speciale band met de Verenigde Protestantse Kerk in België (VPKB) en het protestants godsdienstonderwijs (PEGO).
- Onderzoek in actuele religieuze en maatschappelijke ontwikkelingen en theologische tradities vanuit protestants dienstverlenend perspectief.

In deze missieverklaring onderstrepen we de verbreding van de voorbije decennia, waarbij de traditionele onderwijsfunctie werd uitgebreid met een academisch kenniscentrum in theologie en religie. Daardoor werden de kerkelijke opleiding enerzijds uitgebreid met onderzoek naar actuele maatschappelijke thema's inzake religie met het oog op verdieping van de dienstverlening naar beleidsmakers en het brede publiek. Anderzijds werden de pastorale opleidingen verbreed met specifieke accenten inzake aalmoezeniersschappen, zoals luchthaven-, gevangenis-, ziekenhuis- en city chaplaincy.

1.3 Profiel

De **Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies** is een instituut voor hoger levensbeschouwelijk onderwijs. Ze is daarbij als onderwijsinstelling en kenniscentrum gericht op wetenschappelijke theologiebeoefening en onderzoek. De protestantse traditie, met haar klemtoon op de Bijbel en het kritische denken, is de inspiratie van haar profiel.

Als instelling van hoger onderwijs legt de faculteit specifieke accenten op hedendaagse vraagstukken. Daarbij beoogt ze een hoog academisch gehalte en een wetenschappelijke methodiek, ten einde de gangbare polariserende tendensen inzake levensbeschouwing vandaag te adresseren en nuanceren. Het vizier van de faculteit is gericht op de globale situatie van religie en het Christendom in het algemeen, met focus op de Europese context in het bijzonder. Als instelling voor hoger onderwijs met zetel in Brussel bevinden we ons materieel in het 'hart van Europa', wat de faculteit ook vertolkt in haar intellectueel profiel. Dit houdt enkele cruciale accenten in:

- De kwesties rond religieuze identiteit, globale ethiek en nationalistische politiek
- De godsdienstsociologische vragen rond geloof en toebehoren
- De uitdagingen die het wetenschappelijk wereldbeeld en de secularisatie aan religie en tradities voorleggen
- De complexe verhouding tussen religieuze diversiteit en radicalisme

Op deze terreinen maakt de faculteit zich sterk een unieke positie in te nemen in de academische wereld in België. Zeker wat betreft de protestantse theologie, die expliciet niet-confessioneel maar breed maatschappelijk is georiënteerd, levert ze een bijzondere expertise. De grote levensvragen worden daarbij niet geschuwd, waardoor de academische bekwaamheid steeds is geflankeerd door het kritisch evalueren van de eigen positie. Daarmee dient de faculteit de kerk en de samenleving in sterk wisselende tijden.

De **Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies** onderstreept in haar profilering duidelijk haar open en onafhankelijk karakter. Historisch verbonden met de brede protestantse kerktradities, bood de faculteit van het begin af een thuis aan verschillende kerkgenootschappen. Ze is dan ook geëngageerd in diverse oecumenische en interreligieuze initiatieven. Gezien Brussel als Europese hoofdstad niet alleen een kosmopolitische uitstraling heeft, maar ook op een gastvrije wijze meer dan 180 nationaliteiten herbergt, besteedt de faculteit in haar profilering ruim aandacht aan deze maatschappelijke diversiteit. Studenten uit het Verre en Midden-Oosten, Oost- en Zuid-Europa en ook uit Afrika vinden in de faculteit een uitdagende

en verrijkende context om theologie en religie te bestuderen op hoger academisch niveau.

Tot slot legt de **Faculteit voor Theologie en Religiestudies** ook accent op taal en communicatie. Theologie heeft alles van doen met het Woord. Taalvaardigheid en een toegankelijke toonzetting is levensbelangrijk voor de toekomst van religieuze tradities en zingeving. Zo levert de faculteit academisch geschoolde en communicatief vaardige theologen en experts in religiewetenschap af.

1.4 Kernwaarden

De **FPTR** heeft drie kerntaken: onderwijs, onderzoek en dienstverlening. Op deze drie terreinen neemt ze, gezien haar profilering, een bijzondere positie in. Dit vertolkt zich in de volgende kernwaarden.

Kritisch denken

Studenten die afstuderen aan de **FPTR** zijn theologie en religiewetenschappers die leerden kritisch te denken. De faculteit bestudeert teksten, tradities en zingeving volgens de wetenschappelijke methodes die in de internationale academische wereld voor handen zijn. De faculteit stimuleert zelfreflectie en een stevig gegronde analyse. De interdisciplinaire benadering van theologie en de studie van religie garandeert een open en kritische geest.

Onderzoek-mentaliteit

Inleidende vakken en tekst- en taalstudie worden in de bachelor- en masteropleidingen steevast voortgezet door zelfstandig onderzoek. Daarom besteedt de faculteit in haar curriculum ruimer aandacht aan methodologie, modellenleer en descriptieve analyse. Theologen die aan de **FPTR** afstuderen leerden een zelfstandige onderzoek-mentaliteit aan te nemen. Ze zijn er zich van bewust geworden dat de situatie van religie in Europa niet naadloos als verklaring van wereldwijde ontwikkelingen dienstbaar is. De onderzoek-mentaliteit aan de **FPTR** verbreedt het terrein van studie met een globaal perspectief.

Communicatie vermogen

De **FPTR** legt de nadruk op vlotte en toegankelijke communicatie, vanuit de basisgedachte dat kennis pas levend wordt als men wetenschap ook kan communiceren. Eruditie is een belangrijk facet van de academische bedrijvigheid, maar minstens even belangrijk is de capaciteit van de onderzoeksbevindingen ook over te brengen naar anderen. Daarom benadrukt en onderwijst de faculteit tijdens de opleiding de communicatieve vaardigheden van de student. Het woord in geschreven en uitgesproken

gestalte, een vlotte pen en helder uiteenzettingsvermogen, behoren tot de kernwaarden van de FPTR.

Spirituele beweging

Staan in de protestantse traditie erkent de faculteit de noodzaak tot een persoonlijk doorleefde spiritualiteit. Confessionele afhankelijkheid heeft daarbij plaats gemaakt voor begrip en kennis van een brede waaier aan van verschillende vormen van spiritualiteit. De faculteit stimuleert met deze kernwaarde tot het doordenken van de persoonlijke beweging met deze of gene traditie. De aandacht voor overleveringen en rituelen, de kritische analyse van traditionele gewoonten en respect voor de verscheidenheid aan religieuze uitdrukkingen, stelt de theoloog en religiewetenschapper die aan de FPTR afstudeert in staat op een constructieve en synergetische wijze leiding te geven in een diverse samenleving.

1.5 Organigram

De bestuurlijke leiding van de [Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies](#) is tweevoudig: een zakelijk bestuur en een academische leiding. De eerste taak wordt door een Raad van Bestuur volbracht. Deze staat in nauw contact met een Commissie van Advies die is samengesteld uit vertegenwoordigers van de stakeholders. De academische leiding wordt opgenomen door het [decanaat](#), bijgestaan door de academische raad. De administratieve en publicitaire taken worden waargenomen door het secretariaatspersoneel. De docenten aan de FPTR zijn georganiseerd volgens de drie voornaamste vakgebieden, zijnde Bijbelwetenschap, Historische en Praktische Theologie en Religiestudies.

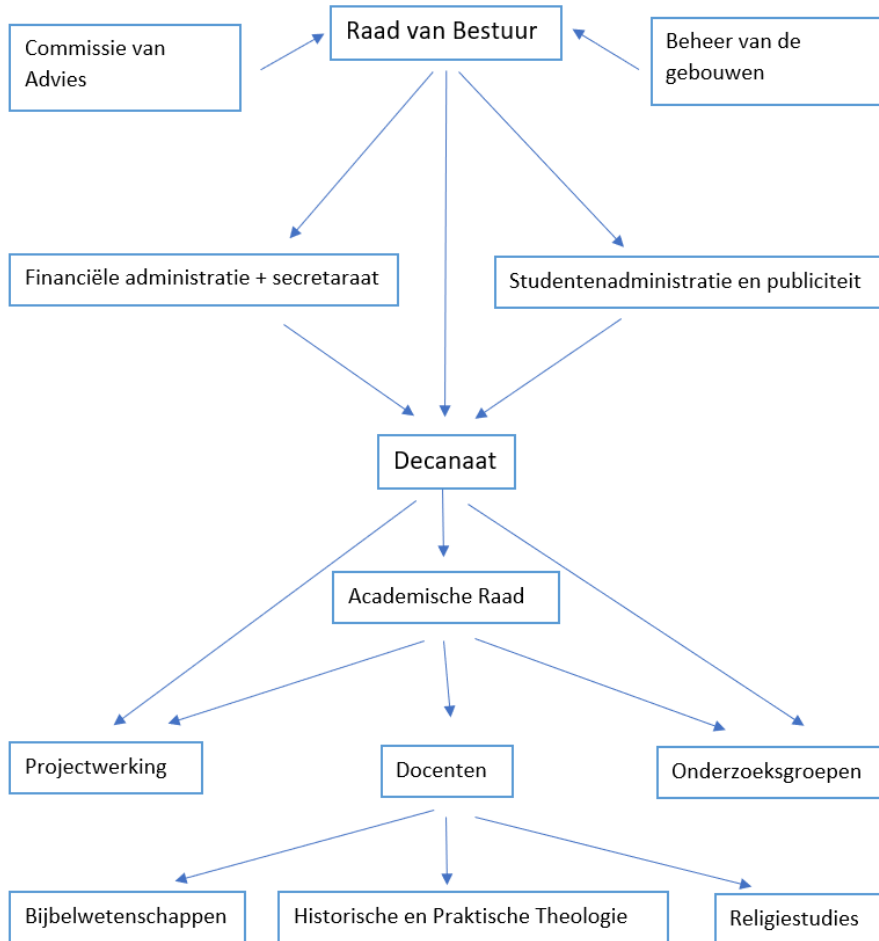
Gezien het religieuze landschap in Vlaanderen en de wereld sterk verandert, neemt de FPTR een anticiperende houding aan. Binnen de traditionele groep van stakeholders, zijnde de kerkelijke gemeenschappen en het godsdienstonderwijs, is er een voortdurende debat aan de gang omtrent de plaats van religie in de toekomst. In het godsdienstonderwijs gaan regelmatig stemmen op om de levensbeschouwelijke vakken onder te brengen in een eenheidsvak. Het beleid in Franstalig België reduceerde het aantal confessionele en niet-confessionele vakken in het lager en middelbaar onderwijs enkele jaren terug reeds met de helft. Ook in Vlaanderen wordt de dialoog gevoerd. Maar ook de kerkelijke realiteit verandert snel, niet in het minst door het sterk teruglopende kerkbezoek en een drastische terugval van het aantal roeping en de voorbije decennia. Deze tendensen hebben belangrijke consequenties voor de opleidingen tot predikant en godsdienstleerkracht.

De [Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies](#) positioneert zich in dit debat op een heldere manier, gekenmerkt door een kritische onderzoeksmentaliteit. Elk academiejaar staan verschillende symposia op het programma, waarbij mensen uit het werkveld in dialoog met elkaar treden ten einde toekomstmogelijkheden van kerk en onderwijs te verkennen. Ook werken we aan professionele leergemeenschappen (PLG), waarin mensen worden samengebracht om de huidige tendensen te doorgronden met het oog op een beslissende stem in het debat te brengen. Zie daarover meer bij de beschrijving van het vakgebied Praktische Theologie.

Deze proactieve houding van de [FPTR](#) resulteert tevens in een aantal samenwerkingsverbanden, zowel nationaal als internationaal. Wetenschappelijke onderzoeksprojecten worden met buitenlandse partners uitgevoerd, waarbij we academici uit Zuid-Afrika, Azerbeidzjan, Servië en de UK samenbrengen. Binnen de landsgrenzen volbrengt de [FPTR](#) een zesjaarlijks onderzoeksproject met de Evangelische Faculteit te Heverlee. Op Praktisch Theologisch vlak organiseert de [FPTR](#) enkele chaplaincy-projecten in samenwerking met het Remonstrants Seminarium aan de VU (Amsterdam) in een netwerk met de brede groep kerkelijke en levensbeschouwelijke organisaties in Brussel. De vruchten van deze initiatieven resulteren in een postgraduaatopleiding Chaplaincy. Daarnaast blijft de [FPTR](#) de dragende academische poot van kerkvernieuwing met aan de tijdsgeest aangepaste invulling van het ambt.

Bij het opstellen van het organigram van de [Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies](#) hield men rekening met de noodzakelijk openheid voor projectwerking en onafhankelijkheid ten aanzien van de samenstelling van de academische kerntaken.

Dit levert het volgende schema op:

② Onderwijsvisie

2.1 Algemeen

De [Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies](#) leidt predikanten, theologen en religiewetenschappers op. Om het ambt van predikant in de Verenigde Protestantse Kerk in België op te nemen is het Masterdiploma met afstudeerrichting Pastoraat van de [FPTR](#) vereist. Om godsdienstles in het middelbaar onderwijs te geven, is de Educatieve Masteropleiding een vereiste. Voor de programma's van deze opleidingen, zie verder in deze studiegids.

De opleidingen beogen de student academische kennis bij te brengen, zoals deze in de schoot van de protestantse traditie ontstaat. Daarbij is een levendige belangstelling voor sociale en culturele vraagstukken onontbeerlijk. Ook de actuele vraagstukken rond religie en identiteit behoren tot de opleiding. Het is daarbij de bedoeling een voldragen en redelijk geargumenteerde expertise te ontwikkelen, ten einde in kerk en samenleving actief aan het maatschappelijk debat rond geloof en zingeving te kunnen participeren. Vandaar dat de persoonlijke ontwikkeling van de student ons nauw ter harte gaat. Daartoe stimuleert de opleiding tot zelfreflectie en dialoog.

Doelstellingen

De algemene doelstellingen van het onderwijs zijn als volgt samen te vatten:

- De [FPTR](#) leidt studenten op tot wetenschappelijk geschoolde theologen en religiedeskundigen;
- De opleidingen aan de [FPTR](#) beogen gedegen wetenschappelijke kennis te verbinden met de vorming van een stevige persoonlijkheid;
- De [FPTR](#) wil met haar onderwijs de student inzicht bieden in de brede sociale en maatschappelijke vraagstukken rond religie in een diverse samenleving;
- De [FPTR](#) integreert de meest recente stand van zaken met betrekking tot Mensenrechten en religieuze minderheden in haar onderwijs;
- De opleidingen theologie aan de [FPTR](#) beogen een diepgravend inzicht te bieden in de huidige stand van de academische theologie;
- De [FPTR](#) stimuleert in haar onderwijs de dialoog met de meest diverse levensbeschouwingen die vandaag worden beleefd;
- De opleidingen aan de [FPTR](#) beogen daarbij verdieping van de eigen geloofstraditie van de student om vanuit een kritische houding aan een constructieve continuering te kunnen bouwen;
- De [FPTR](#) zet aan tot respect en erkenning van actuele levensvragen in al hun verscheidenheid en reikt daarbij instrumenten aan om de communicatie tussen de verschillende opvattingen te bevorderen;

- De opleidingen aan de FPTR integreren vergelijkende traditie- en tekstanalyse, zodanig dat de student met respect en begrip aan de levendige dialoog tussen religies en levensbeschouwingen kan deelnemen;
- De FPTR voert de zorg voor ethisch handelen en deontologie hoog in het vaandel.

2.2 Opleidingen

Bij haar ontstaan leidde de faculteit vooral predikanten en kerkelijke werkers op. Deze opleidingen zijn in de huidige bachelor- en masterstructuur bewaard gebleven. Maar zowel de kerk als de samenleving zijn de voorbije 75 jaar grondig gewijzigd. De secularisatie nam hals over kop toe, de kerkverlating was groot en het wetenschappelijk-technologisch wereldbeeld nam gaandeweg het gehele dagelijkse leven in beslag. Deze ontwikkelingen gingen evenwel gepaard met een toenemend zinsverlies. De (post)moderne mens voorin de 21^e eeuw ziet zich geconfronteerd met een vacuüm inzake levensbeschouwelijke waarheid. De versplintering van de grote verhalen en het opdelen van waarheid in subjectieve fragmenten stelde ook de christelijke traditie onder grote druk. Vandaar dat de **Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies** tijdens het voorbije decennium haar actieradius verbreedde. De faculteit leidt niet alleen en uitsluitend op tot predikant of aalmoezenier. De studie van het christendom wordt dan ook geflankeerd door aandacht voor de wereldwijde religie, godsdienstvrijheid en mensenrechten. De FPTR beoogt daarmee bij te dragen aan de lacune in geestelijke verzorging die in de brede lagen van de samenleving heerst. De vraag naar zingeving zal niet afnemen. Vandaar dat de verbrede kennis van religieuze tradities in het kader van actuele zingevingsvragen een aanvulling is voor het brede scala van begeleiding en coaching die vandaag tot stand komt. De multidisciplinaire aanpak in de Masteropleiding garandeert de brede inzetbaarheid van afgestudeerde Masters in Theologie en Religiestudies aan de FPTR.

Bacheloropleiding

De bacheloropleiding in theologie en religiestudies voorziet in een breed maar essentieel grondvlak om het christendom en de wereldgodsdiensten te leren begrijpen en verder te bestuderen. De opleiding bestaat uit drie terreinen: Bijbelwetenschap, theologie en religieonderzoek.

Bijbelwetenschap houdt in de eerste plaats de Bijbelse literatuur in, die op een overzichtelijke en cultureel georiënteerde wijze wordt besproken. De basis van de Bijbelwetenschap zijn de antieke talen: Hebreeuws en Grieks. Een grondige kennisname van de beginselen van de authentieke Bijbeltalen leert de student het heel specifieke denkkader van de auteurs kennen. Van daaruit wordt de specifieke inbedding van de Bijbel in het mythologische en literaire landschap van de Antieke Oudheid verduidelijkt. Dit biedt verdiepend inzicht in de bijzondere culturele dynamiek waaruit het Bijbels monotheïsme en het christendom ontstonden. Dit wordt aangevuld met een overzicht en analyse van de antieke en klassieke literatuur uit het Midden Oosten en de Grieks-Romeinse wereld. De Inleiding Oude en Nieuw Testament vormen de toegangspoort tot verdere verdieping van de kennis van de Bijbel. De inwijdingen in Hebreeuws en Grieks stellen de student in staat exegetische oefeningen te volbrengen vanuit de grondteksten. Dit is een verrijkend studietraject.

Voor vele studenten vormen de antieke Bijbelse talen een hoge drempel. Deze vakken zijn evenwel essentieel om de Pastorale en Educatieve Masteropleidingen te volgen. De FPTR richt ook twee opleidingen in waarbij Hebreeuws en Grieks niet verplicht zijn: de zogenaamde 'Verkorte Bachelor' die recht geeft op het Certificaat Protestants Godsdienstonderwijs (PEGO) en het traject 'Late Roeping' dat in samenspraak met de Verenigde Protestantse Kerk in België (VPKB) wordt ingericht. Voor de Research Master in religiestudies zijn de antieke talen niet verplicht maar aangeraden. De FPTR richt eveneens een Verkorte Cursus Bijbelse Talen in. Zie verder in deze studiegids.

De tweede pijler van de Bacheloropleiding legt de nadruk op theologische reflectie. In de eerste plaats wordt nagedacht over de Joods-christelijke wortels van onze cultuur, de implicaties ervan voor mens en wereld en dit in het kader van de moderniteit en de Verlichting. De actualiteit is nooit veraf, vandaar dat ook ruimschoots aandacht wordt besteed aan ethische vragen. De prangende ethische kwesties worden in christelijk perspectief behandeld. Ook het pastorale handelen en de praktisch theologische consequenties van geloof en gemeenschap vandaag komen aan bod. Uiteindelijk is ook de kerkgeschiedenis een voorname component van een verdiept inzicht in de wortels van de Europese cultuur. Ook de vorming van christelijke dogma's tot de moderne ontwikkelingen in de 19e en 20e eeuw worden voor het voetlicht gebracht. Een bijzonder segment van de theologische vakken is de specifieke aandacht voor reformatorische theologie en confessies.

De derde pijler van de Bacheloropleiding neemt de actuele situatie van religie in de geglobaliseerde wereld in het vizier. De periode waarin de westerse

cultuur een duidelijke religieuze stempel droeg ligt voorgoed achter ons. Na de volkomen secularisering van onze leefomgeving volgde de globalisering. Mede dankzij migratie komen we nu dagelijks in contact met andere religies en levensbeschouwingen. Om deze veelkleurigheid inzake levensbeschouwingen tot een blijvende verrijking te maken, stimuleert de opleiding aan de FPTR de kennis van zowel de eigen tradities als van de wereldgodsdiensten. Daarop is de derde pijler van de bacheloropleiding theologie en religiestudies gericht. De religiewetenschappelijke disciplines houden uitvoerig rekening met de ontwikkelingen in de evolutionaire psychologie, de godsdienstsociologie, de antropologie van de religie en de interreligieuze dialoog. Daarnaast komen ook de vele alternatieve stromingen die het christendom rijk is aan bod, van gnostiek over Manicheïsme en Katharen, tot Rozenkruisers, Vrijmetselarij en New Age.

Daarbij komt dat in de Bacheloropleiding de mogelijkheid wordt geboden om door middel van keuzevakken de persoonlijke interesses verder uit te diepen. Dit kan gaan van de specifieke Anglicaanse of Lutherse confessie tot de Joods-christelijke betrekkingen, Afrikaanse inheemse culturen of mystiek.

Transitie of pre-master

De FPTR biedt aan studenten de mogelijkheid om zich voor te bereiden op de Masteropleiding door het volgen van een voorafgaand studiepakket. De faculteit komt daarmee tegemoet aan de vraag van studenten om in te stromen in de Masteropleiding, terwijl ze reeds in het bezit zijn van een Masterdiploma in een andere discipline dan theologie en religiestudies. In dit transitiejaar vult de student de lacunes in de voorafgaande opleiding op met betrekking tot theologie en religiewetenschappen. Afhankelijk van de vooropleiding en diploma's stelt de Academische Raad een voorbereidend traject voor. Dit bedraagt doorgaans 60 studiepunten.

Met het oog op de instroom in de pastorale of educatieve Masteropleiding zal de kandidaat de Bijbelse Talen moeten volgen, alsook de inleidende vakken in Bijbelwetenschap, theologie en religiestudies. Studenten die reeds in het bezit zijn van een Bachelordiploma Theologie van een erkende Europese Universiteit of een instituut voor Hoger Onderwijs in een niet-Europees land, kunnen naargelang de reeds behaalde studiepunten een aangepast programma volgen. Daarin ligt de nadruk op interdisciplinariteit, de Europese context en mensenrechten in verhouding tot religie en zingeving.

Dit transitiejaar is geen aparte opleiding, maar wordt als dienstverlening door de FPTR aangeboden. Een gedeelte van het studiepakket bestaat uit online studeren. Een ander gedeelte omvat zelfstudie. De taalvakken worden ter plaatse gevolgd.

Studenten die zich daartoe willen inschrijven nemen contact op met het [Decanaat](#).

Masteropleiding

De Masteropleiding aan de FPTR is een wetenschappelijk parcours waarlangs zelfstandig academisch onderzoek wordt gecombineerd met het verwerven van competenties voor een specifieke praktijk. De theoretische 'onderbouw' die tijdens de Bacheloropleiding werd gelegd, wordt nu verder uitgewerkt in de 'bovenbouw' waaraan drie afstudeerrichtingen finaliteit bieden: pastoraat, onderwijs en onderzoek.

De Masteropleiding beoogt verdieping en verbreding, door de verdere uitwerking van de drie vakgebieden waarvan in de Bachelor de theorie werd gezien, aangevuld met interdisciplinariteit. Dit betekent dat de Bijbelwetenschappelijke, zowel als praktisch-historische en religiewetenschappelijke componenten tijdens de Masteropleiding worden samengebracht. Dit betekent eveneens dat de student zelfstandig onderzoek verricht, zowel wat betreft de traditionele theologie en de hedendaagse hermeneutische ontwikkelingen als op het vlak van actuele problemen rond integriteit, identiteit, zingeving en religie.

Het specifieke van de Masteropleiding aan de FPTR is de interdisciplinaire Bijbelbenadering. Een tekst uit de Hebreeuwse Bijbel of het Nieuwe Testament wordt geanalyseerd vanuit de grondtekst. Na de vertaling en de exegetische doorlichting, treedt de student in seminarievorm het debat binnen met andere disciplines die het terrein van de Bijbelwetenschappen en religiestudies rijk is.

Naast de exegese biedt de Masteropleiding ook de mogelijkheid om aan vergelijkende tekststudie aandacht te besteden. Teksten staan meestal in een lijn van ontwikkeling en treft men vaak in andere culturen in licht gewijzigde vormen aan. Het is een verrijkende en verdiepende kennis die ontstaat wanneer de student eenzelfde tekst in verschillende tradities vergelijkt.

Interdisciplinariteit kenmerkt ook de hoofdvakstudie en de Masterproef. Hierbij kan men opteren om verdiepende studie van de antieke talen aan te gaan of bijvoorbeeld praktisch gericht de verhouding tussen moderne media en kerk te bestuderen. Ook bijzonder pastoraat, christelijke kunst, mystiek of oriëntalistiek behoren onder meer tot de mogelijkheden.

Studenten die de Masteropleiding aan de FPTR volgen krijgen uitgebreid de mogelijkheid hun communicatieve vaardigheden aan te scherpen. Theologie en religie hebben in de Master alles te maken met overdracht. Onze culturele ontwikkeling verliep langs de tonen van het Woord. Betekenis gaf traditie

vorm. Communicatie vormt gemeenschap of zoals men in theologische termen zegt: de H. Geest is tussen de mensen.

Daarom is in de Masteropleiding aandacht voor dialoog en overdracht. Daarbij wordt niet alleen naar de klassieke vormen van religieuze communicatie gekeken, zoals liturgie en homiletiek, maar komen ook moderne platformen en netwerken aan bod. Deze didactische en communicatieve vaardigheden worden in seminaries, openbare lessen, colloquia en op het onlineplatform aangeleerd.

De Masteropleiding besteedt ook aandacht aan praktijkervaring. De pastorale afstudeerrichting heeft een breed scala aan stagemogelijkheden. De student die ervoor kiest om in de kerk of in een bijzonder ambt, zoals gevangenis- of luchthavenpastoraat werkzaam te zijn, heeft de kans de specifieke vaardigheden daartoe in de praktijk aan te leren. Als bescheiden instelling is de FPTR erg flexibel en kan de student in onderling overleg en binnen het netwerk van protestantse kerken in België stageplaatsen aanduiden en afspraken op dat vlak maken.

Op het terrein van het wetenschappelijk onderzoek worden de specifiek academische vaardigheden aangescherpt en leert de student een degelijk onderzoek te voeren en daarvan verslag uit te brengen in de vorm van het schrijven van wetenschappelijke artikelen. Ook komt hier het groeiende aanbod onlineleren aan bod, waarbij de pedagogische vaardigheden van een wetenschappelijk verantwoorde onlinemodule worden besproken en getoetst.

Deze vaardigheden worden in een aanvullende pastorale uitwerking van de Masterproef beproefd, bevattende de toepassing van de eerder gemaakte Masterscriptie, ofwel gegoten in een opzet voor een doctoraatsonderzoek.

Naast de traditionele Bachelor en Masteropleiding in Protestantse Theologie en Religiestudies biedt de FPTR ook enkele korte types aan. Aan deze specialisaties is geen diploma verbonden, maar een getuigschrift. De 'verkorte Bachelor' geeft recht op een certificaat, waarmee de student zich bij de inspectie van het Protestants-Evangelisch Godsdienstonderwijs (PEGO) kan aanbieden om les te geven in het lager- en middelbaar onderwijs in Vlaanderen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om zich na de Masteropleiding verder te specialiseren in verschillende vormen van Chaplaincy en pionieren in het kerkelijk landschap. De bevoorrechte partner daarbij is de Verenigde Protestantse Kerk in België (VPKB)

'Verkorte bachelor' – Certificaat Godsdienstonderwijs

Met de verkorte bachelor komt de FPTR tegemoet aan de vraag van het Ministerie en het Protestants-Evangelisch Godsdienstonderwijs (PEGO), dat de levensbeschouwelijke lessen confessionele godsdienst (protestants-

evangelisch) invult en inspecteert, om een onderricht in de grondlijnen van academisch onderzoek in het betreffende vakgebied te voorzien. In overleg met de PEGO is bepaald dat deze verkorte opleiding 6 modules bevat, ter validering van 27 ECTS.

Na het afleggen van deze zes vakken en mits voorlegging van de behaalde studiepunten geeft deze opleiding recht op het certificaat PEGO, uitgereikt door het comité Protestants-Evangelisch Godsdienstonderwijs.

De opleiding 'Verkorte Bachelor' of 'Certificaat PEGO' kan eveneens online worden gevolgd. Voor verdere inlichtingen en inhoudelijke omschrijving, zie 'Digitale Modules'.

Postgraduaat Chaplaincy

De postgraduaatsopleidingen bevatten een verdere academische onderbouwing en training in specifiek kerkelijk werk. De samenleving verandert snel en de traditionele vormen van kerk-zijn staan onder druk. Vandaar dat de FPTR proactief opleiding en training aanbiedt in vernieuwende vormen van pastorale praktijk. In samenwerking met een aantal Brusselse kerken loopt sinds 2022 het project *City Chaplaincy*. Hierin wordt de specifieke context van de grootstad met een erg diverse en multiculturele religieuze en maatschappelijke gelaagdheid onderzocht en op creatieve wijze naar antwoorden gezocht op de groeiende sociale en zingevingsproblematiek. Studenten kunnen zich, na de Masteropleiding met afstudeerrichting pastoraat onder begeleiding van het Praktisch Theologisch team, verder voorbereiden op het vervullen van pastoraat in grootstedelijke context.

Daarnaast zet de FPTR sterk in op kerkvernieuwing. De secularisering van de levensbeschouwing in Vlaanderen verliep de voorbije decennia aan een razend tempo. Daarbij lopen steeds meer protestantse kerkgemeenten in nauwe schoentjes. Ook rond deze problematiek biedt de FPTR een praktisch theologisch kader om met nieuwe vormen van kerkelijke presentie in de samenleving te experimenteren.

De verdere opleidingen geven een bijkomend getuigschrift van bekwaamheid bij het diploma. Met de praktisch theologische specialisaties kan men in de VPKB terecht. Met het educatieve basispakket 'verkorte Bachelor' kan men terecht bij de Inspectie van PEGO, die op hun beurt toegang verlenen tot het protestants-evangelisch godsdienstonderwijs in Vlaanderen.

2.3 Onderzoeksgroepen

Aan de FPTR zijn drie onderzoeksgroepen actief:

- Biblical Studies - Bijbelwetenschap
- Historical and Practical Theology – Historische en praktische theologie
- Religious Studies - Religiestudies

Alle hoogleraren en academische medewerkers, alsook doctoraatsstudenten, zijn actief betrokken bij het wetenschappelijk onderzoek dat aan de **Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies** wordt uitgevoerd.

Voor het onderzoek aan de FPTR wordt twee jaarlijks een overkoepelend thema uitgetekend. Deze thema's houden verband met de actuele problematiek rond religie en levensbeschouwing. Het blikveld is daarbij specifiek gericht op de grootstedelijke en Europese context.

Biblical Studies - Bijbelwetenschap

Deze onderzoeksgroep richt zich op verdere verdieping van het taalkundig en exegetisch begrip van de Bijbelse teksten. Het onderzoek in de Bijbelwetenschap voedt de Masteropleiding, waarin studenten een hoofdvak en bijvak moeten kiezen met het oog op de Masterproef. Methodologie is daarbij van groot belang. Studenten leren zelfstandig een onderzoek in dit vakgebied opzetten. Er wordt inzicht ontwikkeld in de cultuurhistorische en theologische betekenis van het Bijbelonderzoek en de consequenties ervan voor de geloofspraktijk in de hedendaagse samenleving.

Historical and Practical Theology – Historische en praktische theologie

Deze onderzoeksgroep richt zich op de relevantie en doorwerking van de Joodse en christelijke cultuur en theologie in het hedendaagse maatschappelijke weefsel. Vooral de theologische consequenties van het postkoloniale tijdperk en de interculturele kwesties zijn daarbij aandachtspunten. Ook is er ruim aandacht voor de wederzijdse uitwisseling en beïnvloeding van jodendom en christendom. Een verbindend thema van het onderzoek is daarnaast de innovaties in kerk en godsdienstonderwijs die noodzakelijk zijn voor de transitie van de samenleving. Thema's voor de volgende jaren zijn: kerkzijn in een netwerk, kerkelijke presentie in een post-seculiere samenleving en interlevensbeschouwelijk onderwijs.

Religious Studies - Religiestudies

Deze onderzoeksgroep richt zich voornamelijk op de dialoog van de Bijbelse traditie en theologie met de mens- en cultuurwetenschappen. De voornaamste antropologische en cultuurhistorische ontwikkelingen worden op de voet gevolgd. De student leert met de wetenschappelijke data om te gaan

en ze te kaderen in een zelfstandige visie. Vooral aan het evolutionaire denken binnen de biologie en menswetenschappen (psychologie, sociologie, antropologie, filosofie) wordt uitvoerig aandacht besteed. Daarnaast biedt de maatschappelijke context, met het toenemend radicalisme op religieus vlak, een grote uitdaging voor de christelijke theologie en cultuur in de 21e eeuw. Verdieping van de kennis van de bronnen en de ontwikkelingen binnen de islam zijn eveneens van groot belang voor de hedendaagse religiestudies in Europa.

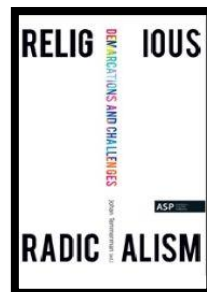
Werking en publicaties

Jaarlijks worden interdisciplinaire webinars, colloquia, panelgesprekken en studiedagen georganiseerd. Deze initiatieven worden geïntegreerd in de interdisciplinaire Mastermodule. De FPTR streeft ernaar haar onderzoek te laten convergeren met de Master- en de doctoraatsopleiding. Naast flexibiliteit en interdisciplinariteit voert de FPTR ook een open studiehouding en een wetenschappelijke methodiek hoog in het vaandel. Zoals reeds aangegeven cirkelt het onderzoeken aan de FPTR rond actuele thema's.

Jaarlijks publiceert de FPTR, samen met de Franstalige zusterfaculteit FUTP die samen onder hetzelfde dak leeft, een bundel van wetenschappelijke artikelen genaamd *Analecta Bruxellensia*. De voorbije jaren verschenen de bundels:

- Vol. 16 – Theological Essays in Postmodern Context (2016)
- Vol. 17 – Theological Essays in the 500th Anniversary Year of the Reformation (2017)
- Vol. 18 – Essays on Theology, Meaning, and Pastoral Care (2018)
- Vol. 19 – Theological Essays in Biblical, Religious and Historical Perspective (2019)

Het thematisch onderzoek rond actuele problemen inzake religie en zingeving wordt afgerond met een publicatie, die zowel via Open Access als in print (on demand) verkrijgbaar is. Het meest recente onderzoeksproject rond Religious Radicalism werd in 2021 afgerond met de bundel *Religious Radicalism, Demarcations and Challenges*, uitgegeven bij Academic and Scientific Publishers (ASP).

In aansluiting op dit onderzoeksproject werken we rond het thema *Religious Diversity*.

Het onderzoek aan de FPTR gebeurt in samenwerking met zusterfaculteiten onderzoekscentra in binnen- en buitenland, als daar zijn:

- University of Free State, Department of Practical and Missional Theology (South-Africa);
- Baku International Centre of Multiculturalism (Azerbaijan);
- University of Pretoria, Department Science of Religion and Missiology (South-Africa);
- Faculty of Theology and Religious Studies Paderborn (Germany).

2.4 Domeinspecifieke leerdoelen

De Bachelor-, Master- en Doctoraatsopleidingen zijn geaccrediteerd door de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO) die daartoe zes jaarlijks een visitatie uitvoert. Daartoe zijn een aantal doelstellingen geformuleerd waaraan de opleidingen voldoen. Het onderwijs en onderzoek aan de FPTR zijn academisch georiënteerd, dit wil zeggen dat naast kennis en doorgronding ook zelfstandig denken en handelen inzake vorming van het religieuze bewustzijn aan de orde komen. De opleiding houdt ook de vinger op de pols van de meest recente ontwikkelingen in de respectievelijke vakgebieden. Specifiek theologisch draagt een opleiding naast het wetenschappelijke karakter ook een uitgesproken oecumenische en interlevensbeschouwelijke oriëntering.

Bacheloropleiding in theologie en religiestudies

De opleiding beoogt een evenwichtige basisopleiding in de theologie en religiestudie waarin de student(e):

- Het vermogen ontwikkelt om thema's met betrekking tot geloof, religie en samenleving kritisch en geïntegreerd te bestuderen, te doordenken en te communiceren in het kader van algemeen wetenschappelijke denkwijzen;
- De basiscompetenties van de verschillende vakgebieden verwerft die behoren tot het kritisch nadenken en communiceren over religie op algemeen aanvaardbaar theologisch en wetenschappelijk niveau;
- Voldoende kennis, inzicht en vaardigheden opbouwt om toegang te krijgen tot de masteropleiding theologie en religiestudies en daarin tot een verantwoorde keuze komt van een meer gespecialiseerd studiegebied.

Geformuleerd in eindtermen houdt dit in dat de opleiding gericht is op:

- Kennis van en inzicht in basisbegrippen en onderzoeksmethoden van de verschillende theologische vakgebieden en religiewetenschappen;
- Het vermogen om theologische vakkennis en inzichten op een verantwoorde wijze te verbinden met actuele thema's van geloof, religie en samenleving;
- Het vermogen om zelfstandig relevante informatie op te zoeken, te vergelijken, te beoordelen en te verwerken met het oog op actuele vraagstukken in hun maatschappelijke context;
- Het vermogen om de kernthema's van theologie en religiewetenschap in een samenhangend verband van vakgebieden te doordenken;
- Het vermogen om de kernthema's van theologie en religiewetenschap adequaat op een academisch niveau te communiceren, zowel mondeling als schriftelijk, uitlopend op het ontwerpen, schrijven en presenteren van een eindwerk met een integrerend karakter;
- Een theoretisch verantwoorde onderzoekhouding, die ingezet kan worden voor verdergaande theologische en godsdienstwetenschappelijke studie.

Deze algemene doelstellingen worden nader toegepast in de vakgebieden van de bacheloropleiding: Bijbelwetenschap, theologie en religiestudies, aangevuld met diverse keuzevakken. Vanuit het perspectief van de arbeidsmarkt biedt de Bacheloropleiding theologie en religiestudies de noodzakelijke vooropleiding om pastorale en educatieve taken te vervullen. In dit perspectief is de Bacheloropleiding generalistisch, dit wil zeggen dat ze de student een brede en algemene academische basis aanreikt, waarbij specifieke vaardigheden in de Masteropleiding aansluiten.

In 2004 stelde men in Dublin (Ierland) de eindkwalificaties vast voor studies aan de universiteiten en hogescholen in Europa. Deze zogenaamde '*Dublin-descriptoren*' beogen het gelijkwaardig maken van de verschillende opleidingen in Europa en de internationale uitwisseling te vereenvoudigen. De beschrijving van de eindkwalificaties maken deel uit van het creëren van een Europese ruimte voor hoger onderwijs. Deze intentie werd in de beginselverklaring van Bologna door 29 Europese landen ondertekend op 19 juni 1990.

De eindkwalificaties worden beschreven in drie onderdelen: kennis en inzicht, oordeelsvorming en leervaardigheden.

De eindkwalificaties van een bacheloropleiding brengen tot uitdrukking dat de opleiding erop gericht is dat studenten:

1. Aantoonbare kennis van en inzicht in de kernelementen van de wetenschappelijke discipline verwerven en kennis maken met een aantal van de nieuwste ontwikkelingen binnen de discipline;
2. Vaardigheden verwerven die hen in staat stellen om verworven kennis en inzicht op een professionele, bij de discipline passende manier toe te passen, om standpunten te formuleren en die te onderbouwen met argumenten en om problemen op het gebied van de discipline op te lossen;
3. Vaardigheden verwerven die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de discipline, relevante gegevens te identificeren en te verzamelen en die te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen en dat oordeel mede te baseren op een afweging van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en/of ethische aspecten;
4. Vaardigheden verwerven die hen in staat stellen om informatie over en uit de discipline, ideeën en oplossingen voor problemen over te brengen op een publiek, bestaande uit specialisten of niet-specialisten;
5. Leervaardigheden verwerven die noodzakelijk zijn voor een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt.

Master in theologie en religiestudies

De eindtermen voor de Masteropleiding in theologie en religiestudies worden aldus geformuleerd:

- De kennis en het inzicht, opgedaan in de Bacheloropleiding worden verdiept en verbreed en op een interdisciplinaire manier toegepast in een voor de student nieuw onderzoeksgebied;
- Het vermogen wordt verwerft om in ingewikkelde actuele vragen tot een redelijk en onafhankelijk oordeel te komen;
- De student leert om op heldere en coherente wijze te communiceren over het eigen onderzoek en de conclusies die daaruit kunnen volgen;
- De student leert de eigen wetenschappelijke aanpak zelfkritisch bij te sturen en leert aldus grotendeels zelfstandig te werken in de wetenschap;
- De student scherpt de eigen praktische vaardigheden aan en schat de praktijk op realistische basis in;
- De student is in staat tot dialoog en samenwerking op het vlak van zingeving en dienstbaarheid.

Wat de inhoud betreft wordt in het algemene gedeelte van de masteropleiding bijzondere aandacht besteed aan de doorwerking en vertolking van Bijbelse teksten en de christelijke traditie. Daarbij wordt steeds de actuele, diverse en geglobaliseerde cultuur in het vertolkingsproces betrokken.

Ook op het vlak van religiestudies gaat de masteropleiding inhoudelijk in op vergelijkende, tekstkritische en interdisciplinaire dialoog met menswetenschappen en wereldreligies.

Met het oog daarop wordt de opleiding aangeboden in het kader van drie afstudeerrichtingen of specialismen, in één waarvan de student(e) naar interesse, motivatie en talenten een hoofdvak kiest. Het gaat om:

Theologie, pastoraat en kerk

Deze afstudeermodule richt zich op de connectie tussen het aloude geloof en eigentijdse vormen ervan, maar ook op het verband tussen twijfel en verzet. Kennis van de geschiedenis, (zelf)kritiek en creativiteit worden binnen de studie verdiept. Een beginnende zelfstandigheid wordt aangekweekt in het beoordelen en opzetten van onderzoek op het vakgebied. Er wordt inzicht ontwikkeld in de betekenis van zulk onderzoek voor de kerkelijke en de maatschappelijke praktijk en, meer algemeen, in de kritische en heuristisch relevante wisselwerking tussen onderzoek en praktijk. In deze afstudeerrichting wordt ruim aandacht besteed aan het werkveld en werkt de betrokken student een stagetraject uit.

Religiestudie en onderzoek

De afstudeerrichting oriënteert zich op vergelijkend tekstonderzoek, wetenschappelijke communicatie en pedagogie. De student(e) verwerft grotere vaardigheden op het gebied van de literaire, historische en intertekstuele bestudering van religieuze geschriften en traditionele teksten. De doorwerking in de hedendaagse context heeft enerzijds een heuristische betekenis en is anderzijds een zelfstandig thema van onderzoek.

Godsdienstonderwijs

In het kader van de pedagogische masteropleiding zijn met de KULeuven afspraken gemaakt om na het eerste masterjaar een onderwijstraject te volgen. Daarin zijn een aantal algemene en vakdidactische vakken en stages opgenomen. Ook wordt initiatie protestantse godsdienst voorzien. Verder ligt de klemtoon op pedagogische talenkennis en maatschappelijke tolerantie.

De eindkwalificaties voor de Masteropleiding die in de Dublin-descriptoren werden vastgelegd, brengen tot uitdrukking dat de opleiding erop gericht is dat studenten:

1. Aantoonbare kennis van en inzicht in de wetenschappelijke discipline op een gevorderd niveau verwerven, waardoor studenten in staat zijn om, in het kader van een onderzoek, een originele bijdrage te leveren aan die kennis;
2. Vaardigheden verwerven die hen in staat stellen om verworven kennis en inzicht toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (eventueel multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan de discipline, om in zulke omstandigheden problemen op te lossen, kennis te integreren en met complexe materie om te gaan;
3. Vaardigheden verwerven die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de discipline, oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te houden met de sociaalmaatschappelijke, wetenschappelijke en ethische verantwoordelijkheden die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen;
4. Vaardigheden verwerven die hen in staat stellen om conclusies, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten en niet-specialisten;
5. De leervaardigheden verwerven die hen in staat stellen een vervolgstudie te volgen met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter.

2.5 Kwaliteitszorg

Voor de FPTR is kwaliteit de voornaamste zorg van het academisch personeel. Gezien de bescheiden omvang van de instelling is de FPTR in staat om flexibel de studietrajecten van de diverse studentenpopulatie te begeleiden. Naast flexibiliteit besteden we veel aandacht aan het interdisciplinaire en op de actualiteit toegesneden thematische aanpak. Dit maakt de FPTR uniek op het vlak van onderwijs en dienstverlening. Om de kwaliteit te garanderen besteden we voornamelijk zorg aan:

- Ontwikkeling en begeleiding van studenten tijdens het studietraject;
- Persoonlijke benadering en de evaluatie van de geloofstraditie;
- Een ruime openheid en motivering voor de vorming van een eigen theologische visie en een doorleefde spiritualiteit.

Het systeem van kwaliteitszorg dat de FPTR implementeert kent drie fasen: het ontwikkelen van een visie en een plan, enquête en analyse van het resultaat en bijsturing. Daarnaast kent de FPTR de externe kwaliteitscontrole die door de accreditatievisitatie en bijhorende rapporten wordt geleverd. De organisatiestructuur voorziet tevens in een Commissie van Advies/Toezicht (zie organigram) waarin vertegenwoordigers van belanghebbenden uit het werkveld toezicht houden op de geleverde kwaliteit.

Interne kwaliteitszorg

Elke module wordt door de student en de docent via een formulier beoordeeld. Zowel de online als resident modules bieden aan het einde van de module een uitvoerige vragenlijst aan. De resultaten worden met de betrokken docenten besproken en geanalyseerd. De Academische Raad stimuleert tot bijsturing en geeft daarbij de nodige instrumenten en expertise.

Het aanbod en het evenwicht binnen het curriculum wordt tweemaal per jaar besproken tijdens de vergaderingen van de Academische Raad. Daarin wordt gekeken naar de samenhang in het aanbod en de studiebelasting in verhouding met de verdeling van de studiepunten. De Academische Raad kan in overleg met de vakdocenten veranderingen aan het curriculum aanbrengen. Indien het grote wijzigingen betreft wordt ook de Bestuursraad in het proces betrokken.

De Commissie van Advies/Toezicht kan eveneens na melding en controle wijzigingen in het curriculum voorstellen. Het is de Academische Raad die het laatste woord in deze bewaard.

Bij dit alles is de interne kwaliteitszorg een belangrijk onderdeel van het beleidsplan van de FPTR. Daarin geldt de onderwijsvisie als basis. Het plan voorziet in een evaluatieproces en stelt noodzakelijke bijsturing voorop. De vertegenwoordiger van de studenten in de Bestuursraad heeft tevens de mogelijkheid om hiaten of probleemgebieden inzake curriculum en studiebelasting te signaleren. Het bestuur roept daarbij de hulp van (oud)studenten en docenten in om, onder leiding van het [decanaat](#), wijzigen en verbeteringen te implementeren.

Externe kwaliteitszorg

De FPTR geniet het voordeel van om de zes jaar een uitvoerige accreditatievisitatie te kunnen doormaken. Ter voorbereiding van deze visitatie wordt een zelfevaluatie rapport opgesteld, dat uitvoerig wordt getoetst aan de werking van de instelling. De visitatiecommissie is samengesteld door de VLUHR (Vlaamse Universiteiten en hogescholen Raad) en bestaat uit hoogleraren met ervaring in onderwijsorganisatie en met een internationale

staat van dienst. Voor theologische faculteiten is deze visitatie of opleidingsbeoordeling verplicht.

Tweemaal per jaar komt de Commissie van Advies/Toezicht samen om de evaluatie van de werking en het curriculum te bespreken. De Commissie is samengesteld uit ten minste vier personen die nauw betrokken zijn bij de organisatie van instellingen uit het werkveld. De samenstelling is als volgt:

- Voorzitter van de Verenigde Protestantse Kerk in België (VPKB);
- Vertegenwoordiger van de Synodale Raad van de VPKB;
- Voorzitter Commissie van Ambten of Toelating;
- Inspecteur van het Protestants-Evangelisch Godsdienstonderwijs (PEGO).

De streefdoelen die deze periodieke toetsing hanteert, zijn beschreven in deze studiegids en worden opgenomen in het beleidsplan. Verbeterpunten worden via de Bestuursraad aan de Academische verantwoordelijken overgemaakt, die op hun beurt een procedure opstarten ter evaluatie en implementering. De studieresultaten worden jaarlijks door de Academische Raad getoetst aan de kwaliteitseisen.

Functioneringsgesprekken

Elk jaar organiseert de decaan als opleidingsverantwoordelijke en gecoöpteerd bestuurslid een gespreksronde waarin alle academische medewerkers, hoogleraren, docenten en administratief personeel hun functioneren binnen de FPTR op tafel leggen. Deze functioneringsgesprekken worden volgens een vast evaluatieschema uitgevoerd. Tijdens deze evaluatieronde komen vijf onderdelen aan bod:

1. Functie-eisen en verwachtingen;
2. Uitoefening taken;
3. Werkomstandigheden;
4. Persoonlijke ontwikkeling;
5. Ondersteuning van de academische en bestuurlijke leiding.

Van elk onderdeel wordt de actuele toestand besproken en worden verbeterpunten aangereikt.

Het is mede de bedoeling om door middel van samenwerking en transparantie de kwaliteit van het onderwijs aan de FPTR te garanderen.

Schema kwaliteitszorg

Onderstaand schema vermeldt door wie en wanneer de evaluatie van de kwaliteit wordt uitgevoerd. De verschillende deelgebieden staan in de linkse verticale kolom, de praktische afspraken in de horizontale rijen.

Het is van belang op te merken dat ook de Academische Raad van de FPTR intern toezicht en controle uitoefent op de kwaliteit van scripties, modules en doctoraten. Dit komt jaarlijks twee keer ter vergadering tijdens de deliberaties. Mogelijke verbeterpunten worden besproken, waarna een procedure de implementering faciliteert.

INHOUD	ONDERWERP	FUNCTIE	FREQUENTIE	UITVOERING
MODULES	Schriftelijke vragenlijst studenten en schriftelijke reactie docenten	Evaluatie inhoud en methode + mogelijkheid tot kwaliteitsverbetering	Bij afronding van elke module op het einde van een semester	Studenten en docenten
STAGES	Stage onderzoek en schriftelijke enquête	Evaluatie stageplek, begeleiding en het bereiken van leerdoelen	Bij afronding van elk onderdeel van het stageplan	Vakgroep Praktische Theologie en Academische Raad
CURRICULUM	Nazicht van het lessenaanbod en studiebelasting	Bewaken van evenwicht per opleiding en benchmarking	Jaarlijks	Decanaat en Academische Raad
ZELF-EVALUATIE	Analyse van de werking en het bereiken van de beoogde doelen	Bijsturing en kwaliteitscontrole	Om de vijf jaar	Alle docenten
BELEIDSPLAN	Uittekenen van toekomst	Evenwicht tussen decretale opdracht en financiële middelen	Om de vijf jaar	Decanaat
FUNCTIONERING	Toetsing van de actuele werking en inventariseren van verbeterpunten	Verbetering van de werkomstandigheden met het oog op kwaliteitsgarantie	jaarlijks	Decaan en alle medewerkers
VISITATIE	Toetsing aan de Europese kwaliteitseisen	Voldoen aan de accreditatievoorschriften	Om de zes jaar	Academische Raad, Bestuur en NVAO

③ Studeren aan de FPTR

3.1 Inschrijvingen

Om aan de [Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies](#) te studeren dient men zich in te schrijven en aan de administratieve en financiële verplichtingen te voldoen. Daarbij is het noodzakelijk dat de student aan de toelatingsvoorwaarden voldoet. We zullen hieronder per opleiding aangeven aan welke voorwaarden men moet voldoen. In het volgende deel van deze studiegids volgen de programma's en keuzemogelijkheden.

Studenten kunnen zich aan de [FPTR](#) inschrijven voor:

- Bachelor in Protestantse Theologie en Religiestudies;
- Transitie Bachelor-Master;
- Pastorale Master in Protestantse Theologie en Religiestudies;
- Educatieve Master voor Protestantse Theologie en Religiestudies;
- Research Master in Protestantse Theologie en Religiestudies;
- Master na Master en Postgraduaat;
- Doctor in de Protestantse Theologie en Religiestudies.

Alvorens zich aan te bieden dient de student zich ervan te vergewissen dat alle burgerlijke papieren in orde zijn. Studenten die geen identiteitsbewijs uit een Europees land hebben, moeten beschikken over een rechtmatige verblijfsvergunning.

Algemene procedure inschrijving en inschrijvingsgeld

In België moet een student zich elk academiejaar opnieuw inschrijven. Tijdens de maand mei houdt de [FPTR](#) een 'open dag' of 'open (online)event'. Tijdens deze open dag wordt naast een presentatie van de instelling en de verschillende studiemogelijkheden, ook informatie verleent met betrekking tot het inschrijvingsgeld en eventueel sociale regelingen.

De handigste weg om zich aan de [FPTR](#) in te schrijven is contact opnemen met het [secretariaat](#) (zie gegevens achterin) en een afspraak vast te leggen. De student verzamelt vervolgens de nodige documenten en diploma's om zich op de geplande dag officieel in orde te stellen en zal na inlevering van het volledige dossier en aansluitende betaling van het inschrijvingsgeld als student aan de [FPTR](#) geregistreerd te zijn. Het [secretariaat](#) maakt vervolgens een studentenkaart aan, waarna je toegang hebt tot universitaire bibliotheken en korting geniet in de socioculturele sector.

Een voltijdse inschrijving aan de [FPTR](#) bedraagt 850,-€. Werkende studenten kunnen zich deeltijds inschrijven. Daarvoor betaalt men 425,-€

INSCHRIJVING	BEDRAG
Voltijds student	850,-€
Deeltijds student	425,-€

Toelatingsvoorwaarden Bacheloropleiding

Naast identiteitsbewijs, pasfoto en wettelijke verblijfsvergunning (indien noodzakelijk), dient de student die zich inschrijft voor de Bacheloropleiding één van de volgende diploma's voor te leggen:

- Diploma secundair onderwijs uitgereikt door een onderwijsinstelling erkend door de Vlaamse Overheid;
- Diploma graduaatopleiding hoger beroepsonderwijs uitgereikt door een onderwijsinstelling erkend door de Vlaamse Overheid;
- Diploma hoger onderwijs van het korte type met volledige leerplan;
- Diploma hoger onderwijs voor sociale promotie;
- Studiebewijs dat volgens een wettelijke norm, een Europese richtlijn of een internationale overeenkomst minstens gelijkwaardig is aan één van de voorgaande diploma's.

Studenten die in het buitenland reeds voorafgaande opleidingen volgden, dienen de volgende diploma's te kunnen voorleggen:

- Europees Baccalaureaat Diploma, uitgereikt door de Europese scholen in België of het buitenland;
- Diploma uitgereikt door de SHAPE-school (NAVO);
- Nederlands diploma Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs (VWO);
- Nederlands Getuigschrift van met goed gevolg afgelegd propedeutisch examen;
- Nederlands Getuigschrift Propedeus Hoger Beroepsonderwijs;
- Buitenlands diploma gelijkwaardig verklaard door NARIC;
- Diploma met attest (in het Engels) dat verklaart dat de student op basis van het betreffende diploma toegang heeft tot universitaire studies van het land waarin dit diploma werd uitgereikt, indien dit land de Lisbon Recognition Convention (LRC) ratificeerde.

Studenten zonder diploma secundair onderwijs kunnen toch aan de Bacheloropleiding beginnen mits een voorafgaand toelatingsonderzoek. Daaraan zijn enkele voorwaarden verbonden: de student moet minstens 21 jaar zijn en door middel van een portfolio blijf geven over de noodzakelijke kwaliteiten te beschikken om hoger onderwijs te volgen. Het toelatingsonderzoek wordt door het decanaat gevoerd en na goedkeuring van de Academische Raad gevalideerd. De portfolio moet de volbrachte

vooropleidingen vermelden en de reden waarom de middelbare studie niet werd afgewerkt. Daarnaast dient de kandidaat een gemotiveerde exposé te geven van de beweegredenen om de Bacheloropleiding aan te vatten. De argumenten dienen tevens te vermelden waarom de student de opleiding Theologie en Religiestudies aan de FPTR wil volgen. Studenten die langs deze weg aan de FPTR willen studeren, nemen eerst contact op met het [decaanaat](#).

Transitie Bachelor-Master

Deze formule is bestemd voor studenten die reeds in het bezit zijn van een hoger diploma en de Masteropleiding willen volgen aan de FPTR. Het gaat hierbij om een schakelprogramma, waarbij de lacunes met betrekking tot de Master Theologie en Religiestudies worden opgevuld. Studenten die bijvoorbeeld de Pastorale of Educatieve Masteropleiding willen volgen, maar in de vooropleiding geen kennis van de Bijbelse Talen opdeden, kunnen dit in een transitiejaar aanvullen. Dit schakelprogramma brengt de noodzakelijke academische en domeinspecifieke competenties bij. De toelatingsvoorwaarden voor de Transitie Bachelor-Master zijn:

- Je bent in het bezit van een diploma van professionele of academische bachelor;
- Je bent in het bezit van een masterdiploma en wil de specifieke masteropleiding in theologie en religiestudies volgen;
- Je voltooide een aanverwante seminarieopleiding in een Belgische of buitenlandse instellingen die opleidt tot voorganger in de protestantse traditie.

Kandidaten voor de transitie Bachelor-Master nemen contact met het [decaanaat](#). Samen overlopen we de gevolgde vooropleiding en bepalen welk studieprogramma in het schakeljaar wordt gevolgd.

Toelatingsvoorwaarden Masteropleiding

Wie zich voor de Masteropleiding aan de FPTR wil inschrijven dient in het bezit te zijn van een Bachelordiploma. Afhankelijk van de vooropleiding zal ofwel een transitiejaar ofwel een instroommodule worden afgesproken. De formele toelatingsvoorwaarden zijn:

- Diploma Bachelor Theologie en Religiestudies van een Europees instituut voor Hoger Onderwijs of van een door NARIC gelijkwaardig verklaarde niet-Europees instituut;
- Certificaat van het gevolgde schakelprogramma Bachelor-Master aan de FPTR;

- Master diploma Theologie en Religiestudies van een Europees instituut voor Hoger Onderwijs of van een door NARIC gelijkwaardig verklaarde niet-Europees instituut.

De Bachelor- en Masterdiploma's uitgereikt aan een Nederlandse instelling voor Hoger Onderwijs zijn gelijkwaardig aan deze in België. Studenten uit Nederland kunnen zich bijgevolg inschrijven zonder voorafgaande voorwaarden. Studenten uit andere Europese instellingen kunnen dit eveneens, mits indien nodig aan de taalvoorwaarden te voldoen. Studenten die de Engelse taal machtig zijn, kunnen een studieprogramma aanvragen, waarbij wordt rekening gehouden met de vooropleiding en taalvaardigheid.

Master na Master en Postgraduaatsopleidingen

Voor studenten die reeds een masterdiploma theologie en religiestudies volgden in binnen- of buitenland, maar zich willen bekwamen in de specifieke Belgische protestantse pastorale en educatieve context, biedt de FPTR een master na master (ManaMa) aan. Het betreft houders van een Masterdiploma Theologie en Religiestudies van een erkende zusterfaculteit in binnen- of buitenland. Naast de specifiek protestantse theologische vakgebieden, is er de mogelijkheid om een beroepsgerichte bekwaamheid aan te leren in de postgraduaatsopleidingen. Hier gaat het specifiek om pastoraal kerkelijke vaardigheden met betrekking tot chaplaincy (opleiding tot geestelijke bijstand of aalmoezenier). Zie hiervoor verder bij programma's. De toelatingsvoorwaarde is als volgt:

- De student is houder van een diploma van Pastorale of Educatieve Master in Theologie en Religiestudies

Studenten die na kennisname van bovenstaande voorschriften verdere informatie wensen, kunnen zich wenden tot het [secretariaat](#) of een afspraak plannen bij de [decaan](#).

Leerkrediet

De Vlaamse Overheid heeft met ingang van het academiejaar 2008-2009 een systeem van leerkrediet geïntroduceerd. Hiermee wil ze de studievoortgang garanderen. Dit betekent dat de student zijn studietempo moet monitoren. Het is sinds de invoering van het leerkrediet niet meer mogelijk om de studie uit te spreiden over vele jaren, waarbij men ervan uitgaat dat het voldoende is om alle studiepunten te halen. De tijdsduur van de studie wordt bijgehouden op basis van het behalen van het aantal studiepunten waarvoor men inschrijft. De FPTR kan daarmee de studievoortgang van de student bewaken en, indien vertraging optreedt, ingrijpen. Anderzijds kan de student daarmee de eigen studiementaliteit bijstellen en al dan niet de studiekeuze moduleren. De tijd dat men jarenlang over een studiejaar deed, is daarmee voorbij.

Concreet komt het neer op een krediet van 120ects bij aanvang van de Bacheloropleiding. Dit betekent dat men over de drie studiejaren van de Bachelor maximaal vijf jaar kan doen. Dit houdt in dat de student tijdens zijn studieloopbaan de nodige inspanningen moet leveren om succesvol en tijdig af te studeren.

Inschrijven

Het onderwijs aan de [Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies](#) wordt zowel digitaal als ter plaatse georganiseerd. Voltijdse studenten schrijven zich in per academiejaar. Dit moet in september gebeuren, waarbij de uiterste datum voor inschrijving is vastgelegd op 31 oktober. Wie zich wil uitschrijven moet dit eveneens voor 31 oktober doen. Nadien kan men geen inschrijvingsgeld terugvorderen. Voor deeltijdse studenten geldt dezelfde regeling. De inschrijving kan worden volbracht op het [secretariaat](#).

Voor digitale modules schrijft men in door middel van het online formulier, waarbij men de opgevraagde modules aangeeft. De student neemt 30ects per semester op. Elke module kan tweemaal worden gevolgd, indien de eerste afwerking niet tijdig klaar is. Een student is pas ingeschreven als aan het inschrijvingsgeld is voldaan.

3.2 Digitaal en Resident Onderwijs

Het onderwijs aan de [Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies](#) bestaat uit verschillende onderdelen. In de variëteit van programma's die in het volgende onderdeel van deze studiegids aan bod komen, kan men een onderscheid maken tussen verplichte vakken en keuzemogelijkheden. Afhankelijk van de studiekeuze en de afstudeeropties zijn bijvoorbeeld de Bijbelse Talen (Hebreeuws en Grieks) in de Bacheloropleiding verplicht voor de afstudeerrichtingen Pastorale en Educatieve Master. Ook is er een onderscheid tussen bij- en hoofdvakken, dit in functie van de Bachelor- en Masterproef. Deze 'minor' en 'major' worden gekozen in functie van verdieping en/of verbreding van het gekozen studieonderwerp.

Naast deze onderscheidingen is er tevens sprake van digitaal onderwijs, colleges ter plaatse en hybride lesmogelijkheden.

Digitaal onderwijs

Sinds 2018 voerde de [FPTR](#) gradueel het digitale aanbod op. De Covidcrisis een jaar later bracht daarin een stroomversnelling. Op dit moment is zo goed als de gehele Bacheloropleiding online te volgen, met uitzondering van de Bijbelse Vakken Hebreeuws en Grieks. Om het digitaal onderwijs te faciliteren, gebruikt de [FPTR](#) het e-learning platform Moodle. Deze opensourcesoftware voor elektronische leeromgevingen wordt wereldwijd

gebruikt in 266 landen en biedt een uitgebreide waaier aan leermogelijkheden. Daarnaast is het voor de student erg gebruiksvriendelijk.

Online studeren vraagt evenwel discipline. Om thuis te volharden in een wekelijks ritme van studie is naast een grote motivatie ook tijd en ruimte nodig. Voor beginnende studenten is dit niet altijd eenvoudig. Vandaar dat de FPTR per semester twee ontmoetingsdagen organiseert, speciaal voor online studenten; Dan kan men niet alleen de docent en medestudenten leren kennen, men kan ook vragen stellen en informatie uitwisselen.

De meeste modules zijn in het Nederlands opgesteld, maar een basiskennis Engels is hoe dan ook vereist. Verder is kennis van Frans en Duits een voordeel. Er zijn tevens een aantal Engelstalige modules op Moodle beschikbaar, die doorgaans ook in het Nederlands zijn op te vragen. De FPTR voert flexibiliteit hoog in het vaandel, zodat de student die een artikel of lesopdracht in een taal voorgeschoteld krijgt die hij/zij niet machtig is, om een aanpassing kan vragen. Daarop zal, afhankelijk van de mogelijkheden, worden ingegaan.

Voor de volgorde van de op te vragen modules en de inhoudsopgave raadpleegt men de programma's die verderop in de studiegids zijn opgenomen.

Hoe studeert men online?

Door de link op de website van de FPTR (www.fptr.be) aan te klikken, komt men op het e-learning platform Moodle terecht. Als introductie bij het platform staat de werkwijze aangeduid. Elke module bestaat uit 10 lessen, die op afstand begeleid worden. Dit betekent dat aan de begeleidende docent vragen gesteld kunnen worden. Er zijn tevens verwerkingsopdrachten voorzien. De student laadt de antwoorden op, waarna de docent feedback en een beoordeling geeft. Na afronding van de digitale cursus met een voldoende resultaat wordt een certificaat afgeleverd voor de gevolgde module.

De studielast is opgebouwd volgens het Europees systeem van studiepunten, ECTS genaamd. Een volledig studiejaar bestaat uit 60ects. ECTS staat voor 'European Credit Transfer System', waarbij 1ects overeenkomt met 28 studieuren. Een cursus die bestaat uit 5ects levert dus een studielast op van 140 uur of gemiddeld 12 uur per les met een 20 tal uren voor het maken van de eindopdracht.

De cursus dient voor het einde van een semester te worden afgerond. Het eerste semester loopt van eind september tot eind januari van het daaropvolgende kalenderjaar. Het tweede semester loopt van eind januari tot eind juni. De FPTR stelt tevens een zomersemester voor, lopende van 1 juli

tot eind september. In bijzondere gevallen en na overleg kan eventueel een verlenging worden aangeboden.

De student die zich voltijds inschrijft voor de Bacheloropleiding aan de FPTR met optie om in de Masteropleiding de Pastorale of Educatieve afstudeerrichting te kiezen, zal er rekening mee moeten houden dat hij/zij 10ects verdient door de Bijbelvakken ter plaatse te volgen. Dit betekent dat de student nog 25ects per semester kan opvragen. Dit geldt eveneens voor het tweede jaar van de Bacheloropleiding. Tijdens het derde afsluitende jaar dient de student een aantal exegetische oefeningen en een Bachelorproef (met bij- en hoofdvak) te volbrengen.

Nadat alle lessen en opdrachten zijn afgerond en ingeleverd ontvangt de student na een positieve evaluatie een officieel bewijs voor het behalen van de cursus met vermelding van het cijfer. Deze wordt per post en per mail opgestuurd.

Voor wie en hoe?

Zoals reeds vermeld volgen Bachelorstudenten de meeste modules online. Maar het digitaal aanbod is ook toegankelijk voor vrije studenten en geïnteresseerden. Het is daarbij niet nodig om een hoge graad van digitale bekwaamheid te bezitten. Alles op de digitale leeromgeving Moodle wijst zichzelf uit. Onder de paragraaf programma's verderop vindt je de beschrijving van alle modules.

Zoals eveneens gezegd schrijven voltijdse en deeltijdse studenten zich in via het [secretariaat](#), waarna ze het inschrijvingsformulier op de site specifiek invullen met vermelding van de opgevraagde modules per semester. Gezien het volledige of deeltijdse inschrijvingsgeld is betaald, hoeft men niet opnieuw per module te betalen. Eens het onlineformulier is ingevuld en opgeladen, ontvangt de student een paswoord dat toegang verleent tot de gevraagde modules.

Vrije studenten die gebruik maken van het levenslang leren-aanbod (zie verderop) schrijven per semester in via het inschrijvingsformulier op de site. Ze vullen daarbij de gevraagde modules in. Na betaling volgens het aangeduide tarief, ontvangt de student een paswoord waarmee hij toegang heeft tot de modules van inschrijving.

Tarief online studeren

Wie zich niet voltijds of deeltijds voor de opleiding van Bachelor in Theologie en Religiestudies inschrijft, kan losse modules volgen. Zoals in de opleidingsformule ontvangt de student een bewijs van afgelegde cursus met

de bijhorende studiepunten. Deze studiepunten kunnen bij een eventuele verdere studie in rekening worden gebracht, waardoor vrijstelling mogelijk is.

De prijs per module is 150,- €. Hiervoor krijgt de student onbeperkte toegang tot de cursus, wekelijkse begeleiding van de docent en de mogelijkheid om een examen af te leggen. De geleverde studiearbeid wordt gevalideerd met de behaalde studiepunten. De prijs bedraagt:

MODULE	BEDRAG
1	150,-€
2	275,-€
3	400,-€
4	525,-€
5 of meer	<i>Op afspraak</i>

Dit geldt niet voor voltijds of deeltijds ingeschreven studenten. Kandidaten die zich voor de 'verkorte bacheloropleiding' inschrijven met het oog op het certificaat protestants-evangelisch godsdienstonderwijs (PEGO) betalen voor de zes modules 425,- €.

Resident studeren

Ter plaatse in het faculteitsgebouw gaan de lessen door die niet digitaal ter beschikking zijn. Dit betreft in de eerste plaats de Bijbelse taalvakken die verplicht in de Bacheloropleiding moeten worden gevolgd, met het oog op de Masteropleiding met Pastorale en Educatieve afstudeerrichting. Daarnaast worden ook jaarlijks nieuwe specifieke vakken geïntroduceerd, waarbij docenten focussen op bijzondere thema's of deelgebieden van de theologie.

Na de Bacheloropleiding kan men doorstromen naar de Master. Dit kan op reguliere wijze na het behalen van het vereiste Bachelordiploma aan de FPTR, of via het transitiejaar Bachelor-Master of via een schakelprogramma indien de student een Bachelordiploma van een verwant studiegebied voorlegt.

De Masteropleiding aan de FPTR bedraagt 120 studiepunten en duurt twee jaar. De onderzoekmodule van de Researchmaster bedraagt nog 30ects. Dit betekent dat de student die zich voltijds voor de Masteropleiding inschrijft, twee jaar ter plaatse de colleges moet volgen. De specifieke invulling van de Master aan de FPTR maakt het mogelijk om aan de lessen deel te nemen van thuis uit. Dit is de hybride vorm van lesgeven die we ons aan de faculteit eigen maakten. De residentstudenten krijgen een veelsoortig lessenspakket, waarbij seminaries, gastcolleges, presentaties, webinars en gangbare colleges elkaar afwisselen. We beschrijven hieronder enkele markante bijzonderheden aan

de Masteropleiding van de Faculteit voor Theologie en Religiestudies te Brussel.

Interdisciplinariteit

Omdat de theologie in deze tijd al lang niet meer los te zien is van andere kennistheoretische methodes en menswetenschappelijke vakgebieden werkte de FPTR een specifiek interdisciplinair Masterprogramma uit. Dit houdt in dat de colleges ter plaatse doorgaan in de conferentiezaal, waarbij docenten en studenten rond de tafel van elkaar leren. De drie vakgebieden die in het curriculum van de opleidingen worden onderscheiden, zijnde Bijbelwetenschappen, Historische en Praktische Theologie en Religiestudies, komen samen in de benadering van een jaarlijks uitgekozen omvattend thema. Dit thema staat steeds in nauw verband met de meest actuele gebeurtenissen op levensbeschouwelijk terrein en de recentste ontwikkelingen in de theologie en religiestudies. Het gaat daarbij om radicalisme, diversiteit, identiteit, het waarheidsbegrip, secularisme, naturalisme, alternatieve spiritualiteit en ontwikkelingen in het (post)moderne levensbeschouwelijke en kerkelijke landschap.

De interdisciplinaire benadering van theologie vraagt openheid van geest. Een al te strak confessioneel keurslijf wordt losgemaakt door de bestudering en het begrip van de veelheid aan hermeneutische kaders die worden gehanteerd. De Masteropleiding aan de FPTR leidt daarmee theologen en experts in religiewetenschap op die met een open blik in de wereld staan en hun kennis van de geestelijke grondlijnen van cultuur en wetenschap ter beschikking stellen.

Dialogo, zowel tussen denominaties als interreligieus en interlevensbeschouwelijk, behoort bijgevolg tot de vaardigheden die in de Masteropleiding aan bod komen. Vandaar dat de FPTR opteert voor de seminarievorm. De docent geeft een uiteenzetting, waarna studenten in dialoog treden rond het behandelde onderwerp. Dit maakt het onderwijs ter plaatse tot een unieke ervaring.

Communicatievaardigheden

Een tweede specifiek accent van het onderwijs ter plaatse betreft retorica en communicatievaardigheden. De FPTR maakt zich sterk met de gedachte dat kennis nog zo groot en diepgaand kan uitbreiden, maar als men deze kennis niet kan overbrengen, blijft het op zichzelf en verborgen. Om wetenschappelijke arbeid vruchten te laten dragen, moet men de onderzoeksresultaten ook kunnen overbrengen. Aan communicatievaardigheden schort het regelmatig in de academische wereld. Vandaar dat de FPTR in haar onderwijsaanbod ter plaatse tijd en ruimte inbouwt voor presentatie van geleverd wetenschappelijk werk.

Tijdens de Masteropleiding wordt van de student verwacht dat hij per semester een uitvoerige exegetische maakt en deze ook aan docenten en medestudenten presenteert. Ook dient men per semester een literatuuronderzoek uit te voeren. Deze onderzoeksresultaten dienen evenzeer aan de studiegemeenschap van mede masterstudenten en aan de docenten te worden gepresenteerd. Men leert daarbij niet alleen het eenvoudig en correct verwoorden van vaak complexe mechanismen en tendensen, maar men leert tevens moeilijke vragen op genuanceerde en gedegen wijze te beantwoorden.

Hybride onderwijs

De combinatie van ter plaatse en online lesgeven is sinds de Covid19-pandemie ingeburgerd. Aan de FPTR was digitaal onderwijs al begonnen, maar met de crisis kwam deze methode snel tot een ander niveau. Het onderwijs aan de FPTR heeft sindsdien een hybride karakter. Dit betekent dat studenten zowel online als ter plaatse de lessen kunnen bijwonen. De Bacheloropleiding kan voor het grootste gedeelte met e-learning worden volbracht. Om de Masteropleiding, met haar specifiek accenten op interdisciplinariteit en communicatievaardigheden, ten volle vruchtbaar te laten zijn, raden we sterk aan de seminaries ter plaatse te volgen. De digitale apparatuur laat het evenwel toe om ook van thuis te volgen.

Jaarlijks voorziet het leerprogramma een tiental gastcolleges, waarin experts uit binnen- en buitenland, hun licht over de behandelde thema's laten schijnen. Deze open colleges zijn via livestream toegankelijk voor studenten (verplicht) en geïnteresseerden. Hetzelfde geldt voor de webinars. De focus van deze online-meetings ligt op actuele thema's die te maken hebben met de hedendaagse globale ontwikkelingen in religie en theologie. Jaarlijks wordt gekozen uit thema's als islamofobie, LGBTQ+-rechten, antisemitisme, migratie en dergelijke. Gezien de specifieke interesse van het onderzoek aan de FPTR en de locatie van het gebouw, ligt de focus van deze actualiteitsradius op Europa en de levensbeschouwelijke diversiteit die het continent kenmerkt. Met oog voor het belang van mensenrechten en religieuze minderheden focust de FPTR in haar onderwijs en onderzoek ook op inheemse culturen en hun religieuze tradities, met inbegrip van de confrontatie in de grootstedelijke context in het Westen.

De hybride vorm van de werking van de FPTR laat het toe om ver buiten de grenzen te kijken en de bekwaamheden te toetsen aan andere belevingen in, tot voor kort, ontoegankelijke werelddelen. Deze technische mogelijkheden en de specifieke accenten die de FPTR in de theologiebeoefening en religie studies aanbrengt, moet de student zich bewust zijn van het wetenschappelijk en religieus interconfessioneel karakter van de Bachelor- en

Masteropleidingen aan de FPTR. Studeren aan de FPTR heeft een multicultureel gestalte.

Toetsing en examens

Gezien de hierboven geschetste inhoudelijke accenten en verscheiden opzet van de studie, neemt ook de toetsing van de studieresultaten verschillende vormen aan. Evaluatie van afgelegde leermodules en seminaries kan gebeuren via schriftelijke of mondelinge examens, papers, stageverslagen, presentaties praktijk- en schrijfopdrachten. Daarbij wordt gekeken naar de beoogde leerdoelen van de module en sluit de evaluatie aan bij de inhoud van de lessen.

De regel aan de FPTR is dat de student voor elke toetsing twee kansen heeft. Deze 'tweede zit' wordt uitgebreid beargumenteerd. De student legt de herkansing af in de examenperiode volgend op deze waarin het examen werd afgelegd. Slaagt de student niet bij de herkansing, dan moet hij/zij zich opnieuw inschrijven voor het betreffende vak. De examendata worden vastgelegd een maand na het beëindigen van de module, dit is de derde week van januari, juni en september van elk kalenderjaar. Het resultaat wordt, in de week volgend op het afgelegde examen, schriftelijk aan de student medegedeeld.

Aan het einde van de Bacheloropleiding legt de student een Bachelorproef af. De voorschriften die gelden om deze proef tot een goed einde te brengen, werden vastgelegd door de Academische Raad en worden aan de student bezorgd op het moment dat hij zijn/haar voorstel indient. Aan het einde van het eerste jaar van de Masteropleiding maakt de student een Masterproef. Ook hiervoor zijn de voorschriften vastgelegd. Het voorstel van het onderwerp voor de Masterproef moet in januari aan de Academische Raad worden bekend gemaakt. De student krijgt dan een begeleider toegewezen, met wie hij/zij het bij- en hoofdvak vastlegt. De voorschriften van Bachelor- en Masterproef zijn als [bijlage](#) in deze studiegids opgenomen.

Bij Bachelor- en Masterproef alsook bij andere schrijfopdrachten heeft de student recht op een gemotiveerde evaluatie. Deze feedback moet de student in staat stellen bij volgende opdrachten eventuele zwakke punten te verbeteren. Als de student meent dat de opmerkingen en de quotering niet correct zijn, neemt hij/zij eerst contact op met de docent. Komt men daarbij niet tot een vergelijk, dan heeft de student de mogelijkheid om bij de Academische Raad klacht in te dienen. Deze zal een onderzoek starten en daarbij de betrokken partijen horen. Over het besluit van de Academische Raad wordt niet verder gedebatteerd. Indien de betrokken student nog niet akkoord gaat, kan hij/zij beroep aantekenen bij de Raad van betwistingen

inzake studievoortgangsbepalingen ingericht door de Vlaamse Overheid (<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/beroep-aantekenen-nieuwe-url>).

Alle vormen van toetsing worden afgerond met een beoordeling, waarbij een cijfer van 1 op 20 wordt gegeven. Het cijfer na de komma wordt afgerond naar boven of onder, afhankelijk van het getal boven of onder de 0,5. Aan de FPTR geldt een cijfer boven de 10/20 als geslaagd. Onder de 10 als onvoldoende. De Academische Raad is gemachtigd om een student met een onvoldoende voor een bepaald vak te delibereren, dit in verband met de overige studieresultaten die voldoende zijn.

De studieresultaten worden door de administratie in het dossier bijgehouden. Bij het diploma komen deze resultaten op het diplomasupplement. Aan de FPTR vermeldt het diploma geen algemene beoordeling (cum laude, grote onderscheiding, enzoverder). De som van de behaalde quoteringen per vak geven een gemiddelde aan en kan men uit het supplement afleiden.

Fraude en plagiaat

De FPTR is een wetenschappelijke instelling. Ze hecht bijgevolg veel belang aan objectieve onderzoeksresultaten en persoonlijke ontwikkeling. Als instelling van Hoger Onderwijs maakt de FPTR een punt van eerlijkheid en authenticiteit. Ze verdraagt bijgevolg op geen enkele manier welke vorm van fraude ook. Dit helpt noch de student noch de instelling vooruit. Onder fraude verstaat men *handelingen van de student die erop gericht is een juist oordeel omtrent diens kennis, inzicht en vaardigheden te manipuleren. Dit kan gebeuren in de vorm van bedrog tijdens mondelinge examens, anderen schriftelijke proeven laten maken, valse stukken aanmaken en andere methodes.*

Daarnaast is er het heuvel van plagiaat. Ook hierin is de cultuur aan de FPTR duidelijk. Passages, teksten of verwoordingen uit andermans werk presenteren als eigen werk, ongeacht of het bewust of niet is gedaan, is ontoelaatbaar. Het gaat hier om intellectuele diefstal. Als citaat en met vermelding van de bron is de juiste manier om tekstpassages over te nemen. Daarbij gebruikt men de correcte aanduiding (aanhalingstekens of inspringen). Ook parafraseringen dienen met bronverwijzing aangeduid te worden. Daarbij komen soms onduidelijkheden aan de oppervlakte, onbewuste of onzorgvuldige tekstverwerking. De student dient daaraan extra aandacht te besteden, gezien integriteit en zorgvuldigheid een belangrijk onderdeel van wetenschapsbeoefening zijn.

Plagiaat en fraude worden zonder beding gesanctioneerd door de Academische Raad van de FPTR. Dit kan gaan van herkansing tot schrappen

van de inschrijving. De integriteit- en zorgvuldigheidsregels gelden voor alle wetenschappelijke medewerkers en studenten.

Gelijkberechtiging

Tot slot willen we op deze plaats nog de opmerking maken dat het onderwijs aan de FPTR de algemene normen van het gelijke kansenbeleid onderschrijft. De FPTR maakt zich sterk elke vorm van discriminatie te bestrijden, zij het op vlak van etniciteit, geaardheid, gender of fysieke beperking. De FPTR is een open instelling die op geen enkele wijze onderscheid tussen mensen maakt. Als in dit verband overtredingen worden ervaren, kan de student zich tot de studentenvertegenwoordiger wenden, die ze op zijn/haar beurt meldt aan de decaan en de Bestuursraad. Als de klacht gegrond is, zal daartegen onmiddellijk worden opgetreden.

De FPTR maakt zich tevens sterk mee te bouwen aan een duurzame leefomgeving. Green Academy is een onderzoeksthema. Daarin brengen we de klimaatverandering en de noodzakelijke mentaliteitswijziging voor het voetlicht vanuit een levensbeschouwelijk kader. Met de inzichten willen we kerken en beleidsmakers attent maken op de kwaliteit van geloof om deze problemen aan te pakken. De FPTR beoogt in haar onderwijs het streven naar duurzaamheid te versterken.

Uiteindelijk moet het ook duidelijk zijn dat aan de FPTR grensoverschrijdend gedrag niet wordt getolereerd. De universitaire wereld is er niet van gespaard. De faculteit voert gelijkberechtiging hoog in het vaandel en beseft dat de verhouding docent-student aanleiding kan geven tot foutief gedrag. Vaststelbare overtreding worden niet toegedekt en kunnen desastreuze gevolgen hebben voor de academische carrière van de betrokken docent alsook voor de studievoortgang van de student. Ook op dit vlak eist de FPTR van medewerkers en studenten extra alertheid en hoffelijkheid.

④ Programma's

4.1 Trajecten

De opleidingen aan de [Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies](#) te Brussel zijn verdeeld in twee trajecten. Studenten die voor het Traject Theologie kiezen beogen met hun opleiding te werken in de kerk of het protestants-evangelische godsdienstonderwijs. In de kerkelijke wereld is de Verenigde Protestantse Kerk in België (VPKB) de bevoorrechte partner van de [FPTR](#). Voor het godsdienstonderwijs is dit het Protestants-Evangelisch Godsdienst Onderwijs (PEGO). Studenten die het Traject Religiestudies kiezen kunnen terecht in de geestelijke verzorging, hulpverlening en onderzoek. Omdat de [FPTR](#) naast het onderwijs ook onderzoek als decretale functiebeschrijving opneemt, biedt het Traject Religiestudies aan studenten de mogelijkheid mee te bouwen aan het onderzoekscentrum dat in de schoot van de [FPTR](#) werkzaam is rond actuele levensbeschouwelijke vraagstukken, opererend onder de naam [European Centre for Religious Studies \(EUCRES\)](#). Zie verder in deze studiegids.

De twee trajecten onderscheiden zich in het curriculum voornamelijk op het vlak van Bijbelse Talen. Voor het Traject Theologie zijn Hebreeuws en Grieks verplichte vakken in de Bacheloropleiding. Ook exegeseoefeningen vanuit de grondteksten is verplicht. Wie het Traject Theologie in de Bachelor volgt, kan in de Masteropleiding kiezen tussen de afstudeerrichtingen Pastoraat of Educatief. Studenten die het Traject Religiestudies volgen zijn in de Bacheloropleiding niet verplicht de Bijbelse Talen op te nemen, waarna ze in de Masteropleiding de afstudeerrichting Research kunnen volgen. Het is mogelijk om, na het Traject Religiestudies vooralsnog de Bijbelse Talen op te nemen tijdens een Transitiejaar.

Het is raadzaam om bij de aanvang van de studie advies in te winnen om je te laten bijstaan bij de juiste trajectkeuze. Daartoe kan de student bij inschrijving contact opnemen met het [Decanaat](#).

Predikant worden

Een kort woordje is hier op zijn plaats omtrent de mogelijkheid om predikant te worden in België. De Verenigde Protestantse Kerk in België is, in samenhang met de Evangelische Federale Synode, de door de Overheid erkende instantie die de protestantse eredienst in België organiseert. In haar Kerkorde en Constitutie stipuleert de VPKB dat kandidaat predikanten in het bezit moeten zijn van een Master in Protestantse Theologie en Religiestudies. Dit betekent dat de student die de Masteropleiding met afstudeerrichting Pastoraat met vrucht heeft beëindigd zich bij de VPKB kan aanmelden als kandidaat predikant die hem/haar beroepbaar stelt. De kerkleiding geeft een mandaat aan de Commissie van Toelating om de kandidaat te screenen op

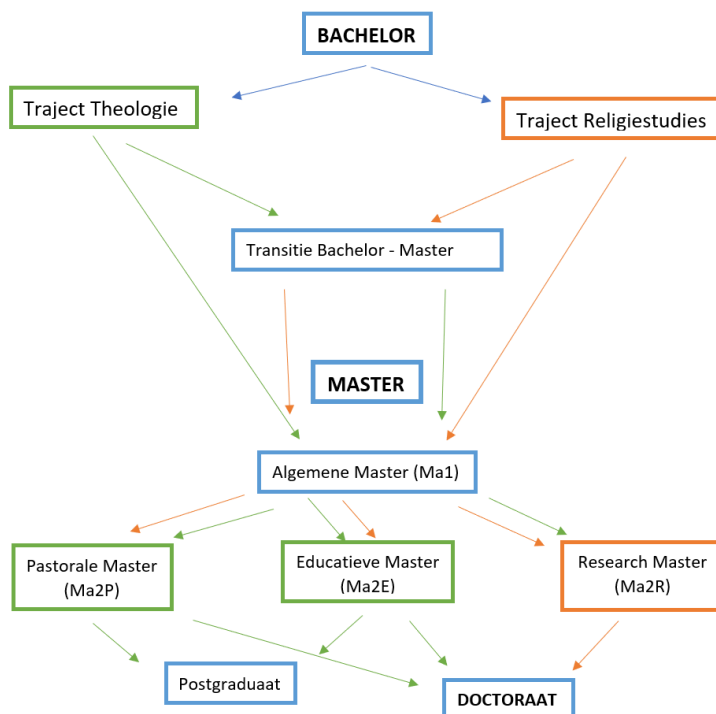
zijn of haar bekwaamheid. Het is niet de FPTR die deze bekwaamheid toetst, maar de VPKB.

De Commissie van Toelating van de VPKB onderzoekt of de bekwaamheden die noodzakelijk zijn om het ambt van predikant uit te oefenen aanwezig zijn, zoals betrouwbaarheid, persoonlijkheid en spiritualiteit. Studenten die afstuderen moeten deze procedure zelf opstarten bij de Commissie.

Studenten die predikant willen worden, doen er goed aan zich in de loop van hun studie in contact te stellen met een plaatselijke gemeente van de Verenigde Protestantse Kerk in België of een andere kerkelijke denominatie, zodat hij of zij het reilen en zeilen van de Protestantse Kerk in België leert kennen. Tijdens de opleiding Praktische Theologie zijn stages voorzien, evenals modules rond Kerkorde en symboliek. Daarin wordt ruim aandacht gegeven aan reflectie. De keuze om predikant te worden is traditioneel gegrond in een roepingsbesef. De FPTR wil potentiële predikanten helpen deze levensbepalende ervaring aan te gaan.

Overzicht opleidingen

Hieronder geven we een schematisch overzicht van de opleidingen die men aan de FPTR kan volgen. De grote onderverdeling in Traject Theologie en Traject Religiestudies sluit geenszins een overstap van het ene naar het andere traject uit. Ook kan men aanvullend op de Pastorale en Educatieve Masteropleiding de module Research volgen. De mogelijkheden zijn bijgevolg groot.

4.2 Bacheloropleiding

De opleiding theologie en religiestudies in de 21e eeuw beoogt het verdiepen van de kennis van de christelijke tradities in samenhang met de ontwikkelingen van de wereldreligies. Daarbij houdt men het oog gericht op de diverse en multireligieuze samenleving van vandaag. De Bacheloropleiding is academisch georiënteerd, dit wil zeggen dat naast kennis en doorgronding ook zelfstandig denken en handelen inzake vorming van het religieuze bewustzijn aan de orde komen. De opleiding houdt ook de vinger op de pols van de meest recente ontwikkelingen in de respectievelijke vakgebieden. Specifiek theologisch draagt een opleiding naast het wetenschappelijke karakter ook een uitgesproken oecumenisch oriëntering.

De opleiding beoogt een evenwichtige basisopleiding in de theologie en religiestudie waarin de student(e):

1. Het vermogen ontwikkelt om thema's met betrekking tot geloof, religie en samenleving kritisch en geïntegreerd te bestuderen, te doordenken en te communiceren in het kader van algemeen wetenschappelijke denkwijzen;
2. De basiscompetenties van de verschillende vakgebieden verwerft die behoren tot het kritisch nadenken en communiceren over religie op algemeen aanvaardbaar theologisch en wetenschappelijk niveau;
3. Voldoende kennis, inzicht en vaardigheden opbouwt om toegang te krijgen tot de masteropleiding theologie en religiestudies en daarin tot een verantwoorde keuze komt van een meer gespecialiseerd studiegebied.

Geformuleerd in eindtermen houdt dit in dat de opleiding gericht is op:

- Kennis van en inzicht in basisbegrippen en onderzoeksmethoden van de verschillende theologische vakgebieden en religiewetenschappen;
- Het vermogen om theologische vakkennis en inzichten op een verantwoorde wijze te verbinden met actuele thema's van geloof, religie en samenleving;
- Het vermogen om zelfstandig relevante informatie op te zoeken, te vergelijken, te beoordelen en te verwerken met het oog op actuele vraagstukken in hun maatschappelijke context;
- Het vermogen om de kernthema's van theologie en religiewetenschap in een samenhangend verband van vakgebieden te doordenken;
- Het vermogen om de kernthema's van theologie en religiewetenschap adequaat op een academisch niveau te communiceren, zowel mondeling als schriftelijk, uitlopend op het ontwerpen, schrijven en presenteren van een eindwerk met een integrerend karakter;

- Een theoretisch verantwoorde onderzoekhouding, die ingezet kan worden voor verdergaande theologische en godsdienstwetenschappelijke studie.

Deze algemene doelstellingen worden nader toegepast in de vakgebieden van de bacheloropleiding: Bijbelwetenschap, theologie en religiestudies, aangevuld met diverse keuzemogelijkheden. De drie terreinen vertonen een link met de actualiteit en maatschappelijke vraagstukken. De Bacheloropleiding hangt met andere woorden niet in de lucht of kijkt niet steeds achterom. De theoretische basis die in de Bacheloropleiding aan bod komt, is toekomstgericht en betekent verdiepend op persoonlijk vlak en cohesievormend in samenlevingsverband.

Bijbelwetenschappen

In dit vakgebied leert men de voornaamste inzichten en tendensen die de wetenschappelijke bestudering van de Bijbel doorheen de eeuwen opleverde. Hoe ontstonden de Bijbelse geschriften? Wat zijn profeten? Hoe functioneerde het religieuze discours in de Oudheid? De geschiedenis van het Bijbelse Israël komt aan bod en de student leert zich een weg te banen doorheen de vele visies en interpretaties die ontstonden. Ook de periode waarin het christendom het levenslicht zag komt aan bod. Het Nieuwe Testament wordt voor het wetenschappelijke licht gehouden en kritisch geanalyseerd. De bedoeling van de Bijbelse vakken is de 'ongeletterdheid' inzake de fundamenteën van de religieuze tradities in het Westen weg te nemen. Daartoe is ook de module 'Notie Bijbelse Talen' bedoeld: om kennis te nemen van de tekens en de denkkaders waarin men voor het eerst over het goddelijke in onze cultuur sprak. Net als de cultuur van het Oude Nabije Oosten vormen de inleidende Bijbelse vakken een boeiende ontdekkingstocht.

Historische en Praktische Theologie

Theologie is traditie in praktijk. Spreken over God heeft consequenties in het dagelijkse leven. We kijken naar de wereld en leven ook met wat mensen doorheen de eeuwen doorgaven. Daardoor kijken en begrijpen we de werkelijkheid zoals we doen. Om de theologie op zelfstandige wijze te kunnen beoefenen is het noodzakelijk de basisbegrippen te leren kennen. Daartoe dienen de grondslagen die in de historische en praktische vakken in Bacheloropleiding aan bod komen.

Religiestudies

Het vizier van de opleiding aan de FPTR is steevast geopend. We kijken bij elke stap die we zetten ook rondom ons. We kunnen pas onszelf en onze traditie ten volle begrijpen als we ook onze burens en andersdenkenden ontmoeten. Daartoe dient op religieus vlak het vakgebied van de religiestudies. De fundamenteën daarvan komen aan bod in de geesteswetenschappen die filosofie en cultuur in brede zin bestuderen.

Laatst maar zeker niet het minste geldt in de Bacheloropleiding de methodologie. Als we leren te lopen, moeten we dit meteen ook op de juiste wijze doen. Daartoe dienen leervaardigheden en methodologie, die een integraal onderdeel zijn van elke module.

Programma's

De Bacheloropleiding is verdeeld in twee trajecten. Het Traject Theologie geeft na afronding rechtstreeks toegang tot de Pastorale en Educatieve Masteropleiding. De Bacheloropleiding bedraagt 180ECTS of studiepunten en duurt bijgevolg drie jaar. De studie wordt afgesloten met een Bachelorproef. Dit is een scriptie in het theologische en/of religiewetenschappelijke vakgebied, waarbij de bekwaamheid om een overzichtelijk en inhoudelijk werkstuk te maken rond een recent thema in de Bijbelse of theologische wetenschap aan bod komt.

4.2.1 Bacheloropleiding Traject Theologie

Bachelor 1 - Traject Theologie	Periode	ECTS	Vorm
Hebreeuws / Grieks 1 *	1 ^e semester	5	resident
Hebreeuws / Grieks 2 *	2 ^e semester	5	resident
Inleiding Hebreeuwse Bijbel	1 ^e semester	5	digitaal
Inleiding Nieuwe Testament	1 ^e semester	5	digitaal
Theologie en Hermeneutiek	2 ^e semester	5	digitaal
Inleiding Westerse Filosofie	1 ^e semester	5	digitaal
Inleiding Praktische Theologie	1 ^e semester	5	digitaal
Kerkgeschiedenis Dogmavorming	2 ^e semester	5	digitaal
Religie en Samenleving	2 ^e semester	5	digitaal
Wereldreligies	2 ^e semester	5	digitaal
Vrije keuze / oefeningen **	1 ^e / 2 ^e semester	10	hybride

Bachelor 2 - Traject Theologie	Periode	ECTS	Vorm
Hebreeuws / Grieks 1 *	1 ^e semester	5	resident
Hebreeuws / Grieks 2 *	2 ^e semester	5	resident
Methodiek Exegese	1 ^e semester	5	hybride
Geschiedenis Antieke Midden Oosten	1 ^e semester	5	digitaal
Reformatorische Theologie	2 ^e semester	5	digitaal
Ethiek in Christelijk perspectief	1 ^e semester	5	digitaal
Diaconaat en Pastoraat	1 ^e semester	5	digitaal
Kerkgeschiedenis Verlichting	2 ^e semester	5	hybride
Christendom en Islam	2 ^e semester	5	digitaal
Exegetische oefeningen	2 ^e semester	5	hybride
Vrije keuze / oefeningen **	1 ^e / 2 ^e semester	10	hybride

Bachelor 3 - Traject Theologie	Periode	ECTS	Vorm
Exegese Hebreeuwse Bijbel	1 ^e semester	5	hybride
Exegese Nieuwe Testament	2 ^e semester	5	hybride
Liturgiek en Homiletiek	1 ^e semester	5	digitaal
Geloof & Wetenschap	1 ^e semester	5	digitaal
Antropologie van de Religie	2 ^e semester	5	digitaal
Kerk en Jodendom	1 ^e semester	5	digitaal
Human Rights	1 ^e semester	5	digitaal
Bachelorproef	2 ^e semester	10	resident
Hoofdvak	2 ^e semester	5	hybride
Vrije keuze / oefeningen **	1 ^e / 2 ^e semester	10	hybride

*Taalvakken (aanduiding *)*

De Bijbelse talen Hebreeuws en Grieks worden ter plaatse gegeven. Dit geschiedt afwisselend per academiejaar. Tijdens de academiejaren die in een even jaartal beginnen, wordt Hebreeuws gedoceerd. Tijdens de academiejaren met oneven jaartal staat Grieks op het programma. Dit betekent:

- Academiejaar **2022-2023**: Hebreeuws 1 tijdens het eerste semester en Hebreeuws 2 tijdens het tweede semester.
- Academiejaar **2023-2024**: Grieks 1 tijdens het eerste semester en Grieks 2 tijdens het tweede semester.
- Academiejaar **2024-2025**: Hebreeuws 1 tijdens het eerste semester en Hebreeuws 2 tijdens het tweede semester.
- Academiejaar **2025-2026**: Grieks 1 tijdens het eerste semester en Grieks 2 tijdens het tweede semester.
- Academiejaar **2026-2027**: Hebreeuws 1 tijdens het eerste semester en Hebreeuws 2 tijdens het tweede semester.
- Academiejaar **2027-2028**: Grieks 1 tijdens het eerste semester en Grieks 2 tijdens het tweede semester.

De Bacheloropleiding Traject Theologie biedt tijdens de eerste twee jaren de taalvakken aan. Tijdens de Bachelor 3 worden de exegetische bekwaamheden van de student aangescherpt en uitgediept.

*Vrije keuze / oefeningen (aanduiding **)*

De FPTR laat ruimte aan de student om zichzelf academisch te bekwamen in de onderdelen van de theologie die hij of zij het sterkste passioneren. Keuzevakken bieden het voordeel bepaalde facetten te leren kennen of uit te diepen die in de cursussen niet aan bod komen. De FPTR biedt een ruime waaier aan keuzemogelijkheden en oefenpraktijk. Hieronder lijsten we de verscheidenheid aan deelgebieden van de theologie op. Het is evenwel toegelaten en zelfs aan te raden dat de student ook andere faculteiten bezoekt en een module volgt.

In de Bachelor 3 dient de student een hoofdvakstudie te kiezen, afhankelijk van het onderwerp van de Bachelorproef. Ook in dit verband kan het handig zijn buiten de grenzen van het instituut te kijken naar mogelijkheden om zich te bekwamen in een specifiek vakgebied die aansluit bij het te onderzoeken theologische onderwerp van de Bachelorproef.

Hierbij een greep uit het aanbod van de FPTR met betrekking tot de vrije keuze / oefeningen die in de Bacheloropleiding moeten worden volbracht.

Vrije keuze / Oefeningen Ba1 - Th	Periode	ECTS	Vorm
Grammaticale analyse Hebreeuwse teksten	1 ^e / 2 ^e semester	3	hybride
Grammaticale analyse van Griekse teksten	1 ^e / 2 ^e semester	3	hybride
Bespreking klassieke tekst uit de Westerse Filosofie	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Praktisch Theologische case studie	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Analyse Apostolische Geloofsbelijdenis	1 ^e / 2 ^e semester	1	hybride
Godsdienstsociologische enquête	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Christelijke cultuur in de popmuziek	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Christelijke cultuur in de literatuur	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Alternatieve Christelijke stromingen	2 ^e semester	5	digitaal
<i>Kunst en Religie</i>	2 ^e semester	5	digitaal

Vrije keuze / Oefeningen Ba2 - Th	Periode	ECTS	Vorm
Grammaticale analyse Hebreeuwse teksten	1 ^e / 2 ^e semester	3	hybride
Grammaticale analyse van Griekse teksten	1 ^e / 2 ^e semester	3	hybride
Bespreking klassieke tekst uit de Reformatie	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Diaconale verkenningen op het terrein	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Vergelijkende analyse 'Discours de la Méthode' (Descartes) en 'Was ist Aufklärung?' (Kant)	1 ^e / 2 ^e semester	1	hybride
Literatuurstudie sleuteltekst uit de christelijke ethiek	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride

Apocalyptiek	2 ^e semester	5	digitaal
Alternatieve Christelijke stromingen	2 ^e semester	5	digitaal
Kunst en Religie	2 ^e semester	5	digitaal

Vrije keuze / Oefeningen Ba3 - Th	Periode	ECTS	Vorm
Exegese oefeningen Hebreeuwse Bijbel	1 ^e / 2 ^e semester	3	hybride
Exegese oefeningen Nieuwe Testament	1 ^e / 2 ^e semester	3	hybride
Preekvoorbereiding	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Case studie Liturgiek	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Antropologisch Bijbellezen	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Apocalyptiek	1 ^e semester	5	digitaal
Radicalisme	1 ^e semester	5	digitaal
Alternatieve Christelijke stromingen	2 ^e semester	5	digitaal
Kunst en Religie	2 ^e semester	5	digitaal

4.2.2 Bacheloropleiding Traject Religiestudies

Naast het Traject Theologie biedt de FPTR de mogelijkheid om religie te bestuderen in een niet-confessioneel perspectief. Hierbij gaat het om het Traject Religiestudies. In dit traject is men niet verplicht om de Bijbelvakken te volgen noch zich de specifiek exegetische bekwaamheden eigen te maken. De nadruk ligt op de culturele – , mens - en geesteswetenschappen en de methodologie. Een groot deel van de basis van de Westerse cultuur is evenwel Joods-christelijk van signatuur en dus blijft de Bijbel een belangrijk onderwerp in het Traject Religiestudies. De kennis van Bijbel en cultuur wordt evenwel van meet af aan geflankeerd door een globaal en interreligieus perspectief.

Ook dit traject bedraagt 180ects en beslaat drie volle studiejaar. Ook dit traject wordt afgerond met een Bachelorproef.

Bachelor 1 - Traject Religiestudies	Periode	ECTS	Vorm
Verkorte Bijbelse Talen	1 ^e semester	5	digitaal
Inleiding Religiestudies	2 ^e semester	5	hybride
Inleiding Hebreeuwse Bijbel	1 ^e semester	5	digitaal
Inleiding Nieuwe Testament	2 ^e semester	5	digitaal
Theologie en Hermeneutiek	2 ^e semester	5	digitaal
Inleiding Westerse Filosofie	1 ^e semester	5	digitaal
Alternatieve Christelijke Stromingen	2 ^e semester	5	digitaal
Kerkgeschiedenis Dogmavorming	2 ^e semester	5	digitaal
Religie en Samenleving	2 ^e semester	5	digitaal
Wereldreligies	2 ^e semester	5	digitaal
Vrije keuze / oefeningen ***	1 ^e / 2 ^e semester	10	hybride

Bachelor 2 - Traject Religiestudies	Periode	ECTS	Vorm
Apocalyptiek	1 ^e semester	5	digitaal
Radicalisme	2 ^e semester	5	digitaal
Methodologie religiestudies	1 ^e semester	5	digitaal
Geschiedenis Antieke Midden Oosten	1 ^e semester	5	digitaal
<i>Kunst en Religie</i>	2 ^e semester	5	digitaal
Ethiek in Christelijk perspectief	1 ^e semester	5	digitaal
Islamitische Theologie	1 ^e semester	5	hybride
Kerkgeschiedenis Verlichting	2 ^e semester	5	hybride
Christendom en Islam	2 ^e semester	5	digitaal
Comparatieve tekstanalyse 1	2 ^e semester	5	hybride
Vrije keuze / oefeningen ***	1 ^e / 2 ^e semester	10	hybride

Bachelor 3 - Traject Religiestudies	Periode	ECTS	Vorm
Religieuze identiteitsvorming	1 ^e semester	5	digitaal
Waarheid en pluralisme	2 ^e semester	5	digitaal
Comparatieve tekstanalyse 2	1 ^e semester	5	digitaal
Geloof & Wetenschap	1 ^e semester	5	digitaal
Antropologie van de Religie	2 ^e semester	5	digitaal
Kerk en Jodendom	1 ^e semester	5	digitaal
<i>Human Rights</i>	1 ^e semester	5	digitaal
Bachelorproef	2 ^e semester	10	resident
Hoofdvak	2 ^e semester	5	hybride
Vrije keuze / oefeningen ***	1 ^e / 2 ^e semester	10	hybride

De student die de Bacheloropleiding Traject Religiestudies volgt, bereidt zich voor op de Research Master. De mogelijkheid om over te stappen op de pastorale of educatieve theologieopleiding is mogelijk mits tijdens een transitiejaar een schakelprogramma Bijbelse Talen en theologie te volgen.

Vrije keuze / oefeningen (aanduiding ***)

Religiestudies is een recent vakgebied dat in volle expansie is. De vrije keuze die tijdens de Bacheloropleiding Traject Religiestudies mogelijk is, is verkennend in de breedte en verdiepend naargelang de studie vordert. Ook hier geldt dat het volgen van modules in zusterfaculteiten in binnen- en buitenland een meerwaarde betekent. Wie zich voor het Traject Religiestudies aan de FPTR inschrijft, kan kiezen uit het volgende aanbod:

Vrije keuze / Oefeningen	Periode	ECTS	Vorm
Ba1- R			
Analyse Bijbelse concepten	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Literatuurstudie E. Durkheim	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Bespreking klassieke tekst uit de Westerse Filosofie	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Gnostiek en Hermetisme	1 ^e / 2 ^e semester	3	hybride
Analyse Mystieke tekst	1 ^e / 2 ^e semester	1	hybride
Godsdienstsociologische enquête	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Christelijke cultuur in de popmuziek	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Christelijke cultuur in de literatuur	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Theosofie en New Age	2 ^e semester	3	hybride
Godsdienstpedagogiek	2 ^e semester	5	digitaal

Vrije keuze / Oefeningen	Periode	ECTS	Vorm
Ba2 - R			
Oefeningen comparatieve tekstanalyse	1 ^e / 2 ^e semester	3	hybride
Bespreking van Soera 2 – De Koe (Al-Baqara)	1 ^e / 2 ^e semester	3	hybride
Modellenleer Religiestudies	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Verkenningen Kunst en Religie	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride

Vergelijkende analyse 'Discours de la Méthode' (Descartes) en 'Was ist Aufklärung?' (Kant)	1 ^e / 2 ^e semester	1	hybride
Literatuurstudie sleuteltekst uit de christelijke ethiek	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Bespreking D. Hume over de Natuurlijke Religie	2 ^e semester	2	hybride
Mohammed, Jezus en Boeddha	2 ^e semester	3	hybride
Belgische Kerkgeschiedenis	2 ^e semester	5	digitaal

Vrije keuze / Oefeningen Ba3 - R	Periode	ECTS	Vorm
Oefeningen comparatieve tekstanalyse	1 ^e / 2 ^e semester	3	hybride
Bespreking sleutelbegrippen van de evolutieleertekst	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Literatuurstudie J. Habermas	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Verkenning Oosterse spiritualiteit	1 ^e / 2 ^e semester	3	hybride
Antropologisch Bijbellezen	1 ^e / 2 ^e semester	2	hybride
Westerse spiritualiteit 1	1 ^e semester	5	digitaal
Westerse spiritualiteit 2	2 ^e semester	3	digitaal
Enquête Mensenrechten	1 ^e / 2 ^e semester	2	digitaal
Lutheranism	1 ^e semester	5	hybride
Religious Populisme	2 ^e semester	5	hybride

'Verkorte Bachelor' – Certificaat PEGO

Met dit programma komt de FPTR tegemoet aan de vraag van het Ministerie van Onderwijs. Het levensbeschouwelijk onderwijs in de middelbare scholen in Vlaanderen wordt georganiseerd door een koepelorganisatie. Voor de les protestantse-evangelische godsdienst in dit het Comité PEGO. Vanuit dit organiserend comité kwam de vraag om specifiek voor leerkrachten middelbaar onderwijs een basiscursus theologie aan te bieden. Dit lessenpakket omvat zes onderdelen waarin de grondlijnen van de hedendaagse theologie en religiestudies aan bod komen.

Het is van belang op te merken dat de **Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies** geen toegang verleent tot het godsdienstonderwijs in de middelbare scholen in Vlaanderen. Deze taak neemt het Comité PEGO op zich. De FPTR biedt het lessenpakket aan. De student die met vrucht de modules voltooit, ontvangt een bewijs van afgelegde studie of een certificaat met supplement. Daarmee kan de student zich aanbieden bij het Comité PEGO die verder de nodige stappen zet.

Het basispakket dat we 'Verkorte Bachelor' of 'Certificaat PEGO' noemen, is volledig online te volgen. De student die aan het pakket begint, houdt er best rekening mee dat men gemiddeld per module 10u per week besteedt. Dit betekent dat, indien de student naast de studie ook een job uitoefent, men hooguit 3 modules per semester kan volbrengen, dit is als men ijverig studeert (30 uren per week). Doorgaan is twee modules aan te raden, waardoor men het volledige pakket in een kalenderjaar, inclusief zomersemester, kan afwerken. De studie langer uitspreiden is vanzelfsprekend mogelijk.

Verkorte Bachelor – Certificaat PEGO	Periode	ECTS	Vorm
Inleiding Hebreeuwse Bijbel	1 ^e semester	5	digitaal
Inleiding Nieuwe Testament	1 ^e semester	5	digitaal
Theologie en Hermeneutiek	2 ^e semester	5	digitaal
Geschiedenis van het Dogma	2 ^e semester	5	digitaal
Ethiek in christelijk perspectief	zomersemester	5	digitaal
Geloof en Wetenschap	zomersemester	5	digitaal

4.3 Transitie Bachelor - Master

Wie een Masteropleiding aan de FPTR wil volgen maar geen bacheloropleiding volgde die voldoet aan de toelatingseisen, kan een transitiejaar volgen. De bedoeling van dit schakelprogramma is aan studenten, die een andere opleiding dan theologie en religiestudies volgden of studenten die een seminarieopleiding genoten aan een verwant instituut in binnen- of buitenland, de kans te bieden de ontbrekende noodzakelijke kennis en vaardigheden op te doen. De Transitie Bachelor-Master spijkt bij en werkt hiaten weg.

Daardoor is de vooropleiding en wat daarin ontbrak aan theologische kennis en bekwaamheid inzake religiestudies van doorslaggevend belang voor de samenstelling van het programma. De student kan samen met de decaan het te volgen programma bespreken. De meeste cursussen zijn digitaal op te nemen, behalve de Bijbelse talen. Het programma van het transitiejaar wordt samengesteld door een selectie te maken uit het volledige Bachelor-aanbod.

Voor de taalvakken (aanduiding *) gelden dezelfde voorwaarden als bij de bacheloropleiding.

Transitie Bachelor-Master	Periode	ECTS	Vorm
Hebreeuws / Grieks 1 *	1 ^e semester	5	resident
Hebreeuws / Grieks 2 *	2 ^e semester	5	resident
Bijbelwetenschappen	1 ^e / 2 ^e semester	15	digitaal
Historische Theologie	1 ^e / 2 ^e semester	15	digitaal
Praktische Theologie	1 ^e / 2 ^e semester	15	digitaal
Systematische Theologie	1 ^e / 2 ^e semester	15	digitaal
Religiestudies	1 ^e / 2 ^e semester	15	digitaal
Wereldreligies	2 ^e semester	5	digitaal

Voor wie wil instromen in de Pastorale en Educatieve Masteropleiding zijn de Bijbelse Talen, de Bijbelwetenschappen en de theologische vakken verplicht, behalve de gedeelten die reeds in de vooropleiding werden gevolgd en waarvan de student een geldig attest kan voorleggen.

In geval van twijfel kan de Academische Raad een 'geleerde samenspraak' organiseren, waarbij de student samen met de hoogleraren zijn of haar kennis in het betreffende vakgebied aantoont.

4.4 Masteropleiding

De Masteropleiding aan de FPTR is een wetenschappelijk parcours waarlangs zelfstandig academisch onderzoek wordt gecombineerd met het verwerven van competenties voor een specifieke praktijk. De theoretische 'onderbouw' die tijdens de Bacheloropleiding werd gelegd, wordt nu verder uitgewerkt in de 'bovenbouw' waaraan drie afstudeerrichtingen finaliteit bieden: pastoraat, onderwijs en onderzoek.

De Masteropleiding beoogt verdieping en verbreding, door de verdere uitwerking van de drie vakgebieden waarvan in de Bachelor de theorie werd gezien, aangevuld met interdisciplinariteit. Dit betekent dat de Bijbelwetenschappelijke, zowel als praktisch-historische en religiewetenschappelijke componenten tijdens de Masteropleiding worden samengebracht. Dit betekent eveneens dat de student zelfstandig onderzoek verricht, zowel wat betreft de traditionele theologie en de hedendaagse hermeneutische ontwikkelingen als op het vlak van actuele problemen rond integriteit, identiteit, zingeving en religie.

Interdisciplinariteit

Het specifieke van de Masteropleiding aan de FPTR is de interdisciplinaire benadering. Een tekst uit de Hebreeuwse Bijbel of het Nieuwe Testament wordt geanalyseerd vanuit de grondtekst. Na de vertaling en de exegetische doorlichting, treedt de student in seminarievorm het debat binnen met andere disciplines die het terrein van de Bijbelwetenschappen en religiestudies rijk is.

Naast de exegese biedt de Masteropleiding ook de mogelijkheid om aan vergelijkende tekststudie aandacht te besteden. Teksten staan meestal in een lijn van ontwikkeling en treft men vaak in andere culturen in licht gewijzigde vormen aan. Het is een verrijkende en verdiepende kennis die ontstaat als de student eenzelfde tekst in verschillende tradities vergelijkt.

Interdisciplinariteit kenmerkt ook de hoofdvakstudie en de Masterproef. Hierbij kan men opteren om verdiepende studie van de antieke talen aan te gaan of bijvoorbeeld praktisch gericht de verhouding tussen moderne media en kerk te bestuderen. Ook bijzonder pastoraat, christelijke kunst, mystiek of oriëntalistiek behoren onder meer tot de mogelijkheden.

Communicatie

Studenten die de Masteropleiding aan de FPTR volgen krijgen uitgebreid de mogelijkheid hun communicatieve vaardigheden aan te scherpen. Theologie en religie hebben in de Master alles te maken met overdracht. Onze culturele ontwikkeling verliep langs de tonen van het Woord. Betekenis gaf traditie vorm. Communicatie vormt gemeenschap of zoals men in theologische termen zegt: de H. Geest is tussen de mensen.

Daarom is in de Masteropleiding aandacht voor dialoog en overdracht. Daarbij wordt niet alleen naar de klassieke vormen van religieuze communicatie gekeken, zoals liturgie en homiletiek, maar komen ook moderne platformen en netwerken aan bod. Deze didactische en communicatieve vaardigheden worden in seminaries, openbare lessen, colloquia en op het onlineplatform aangeleerd.

Praktijk

De Masteropleiding besteedt ook aandacht aan praktijkervaring. De pastorale afstudeerrichting heeft een breed scala aan stagemogelijkheden. De student die ervoor kiest om in de kerk of in een bijzonder ambt, zoals gevangenis- of luchthavenpastor werkzaam te zijn, heeft de kans de specifieke vaardigheden daartoe in de praktijk aan te leren. Als bescheiden instelling is de FPTR erg flexibel en kan de student in onderling overleg en binnen het netwerk van protestantse kerken in België stageplaatsen aanduiden en afspraken op dat vlak maken.

Op het terrein van het wetenschappelijk onderzoek worden de specifiek academische vaardigheden aangescherpt en leert de student een degelijk onderzoek te voeren en daarvan verslag uit te brengen in de vorm van het schrijven van wetenschappelijke artikelen. Ook komt hier het groeiende aanbod onlineleren aan bod, waarbij de pedagogische vaardigheden van een wetenschappelijk verantwoorde onlinemodule worden besproken en getoetst.

Deze vaardigheden worden in een aanvullende pastorale Masterproef beproefd, bevattende de toepassing van de eerder gemaakte Masterproef, ofwel gegoten in een opzet voor een doctoraatsonderzoek.

Eindtermen

De masteropleiding beoogt, geformuleerd in eindtermen, dat de student(e):

- De kennis en het inzicht, opgedaan in de Bachelorstudie, verdiept en verbreedt en op een interdisciplinaire manier leert toepassen in een voor haar/hem nieuw onderzoeksgebied;
- Het vermogen verwerft om bij ingewikkelde actuele vragen tot een redelijk en onafhankelijk oordeel te komen;

- Leert om op heldere en coherente wijze te communiceren over het eigen onderzoek en de conclusies die daaruit kunnen volgen;
- De eigen wetenschappelijke aanpak zelfkritisch leert bij te sturen en aldus grotendeels zelfstandig leert werken in de wetenschap;
- De eigen praktische vaardigheden aanscherpt en de praktijk op realistische basis inschat;
- In staat is tot dialoog en samenwerking op het vlak van zingeving en dienstbaarheid.

Wat de inhoud betreft wordt in het algemeen gedeelte van de masteropleiding bijzondere aandacht gegeven aan de doorwerking en vertolking van de Bijbelse teksten en de christelijke traditie. Daarbij wordt steeds de actuele, diverse en geglobaliseerde cultuur in het vertolkingsproces betrokken.

Ook op het vlak van religiestudies gaat de masteropleiding inhoudelijk in op vergelijkende, tekstkritische en interdisciplinaire dialoog met menswetenschappen en wereldreligies.

Met het oog daarop wordt de opleiding aangeboden in het kader van drie afstudeerrichtingen of specialismen, waarin de student(e) naar interesse, motivatie en talenten een hoofdvak kiest. Het gaat om:

Theologie, pastoraat en kerk

Deze afstudeermodule richt zich op de connectie tussen het aloude geloof en eigentijdse vormen van geloof, maar ook van twijfel en verzet. Kennis van de geschiedenis, (zelf)kritiek en creativiteit worden binnen de studie verdiept. Een beginnende zelfstandigheid wordt aangekweekt in het beoordelen en opzetten van onderzoek op het vakgebied. Er wordt inzicht ontwikkeld in de betekenis van zulk onderzoek voor de kerkelijke en de maatschappelijke praktijk en, meer algemeen, in de kritische en heuristisch relevante wisselwerking tussen onderzoek en praktijk. In deze afstudeerrichting wordt ruim aandacht besteed aan het werkveld en werkt de betrokken student een stagetraject uit.

Religiestudie en onderzoek

Deze afstudeerrichting oriënteert zich op vergelijkend tekstonderzoek, wetenschappelijke communicatie en pedagogie. De student(e) verwerft grotere vaardigheden op het gebied van de literaire, historische en intertekstuele bestudering van religieuze geschriften en traditionele teksten. De doorwerking in de hedendaagse context heeft enerzijds een heuristische betekenis en is anderzijds een zelfstandig thema van onderzoek.

Godsdienstonderwijs

In het kader van de pedagogische masteropleiding zijn met de KULeuven afspraken gemaakt om na het eerste masterjaar een onderwijstraject te volgen. Daarin zijn een aantal algemene en vakdidactische vakken en stages opgenomen. Ook wordt initiatie protestantse godsdienst voorzien. Verder ligt de klemtoon op pedagogische talenkennis en maatschappelijke tolerantie.

De Masteropleiding aan de FPTR bedraagt 120ects en duurt voltijds 2 jaar. Het eerste jaar van de Masteropleiding vormt de basis of sokkel. Daarna splitst de opleiding zich uit in drie afstudeerrichtingen Pastorale Master, Educatieve Master en Research Master.

4.4.1. Algemene Masteropleiding

De Masteropleiding aan de FPTR verbindt een aantal vaardigheden van de academische theologie op interdisciplinaire wijze met een gedegen communicatieve bekwaamheid. Ten einde deze doelstellingen te bereiken, structureert de FPTR de Masteropleiding rond de ruggengraat van een Interdisciplinaire Mastermodule (IDM). Daarin komen hermeneutische en academische competenties en beroeps- en persoons gerelateerde bekwaamheden samen.

In de Algemene Master (Ma1) bedraagt de IDM de helft van de studiepunten, zijnde 30ects. In het tweede jaar, waarin de student kiest tussen de Pastorale, Educatieve of Research Master, maakt 1/3 van de IDM plaats van specifieke beroeps- en persoon gerelateerde competenties. In het tweede jaar bedraagt de IDM bijgevolg 20ects.

Interdisciplinaire Mastermodule (IDM)

Deze module focust op het vermogen om methodisch en bereflecteerd met tekst en traditie om te gaan. De context waarin overlevering werkt wordt geïnterpreteerd en vertolkt. Deze hermeneutische benadering van theologie en religie vormt de kern van de interdisciplinariteit.

Een tweede belangrijk facet van de IDM is methodologie. De student leert niet alleen zelfstandig onderzoek te verrichten en dit begrijpelijk over te brengen, hij/zij leert tevens op een wetenschappelijke wijze gebruik te maken van bronnen en inzichten uit andere wetenschapsgebieden. De student maakt daarvan beargumenteerd gebruik en legt verantwoording af van de consequenties voor de hedendaagse theologiebeoefening en religiestudies.

De interdisciplinaire Mastermodule wordt in seminarievorm gegeven. Dit betekent dat studenten en docenten rond de tafel onderwerpen uitdiepen en bespreken. De communicatieve vaardigheden worden daarbij aangescherpt.

Ook wordt gelet op verbindende bekwaamheden, dit is tussen de hedendaagse globale ontwikkelingen op vlak van religie en levensbeschouwing en de situatie van lokale geloofsgemeenschappen in kerken en moskeeën.

Niet onbelangrijk voor de communicatieve competenties die tijdens de Masteropleiding aan de orde worden gesteld, is het vermogen in dialoog te treden met mensen van een fundamenteel verschillende achtergrond of levensbeschouwing. Daarbij leert de student de eigen overtuigingen kritisch te analyseren en deze te verwoorden in het besef van de specifieke context waarin dit gebeurt. Luisterbereidheid en een open geest zijn daarbij waardevolle bekwaamheden. Naast dialoog en overleg besteedt de interdisciplinaire module ook aandacht aan het vermogen zich ook schriftelijk uit te drukken. Dit omvat informatie bevattelijk over te brengen en volgens de wetenschappelijke normen te presenteren, maar ook kritische opmerkingen te verwerken en papers zodanig te concipiëren dat de bevindingen breed kunnen gedeeld worden.

Tot slot is het van belang dat de masterstudent aan de FPTR ook het gesprek met zichzelf aangaat. Een bekwaam theoloog bezit het vermogen op reflectieve wijze om te gaan met de eigen biografie, de geloofsidentiteit en praktijk en zijn of haar levensbeschouwelijke positionering. Dit betekent dat de student de traditionele overlevering en de contextuele gebondenheid van de geloofsgemeenschap kan integreren in een volwassen integratiemodel, geschikt om als voorganger en/of expert op te treden.

Om deze doelstellingen te verwezenlijken bevat de interdisciplinaire mastermodule drie hoofdbestanddelen: tekstanalyse, actualiteit en spiritualiteit. Elk academiejaar wordt een overkoepelend thema neergezet, waaronder per semester deelgebieden worden onderzocht. Deze overkoepelende thema's sluiten nauw aan bij de hedendaagse problematiek rond geloof en religie.

Voorbeelden van overkoepelende thema's zijn religieus radicalisme en religieuze diversiteit. De deelgebieden zijn bijvoorbeeld apocalyptiek, identiteit, pluralisme, relativisme enzoverder.

De colleges van de IDM gaan ter plaatse door in de conferentiezaal (0.2), maar kunnen ook van thuis uit worden gevolgd. Per semester dient de student drie papers te schrijven en te presenteren, overeenkomstig de drie deelgebieden die in de module aan bod komen.

Domeinspecifieke leerresultaten

De student volbrengt en presenteert tijdens de interdisciplinaire mastermodule tekstanalyse / exegeze, literatuurstudie en thematische

toepassingen. De beoordeling wordt gedaan aan de hand van de volgende criteria:

1. Blijk geven van verdiepte kennis van de inhoud en methodes die gangbaar zijn in theologisch onderzoek en religiestudies;
2. In staat zijn om op wetenschappelijk verantwoorde wijze bronnen van de christelijke traditie te bestuderen en aan te wenden in het analyseren van specifieke vraagstellingen;
3. Aantonen inzicht te hebben in de relatie van de studie van theologische en religieus- maatschappelijke problemen in de actuele multiculturele en multireligieuze samenleving;
4. In de mogelijkheid zijn de kennis en methodes van de eigen specialisatie op relevante wijze toe te passen binnen de theologische reflectie in de diversiteit van geloofsgemeenschappen;
5. Bekwaam zijn om zich kennis en methoden van de gekozen specialisatie eigen te maken, met het oog op het ontwikkelen van een eigen bijdrage aan de actuele stand van het onderzoek;
6. Leren zelfstandig en in dialoog met vakgenoten en andere wetenschappers theologisch onderzoek te verrichten en verworven attitudes, methodes en kennis door te geven;
7. Op een heldere en coherente wijze kunnen verslag doen van (eigen) onderzoek aan vakgenoten en niet-vakgenoten,
8. In staat zijn om kritisch te participeren in reflectie en beleidsvorming met betrekking tot de interactie van theologie, geloofsgemeenschap en maatschappij.
9. In ingewikkelde vragencomplexen tot een reflexief en gemotiveerd oordeel kunnen komen.

De beoogde studieresultaten en specifieke vakdidactiek omvat vier pijlers, verbonden door communicatieve vaardigheden:

- Complexiteit analyseren;
- Onderzoekend vermogen;
- Professioneel handelen;
- Resultaat gericht.

Masterpoef

Ter afsluiting van de Algemene Master maakt de student een eindwerkstuk. Het thema van dit werkstuk kadert in één van de onderzoeksgebieden van de faculteit. Gezien de opleiding aan de FPTR academisch is georiënteerd, dient de student met de masterproef blijk te geven over een analytisch, theorievormend en probleemoplossend vermogen te beschikken.

Tijdens het eerste semester van het eerste masterjaar kiest de student het (voorlopige) onderwerp en legt dit voor aan de Academische Raad, die in haar vergadering van december groen licht geeft of een wijziging ervan voorstelt. Een belangrijk onderdeel van het leerproces betreft de modulering en flexibiliteit van inhoud en methode van onderzoek tijdens het traject.

Bij de aanvang van het tweede semester vat de student het definitief goedgekeurde onderzoek aan, onder toezicht van de aangeduide begeleider. De masterproef moet ten laatste eind mei worden ingediend, voor verdediging tijdens de eerste examenperiode van juni, of einde augustus voor verdediging tijdens de tweede examenperiode in september. De ingediende Masterproef moet volledig ingebonden zijn en conform de richtlijnen voor het voorblad, dat samen met de richtlijnen rond lettertype en regelafstand worden ter hand gesteld bij goedkeuring van het onderwerp. Er worden in totaal vier exemplaren ingediend: één voor de promotor, één voor de bibliotheek (ter inzage) en één voor elk lid van de leescommissie. Daarnaast moet een digitale versie worden bezorgd aan de promotor. De datum van de openbare verdediging wordt in overleg met Academische Raad bepaald.

In de regel wordt de masterproef in het Nederlands opgesteld en ingediend. Ook Engels is mogelijk. Bij uitzondering kan voor een andere taal worden gekozen, maar dan met expliciete argumentering en na goedkeuring van de Academische Raad.

Doelstellingen

De masterproef is een belangrijk onderdeel van de opleiding. Het vormt een voorlopig academisch sluitstuk. Daarom dient de student met de masterproef aan te tonen dat hij of zij een onderwerp zelfstandig kan uitdiepen en systematisch kan analyseren. De masterproef is een proeve van fundamenteel wetenschappelijk onderzoek. Daarvan is bibliografisch onderzoek, planning van het werk, uitvoering en analyse en daarbij ook rapportering van essentieel belang. De student moet tijdens de verschillende stadia van het onderzoek blijk geven van een kritische geest en coöperatieve ingesteldheid. De mate van zelfstandigheid waarmee het onderzoek wordt gevoerd, is een onderdeel van de beoordeling. Naar originaliteit of 'wereldschokkende' bevindingen wordt niet gepeild. Wel wordt verwacht dat de tekst vlot leesbaar en zonder taalfouten wordt afgeleverd. Bij het indienen

van de definitieve tekst moet een overzichtelijke synthese van het gevoerde onderzoek en de resultaten worden gevoegd.

Hoofdvak en vrije keuze

Naast de IDM en de Masterproef kiest de student in het eerste jaar van de Masteropleiding een hoofdvak en een bijvak (vrije keuze). Het hoofdvak sluit aan bij het onderwerp van de Masterproef en heeft verdere verdieping en/of verbreding op het oog. Het bijvak kan vrij worden gekozen en kan oefeningen of literatuur bevatten, waarmee de student zichzelf wil verrijken, al dan niet in functie van het gekozen onderwerp.

Overzicht

Algemene Master (Ma1)	Periode	ECTS	Vorm
Interdisciplinaire module	1 ^e / 2 ^e semester	30	hybride
Masterproef	2 ^e semester	20	-
Hoofdvak	2 ^e semester	5	hybride
Vrije keuze / Oefeningen	1 ^e semester	5	hybride

De Interdisciplinaire module is onderverdeeld in 7 delen, die apart worden gevalideerd. Per semester worden zes gastcolleges en tien gewone colleges gegeven. Gezien de seminarievorm dient de student deze collegedagen goed voor te bereiden. Per semester wordt tevens een tekstanalyse / exegese en een literatuurstudie gemaakt. Beide onderdelen moet de student presenteren aan medestudenten en docenten. Ter afsluiting van een sub-thema maakt de student per semester een eindschiptie of paper, die ook wordt gepresenteerd.

Interdisciplinaire Mastermodule (IDM)	Periode	ECTS	Vorm
Twee collegedagen per week en voorbereidingen	1 ^e / 2 ^e semester	6	hybride
Tekstanalyse / exegese	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Presentatie tekstanalyse / exegese	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Literatuurstudie	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Presentatie literatuur	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Thematische scriptie	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride

Presentatie thematische scriptie	1 ^e / 2 ^e semester	4	digitaal
---	--	---	----------

4.4.2 Pastorale Masteropleiding

De tweejarige Masteropleiding met afstudeerrichting Pastoraat aan de FPTR leidt studenten op voor het ambt van gemeentepredikant in de Verenigde Protestantse Kerk in België. De student wordt academisch toegerust om in het huidige veranderende culturele klimaat een rol te spelen.

Predikant worden is een roeping, maar dit betekent niet dat vaardigheden en competenties onnodig zijn, integendeel. De student Pastorale Master aan de FPTR leert kennis en vaardigheden zodanig dat deze ook breed inzetbaar zijn in de samenleving, voornamelijk op het vlak van academisch onderzoek, organisatie, media en onderwijs. De opzet van de Masteropleiding aan de FPTR voorziet tevens een hoge mate van interdisciplinariteit en het aanscherpen van communicatieve competenties. Een predikant die afstudeert aan de FPTR is tevens een theoloog, die met een scherpe geest en een diep gewortelde spiritualiteit een gemeenschap dienend kan voorgaan.

Studenten die het Traject Theologie in de Bacheloropleiding volgden, kunnen meteen de Pastorale Masteropleiding starten. Studenten die het Traject Religiestudies volgden, zullen tijdens de Transitie Bachelor-Master de Bijbelse talen en historisch-praktische vakken moeten bijspijkeren. Studenten die van buiten de FPTR komen en de Bacheloropleiding in een theologische zusterfaculteit volgden, zullen aan de hand van het gevolgde traject ofwel rechtstreeks ofwel via een schakelprogramma toegang krijgen tot de Pastorale Masteropleiding.

Het programma van de Pastorale Master legt de nadruk op verdere verdieping van de academische en communicatieve vaardigheden tijdens de interdisciplinaire module. Het hoofdbestanddeel van deze afstudeerrichting is verkenning van het kerkelijke werkveld en de theoretische inzichten verbinden met de praktijk. Dit gebeurt in het studiepakket Praktische Theologie, waarin kerkelijke stages en stage in bijzondere pastorale diensten centraal staan.

Interdisciplinaire Mastermodule (gedeeltelijk)

In het tweede jaar van de Masteropleiding wordt de interdisciplinaire aanpak behouden, maar dient dit slechts gedeeltelijk te worden opgenomen. De student die zich specialiseert in de pastorale afstudeerrichting moet 20ects van de IDM behalen. De student kiest bijgevolg 2/3 van het interdisciplinair studieprogramma, zoals aangegeven op voorgaande tabel.

Pakket Praktische Theologie

Dit studiepakket beoogt de beginnende theoloog kennis te laten maken met de werking van de kerkelijke organisatie, waarbij de student reflecteert over verkondiging en pastoraal werk op het snijvlak van geloof en samenleving. De student leert uit de gemeentepraktijk. Een niet onbelangrijk deel van de studie betreft preekvoorbereiding, methodiek en hermeneutiek, analyse en evaluatie. Onder toezicht van de praktisch theoloog en begeleid door een mentor met ervaring in de kerkelijke praktijk, leert de student wat voorgeaan in de eredienst en constructieve pastorale gespreksvoering is.

Een tweede niet onbelangrijk facet van het pakket Praktische Theologie is kerkrecht en symboliek. De werking van de landelijke kerk met haar verscheidenheid aan bedieningen is gestructureerd aan de hand van een Constitutie en Kerkorde. De student bestudeert zowel inhoudelijk als vormelijk deze fundamentele documenten en leert door middel van reflectie en openheid de afbakeningen en uitdagingen van de huidige kerkstructuur kennen. Dit wordt volbracht met het oog op de groeiende levensbeschouwelijke diversiteit in de samenleving. De kennis van de Belgische Protestantse Kerkgeschiedenis is daarbij onontbeerlijk.

Ter afsluiting van de Pastorale Masteropleiding maakt de student een pastorale scriptie. Het is de bedoeling dat de student het thema van de Masterproef vertolkt in pastoraal perspectief.

Overzicht

Pastorale Master (Ma2P)	Periode	ECTS	Vorm
Interdisciplinaire module	1 ^e / 2 ^e semester	20	hybride
Pakket Praktische Theologie	1 ^e / 2 ^e semester	30	-
Pastorale scriptie	2 ^e semester	10	-

Van de interdisciplinaire module dient de student in het tweede jaar 20ects te voldoen.

Interdisciplinaire Mastermodule (IDM)	Periode	ECTS	Vorm
Twee collegedagen per week en voorbereidingen	1 ^e / 2 ^e semester	6	hybride
Tekstanalyse / exegetische	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Presentatie tekstanalyse / exegetische	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Literatuurstudie	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Presentatie literatuur	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Thematische scriptie	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Presentatie thematische scriptie	1 ^e / 2 ^e semester	4	digitaal

Het pakket Praktische Theologie bevat de volgende elementen:

Pakket Praktische Theologie (Ma2P)	Periode	ECTS	Vorm
Preekvoorbereiding, methodiek, analyse en evaluatie	1 ^e / 2 ^e semester	5	hybride
Kerkorde en Diversiteit	1 ^e semester	5	hybride
Belgische Protestantse Kerkgeschiedenis	1 ^e semester	5	digitaal
Gemeente stage	2 ^e semester	10	-
Stage bijzondere diensten	2 ^e semester	5	-

De stages worden vastgelegd in overleg met de praktisch theoloog en de stagebegeleider (mentor). Het is van belang dat de student zich daarop voorbereid door zich te oriënteren in het protestantse kerkelijke landschap in Vlaanderen en België.

Stagemap

De eisen die aan predikanten gesteld worden zijn hoog. Zij moeten zowel over academische competenties beschikken als over leiderschapsvaardigheden. Zij zijn communicatief sterk en zijn aanspreekbaar op spiritualiteit en ontwikkelingen in de maatschappij en de cultuur. Daar komt nog bij dat hun vak onderdeel is van een organisatie in transitie. De kerk verandert mee met

de tijd en dat vraagt om een zorgvuldige afweging van wat er bewaard moet worden uit het verleden en wat verlaten of opnieuw verwoord en geleefd moet worden.

De opleiding tot predikant vraagt veel van de kandidaat, van de opleiders – uit de academie en de praktijk – en van de betrokken kerkmensen. Zo'n opleiding is nooit af. Predikanten zullen zoals alle professionals in deze veranderende tijden permanent moeten blijven leren op alle terreinen van hun vakgebied waar zij actief zijn.

Het praktijkdeel van de opleiding die in deze gids wordt beschreven, kan beschouwd worden als de eerste stap op die weg van voortgaande ontwikkeling. Na deze eerste stap is de kandidaat in staat om te starten als professional in de kerkelijke arbeid.

De vormen die gekozen zijn voor deze master, passen bij de verdere professionalisering. De kandidaat heeft zelf de regie in handen bij dit onderdeel. Hij of zij maakt een analyse van de praktijk en confronteert die met recente wetenschappelijke literatuur. Door de eigen ontwikkeling te vergelijken met de te behalen competenties ontstaat een beeld van de taken en opdrachten die moeten worden aangevat. De eisen aan de kandidaat zijn in die competenties verwoord. Zij zijn ook vertaald in de vorm van criteria voor het startdocument en het verslag die dit onderdeel van de theologiestudie afronden. De begeleiding vindt plaats door de opleiders van de faculteit in nauwe samenwerking met de professionals die vanuit de praktijk betrokken zijn. Er wordt verdieping van het leerproces beoogd door regelmatig expertmeetings te houden, of een leergemeenschap te vormen.

Algemene opzet

Het leren op de werkplek is vormgegeven in een cyclus. Steeds worden vijf stappen genomen, die herkenbaar zijn als de fases van een ontwerponderzoek:

1. Verkennen van de context, die een analyse oplevert van de factoren en vragen die bepalend zijn;
2. Verdiepen in recente wetenschappelijke bronnen, dat een theoretisch kader oplevert die structuur biedt aan het werk. Op basis van stappen 1 en 2 worden leerpunten geformuleerd;
3. Ontwerpen en uitvoeren van activiteiten, dat een verslag oplevert en input voor de evaluatie;
4. Evaluatie op basis van de leerpunten en met een kritische terugblik op verkenning en theoretisch kader;
5. Verslaglegging en presentatie. Daarin worden leeropbrengsten en vragen voor verdere ontwikkeling en onderzoek geformuleerd.

De eerste stap in de stage is een systematische verkenning van de stageplaats. De (godsdienst)sociologische gegevens worden verzameld. De geschiedenis van deze plek wordt beschreven. De visie van waaruit gewerkt wordt op deze plek, wordt kritisch beschreven en wordt vergeleken met de literatuur waarnaar verwezen wordt. Ook wordt de kritiek op deze visie opgezocht. Op basis van deze inventarisatie wordt een startdocument geschreven waarin de verschillende analyses samenkomen. Vervolgens maakt de stagiair(e) met behulp van een methodiek (zie bijlage [stagemap](#)) een sterkte-zwakte analyse van zijn of haar competenties voor het gekozen werkterrein. Op basis van de analyses in combinatie met de sterkte-zwakte analyse wordt een persoonlijk leerplan opgesteld met een aantal leervragen. Deze leervragen worden ten slotte verbonden aan elk van de competenties van de stages.

Bij de leerdoelen worden in samenspraak met de opleiders (praktijk en academie) een aantal stagetaken gekozen die het mogelijk maken aan de leerdoelen te werken. Bij elke stagetaak hoort een inhoudelijke voorbereiding - het theoretisch kader - die leidt tot een aantal aandachtspunten. Deze aandachtspunten zijn de basis voor feedback, feedup en feedforward van de opleiders. Deze aandachtspunten zijn ook de basis voor de reflectie van de stagiaires. De stages worden gecombineerd met twee vakken vanuit de opleiding: gemeentepedagogiek en diaconaal en pastoraal handelen.

Praktische uitgangspunten

De masterstudent is te gast in een kerkelijke gemeente en gaat zorgvuldig om met de geboden gastvrijheid. Dat brengt onder anderen met zich mee

- Dat alles wat vertrouwelijk met hem of haar wordt gedeeld ook vertrouwelijk behandeld wordt;
- Dat hij of zij zich bewust is van de rechten en plichten van een ambt, die ook degene die een ambt wil gaan bekleden moet laten blijken in zijn of haar optreden.
- Dat hij of zij medeverantwoordelijkheid neemt voor introductie en afscheid op de werkplek.

De masterstudent is zelf verantwoordelijk voor het zorgvuldig verzamelen van alle gegevens die nodig zijn voor Startdocument en Verslag. Dat betekent concreet

- Dat hij of zij zorgt voor dagelijkse verslaglegging in logboekvorm;
- Dat hij of zij tijdens de periode regelmatig reflecties schrijft waarin de vraag naar de eigen leerprocessen wordt besproken;

- Dat hij of zij al het materiaal dat nodig is voor het startdocument en het eindverslag zorgvuldig bewaart, inclusief de volledige gegevens van de bronnen die nodig zijn voor bronvermeldingen.

De begeleiding vindt plaats in onderling overleg met als uitgangspunt een wekelijkse ontmoeting tussen begeleidend docent en student. Ook neemt de student deel aan de expertmeetings die georganiseerd worden in het kader van de stage. Tevens is hij/zij actief in de leergemeenschap van kerkelijke professionals, indien deze mogelijkheid er is.

De formatieve beoordeling vindt plaats door alle begeleiders, zowel gevraagd als ongevraagd. De summatieve beoordeling is de verantwoordelijkheid van de begeleidend docent in samenspraak met de docentenvergadering van de FPTR. Hierbij zijn de beoordelingsprotocollen in deze stagemap richtinggevend.

Kandidaten nemen deel aan trainingen en studiedagen van de FPTR die passen bij hun leerproces. Bij aanvang van de stages ontvangt de student een overzicht van welke elementen de stageverslagen moeten bevatten, aan welke eisen het verslag moet voldoen en de beoordelingsprotocollen die van toepassing zijn aan de FPTR met betrekking tot het pakket Praktische Theologie.

4.4.3 Educatieve Masteropleiding

Studenten kunnen na de Algemene Master kiezen om zich te specialiseren in het onderwijs. Daartoe werd de Educatieve Masteropleiding ingericht. Deze opleiding combineert de opleiding op masterniveau in de theologie en religiestudies met het aanleren van pedagogische vaardigheden nodig om les te geven.

De klemtoon van de Educatieve Masteropleiding ligt op de verdere verdieping van de kennis in theologie en religiestudies tussen de interdisciplinaire module. Zoals in de opleiding van Pastorale Master dient de student tijdens het tweede jaar 2/3 van de studiepunten voor dit onderdeel te behalen.

Daarnaast specialiseert de student zich in methodes en bekwaamheden om de vakkennis over te brengen, met name aan kinderen en scholieren. De pedagogische vaardigheden beperken zich evenwel niet tot het middelbaar onderwijs, maar zijn breed vormend. Voor de algemene en vakdidactische vakken werkt de FPTR samen met de KULeuven.

Het diploma Educatieve Master biedt de noodzakelijke bekwaamheden om als leraar in het protestants-evangelisch godsdienstonderwijs (PEGO) aan de slag te gaan in Vlaanderen.

Interdisciplinaire Mastermodule (gedeeltelijk)

In het tweede jaar van de Masteropleiding wordt de interdisciplinaire aanpak behouden, maar dient slechts gedeeltelijk te worden opgenomen. De student die zich specialiseert in de pastorale afstudeerrichting moet 20ects van de IDM behalen. De student kiest bijgevolg 2/3 van het interdisciplinair studieprogramma, zoals aangegeven in de tabel bij de Algemene Master.

Pakket Pedagogische Vaardigheden

Dit pakket beoogt de student kennis te verschaffen in de algemene en specifiek theologische pedagogie. Daartoe worden modules opgenomen aan de KULeuven.

Daarnaast leert de student de bijzondere protestantse lesinhoud, waarbij hij het leerplan, de werking en de organisatie van het protestants-evangelisch godsdienstonderwijs in Vlaanderen (PEGO) verkent.

Een niet onbelangrijk gedeelte van het pakket Pedagogische vaardigheden zijn de onderwijsstages. Deze worden georganiseerd in samenwerking met de inspectie van het protestants-evangelisch godsdienstonderwijs in Vlaanderen.

De Educatieve Masteropleiding wordt afgerond met een didactische masterproef, waarbij het de bedoeling is dat de student het onderwerp van zijn Masterproef die hij/zij maakte in de Algemene Master uitwerkt op pedagogisch vlak.

We moeten vermelden dat het raadzaam is de keuze van afstudeerrichting te maken bij aanvang van het eerste jaar. Tijdens de Algemene Masteropleiding kan de student reeds de nodige stappen zetten om in het tweede jaar het pedagogisch pakket op de sporen te zetten.

Overzicht

Educatieve Master (Ma2E)	Periode	ECTS	Vorm
Interdisciplinaire module	1 ^e / 2 ^e semester	20	hybride
Pakket Pedagogische Vaardigheden	1 ^e / 2 ^e semester	30	KUL / FPTR
Didactische Masterproef	2 ^e semester	10	-

Van de interdisciplinaire module dient de student in het tweede jaar 20ects te voldoen.

Interdisciplinaire Mastermodule (IDM)	Periode	ECTS	Vorm
Twee collegedagen per week en voorbereidingen	1 ^e / 2 ^e semester	6	hybride
Tekstanalyse / exegese	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Presentatie tekstanalyse / exegese	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Literatuurstudie	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Presentatie literatuur	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Thematische scriptie	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Presentatie thematische scriptie	1 ^e / 2 ^e semester	4	digitaal

Het pakket Pedagogische Vaardigheden bevat de volgende elementen:

Pakket Pedagogische Vaardigheden (Ma2E)	Periode	ECTS	Vorm
Algemene didactiek	1 ^e / 2 ^e semester	12	KUL
Vakdidactiek	1 ^e / 2 ^e semester	8	KUL
Initiatie Protestantse Godsdienst	1 ^e semester	5	digitaal
Onderwijsstage	2 ^e semester	5	-

4.4.4 Research Masteropleiding

De afstudeerrichting Research biedt aan studenten die in theologie en religiestudies zijn geïnteresseerd en de Bachelor- en Algemene Masteropleiding op uitstekende wijze voltooiden de mogelijkheid zich verder te bekwalen in wetenschappelijk onderzoek. Hierbij gaat het om een combinatie van verdere verdieping in de interdisciplinariteit van de wetenschapsbeoefening en een intensieve individuele begeleiding.

De Research Masteropleiding biedt de mogelijkheid om de onderzoeksvaardigheden verder te ontwikkelen. Deze afstudeerrichting is de uitgelezen voorbereiding op de verdere uitbouw van een academische carrière. Daartoe wordt de student voorbereid om een gedegen en onderbouwd promotievoorstel te maken. Dit gebeurt door specifieke wetenschapsmodules te volgen en door het uitvoeren van zelfstandig wetenschappelijk onderzoek, die worden gepresenteerd in academisch verantwoorde publiceerbare artikelen.

Dit specifieke pakket Research bedraagt 30ects bovenop de 60ects van het tweede masterjaar. De afstudeerrichting Research vraagt van de student dan ook een grote werkijver en een beslissende toewijding. Het is dan ook noodzakelijk om in het voorafgaande traject de nodige uitstekende studieresultaten te behalen.

Het programma is als volgt samengesteld:

Interdisciplinaire Mastermodule

In het tweede jaar van de Masteropleiding wordt de interdisciplinaire aanpak behouden. De student Research Master dient de volledige IDM ook in het tweede jaar te volgen. Het is daarbij de bedoeling dat hij/zij tijdens de seminaries blijk geeft van een grote bekwaamheid en onderzoekmentaliteit. De student Research kan door de docenten worden gevraagd een bepaald thema verder uit te diepen en dit aan de medestudenten voor te stellen.

Pakket Onderzoek

In dit lessenspakket oriënteert de student zich en neemt hij de gelegenheid te baat om door middel van persoonlijke begeleiding de specifieke onderzoeksvaardigheden eigen te maken. Het gaat daarbij in de eerste plaats over methodologie. Daarbij staat in eerste instantie niet de keuze van deze of gene methode voorop, maar een overzicht van alle voorhanden zijnde methodes in de theologie en religiewetenschap. Vervolgens verantwoordt de student de gekozen methodologie door aan te geven waarom de andere werkmethodes voor zijn of haar onderzoek niet afdoende zijn. Daarbij horen

specifieke wetenschapsvaardigheden, aangevuld met digitale instrumentenkennis.

De didactische oefeningen worden in seminariebijeenkomsten aangescherpt. Daarin stelt de student zijn of haar bevindingen voor, leert kritiek te verwerken en eventueel aanpassingen en verbeteringen te implementeren.

Voor het opzet van een promotieonderzoek en het schrijven van twee publiceerbare artikelen (30ects) kan de student zes maanden uittrekken en de voltooiing van het volledige pakket Research over anderhalf jaar spreiden.

Overzicht

Research Master (Ma2R)	Periode	ECTS	Vorm
Interdisciplinaire module	1 ^e / 2 ^e semester	30	hybride
Pakket Onderzoek	1 ^e / 2 ^e semester	30	hybride
Opzet promotieonderzoek en twee publiceerbare artikelen	2 ^e / 3 ^e semester	30	-

De student die zich inschrijft voor de afstudeerrichting Research dient ook in het tweede masterjaar de volledige interdisciplinaire module te volgen, met inbegrip van de didactische opdrachten met betrekking tot de sub-thema's die aan bod komen.

Interdisciplinaire Mastermodule (IDM)	Periode	ECTS	Vorm
Twee collegedagen per week en voorbereidingen	1 ^e / 2 ^e semester	6	hybride
Tekstanalyse / exegese	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Presentatie tekstanalyse / exegese	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Literatuurstudie	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Presentatie literatuur	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Thematische scriptie	1 ^e / 2 ^e semester	4	hybride
Presentatie thematische scriptie	1 ^e / 2 ^e semester	4	digitaal

Het pakket Research bevat de volgende elementen:

Pakket Research (Ma2R)	Periode	ECTS	Vorm
Onderzoeksmethodologie	1 ^e semester	5	hybride
Wetenschapsvaardigheden	1 ^e semester	5	hybride
Digitale instrumentenkennis	2 ^e semester	5	digitaal
Didactische oefeningen	1 ^e / 2 ^e semester	10	hybride
Hoofdvakstudie	2 ^e semester	5	hybride

Afstuderen en uitreiking van het diploma

Tot slot nog enkele opmerkingen over het beëindigen van de studie aan de **FPTR**. Uit deze studiegids is gebleken dat er tal van mogelijkheden zijn om zich te bekwamen in theologie en religiestudies. De **FPTR** tekende daartoe enkele trajecten en afstudeermogelijkheden uit.

Het moet vooreerst duidelijk zijn dat de student zorg besteed aan de administratieve verplichtingen. Bij de eerste inschrijving wordt een dossier opgemaakt, waarin de persoonsgegevens en de vooropleidingen zijn verzameld. Ook wordt bij een intakegesprek een studieprogramma afgesproken. Na betaling van het inschrijvingsgeld begint de student aan het studietraject naar keuze.

Elk jaar opnieuw dient de student zich in te schrijven voor het volgende academiejaar. Het inschrijvingsgeld dient steeds betaald te zijn voor het einde van oktober. Ook moet de student erop toezien dat de persoonsgegevens nog correct zijn. Bij eventuele wijziging van (kot)adres of andere verschuivingen inzake geslacht, verblijfsvergunningen en dergelijke, dienen tijdig aan het [secretariaat](#) te worden gemeld.

Pas als alle administratieve verplichtingen in orde zijn, kan de **FPTR** de studieresultaten valideren. Dit is van belang om het diploma te kunnen uitreiken.

Er is steeds een mogelijkheid om een sociaal tarief of spreiding van het inschrijvingsgeld af te spreken. Men wendt zich daartoe tot het [decanaat](#) die de afspraken doorgeeft aan het [secretariaat](#).

Op het einde van de Bachelor- en Masteropleiding wordt het diploma uitgereikt. Dit gebeurt sinds jaar en dag op de eerste donderdag van de maand oktober, tijdens de plechtige opening van het nieuwe academiejaar. Elk diploma is vergezeld van een diplomasupplement, waarop alle studieresultaten en cijfermatige waardering staan vermeld. Op het diploma

staat geen cijfer- of andere waardering vermeld. Men houdt deze documenten goed bij.

De Bachelorproef wordt tijdig ingediend, dit is in de derde week van juni of de derde week van september (tweede zitting). De Masterproef dient eveneens tijdig te worde ingediend. Voor de Masterproef is presentatie/verdediging voorzien. Dit heeft plaats in september bij de eerste colleges van de interdisciplinaire mastermodule.

Alleen voor doctoraatsverdedigingen is een openbare zitting in de Aula van de faculteit voorzien. Zie voor [doctoraatsvoorschriften](#) verder in deze studiegids.

⑤ Inhoud modules

5.1 Algemeen

De studie theologie en religieswetenschap richt zich in de eerste plaats op mensen die zich willen bekwamen in de geestelijke verzorging, zowel in kerk en in andere vormen van hulpverlening. Daarbij is het noodzakelijk een zekere toewijding aan de dag te leggen, iets wat men in andere tijden 'roeping' noemde. De student moet in zekere mate een passie voor godsdienst en zingeving bezitten en zich tegelijk willen engageren om mensen daarin wegwijs te maken. Een persoonlijke toewijding is essentieel. Maar dit betekent dat ook zelfkritiek een plaats heeft. De tijd dat mensen klakkeloos overnemen wat geestelijke leiders en experts zeggen is voorgoed voorbij. De weerbare burger houdt er aan de eigen positionering in het levensbeschouwelijke landschap vorm te geven. Ook ten opzichte van de oude tradities vormt de moderne mens een eigen visie. Geloofsopvattingen zijn meer zoekontwerpen dan hapklare waarheden. De student theologie en religiestudies dient zich daarvan rekenschap te geven en de bereidheid aan de dag te leggen om op een constructieve wijze met deze veranderingen om te gaan.

Vandaar dat een groot gedeelte van de kennis en leermodules die door de **FPTR** worden aangeboden een brede culturele basis aanbrenge(n). Tendensen en ontwikkelingen sinds het begin van de moderniteit dompelden de samenleving onder in een naturalistisch en seculier wereldbeeld. De student theologie en religiestudies moet zich daarvan op de hoogte stellen. Tegelijk blijven de aloude tradities een landmerk in dit snel veranderende culturele landschap. Ook daarvan is een bekwaam theoloog op de hoogte. Een open wetenschappelijke interesse doet geen afbreuk aan de confessies, maar weet er zodanig mee om te gaan dat de grondslagen ervan een nieuwe vertolking krijgen.

Tot slot is er de dagelijkse praktijk. Het is een open deur intrappen om te stellen dat de kerken het moeilijk hebben. Maar de vaak voorspelde verdwijning van religie blijkt geenszins bewaarheid te worden. Religie verdwijnt niet, maar verandert. De recente ontwikkelingen sinds het begin van de 21^e eeuw tonen zelfs aan dat religie een steeds prominentere plaats inneemt in de geglobaliseerde wereld van vandaag. Vandaar dat de leermodules van de **FPTR** ruim aandacht besteden aan actuele problemen inzake religie en zingeving. De interreligieuze en interlevensbeschouwelijke dialoog komt steeds vaker op de voorgrond van het politieke en maatschappelijke leven. Studenten die aan de **FPTR** zijn opgeleid kunnen als experts in deze dialoog meepraten.

In dit gedeelte van de studiegids beschrijven we de inhoud van de modules die de Bachelor- en Masteropleiding vorm geven.

5.2 Bachelor 1

Bijbels Hebreeuws

De Hebreeuwse Bijbel is voor het grootste gedeelte geschreven in klassiek Hebreeuws. Deze antieke taal heeft een eigen structuur en een apart schrift, het zogenaamde kwadraatschrift. In deze module leert de student de grondbeginselen van deze taal, te beginnen met de lettertekens, de woordstructuur en de grammatica. Omdat het Bijbelse Hebreeuws tot de groep van de semitische talen behoort en zonder klinkers wordt geschreven, vraagt de studie ervan een flinke dosis doorzetting. Maar eens je bijzonderheden onder de knie hebt, gaat de verdere kennisverwerving als vanzelf. Om deze module aan te vangen is geen voorkennis vereist.

De kennis van Hebreeuws is essentieel om de Thora, Profeten en Geschriften (Pentateuch) te leren begrijpen. De Hebreeuwse tekst van de Bijbel vormt in de verdere studie de basis van het Traject Theologie in de Bacheloropleiding.

De module wordt ter plaatse gegeven en dit elk academiejaar dat begint in een even jaartal (2022-2024-2026-...)

Grieks van het Nieuwe Testament

Het Nieuwe Testament is geschreven in het Grieks. In deze basiscursus komen de grondslagen van het zogenaamde koiné-Grieks aan bod. Zowel de woordenschat en de grammatica worden uitgelegd en geoefend. Ook in deze module is het de bedoeling dat men de teksten uit het Nieuwe Testament in de grondtaal kan lezen en analyseren. Er wordt uitvoerig aandacht besteed aan de ontleding van woorden

De module wordt ter plaatse gegeven en dit elk academiejaar beginnend in een oneven jaartal (2023-2025-2027-...)

Verkorte cursus Bijbelse Talen

In deze cursus wordt de student geleerd om zelfstandig, met gebruikmaking van hulpmiddelen (softwareprogramma's, grammatica's en woordenboeken), teksten uit de Bijbel te vertalen.

Deze module biedt inzicht in de werking van de Bijbelse talen (Klassiek Hebreeuws en koiné- Grieks) en legt hierbij de nadruk op de syntaxis. De ontleding van woorden wordt in deze cursus niet aangeleerd, maar vervangen door de hulpmiddelen. Deze verkorte cursus is voldoende om een 'notie' te hebben van de Bijbelse talen, zonder dat alle regels en woorden uit het hoofd geleerd moeten worden.

Voordeel van deze cursus is dat de student in een relatief kort tijdsbestek toegang krijgt tot de grondtalen van de Bijbel en daarbij zelf de bestaande vertalingen kan beoordelen en naar waarde schatten.

De module is online beschikbaar.

Inleiding Hebreeuwse Bijbel

In deze cursus wordt de student vertrouwd gemaakt met de wereld van het Oude Testament. Het gaat om een inleidende cursus, wat betekent dat veel verschillende onderwerpen aan bod zullen komen. Het gaat hierbij om de volgende thema's:

1. Inhoud en ontstaan van de Hebreeuwse Bijbel;
2. Theologie van de Hebreeuwse Bijbel;
3. Geschiedenis van het Oude Israël;
4. Modern Bijbel lezen;
5. Enkele algemene thema's uit de Hebreeuwse Bijbel nader belicht.

Na de cursus zal de student een algemeen begrip hebben van het ontstaan en de inhoud van de Hebreeuwse Bijbel en inzicht in de huidige stand van de Bijbelwetenschap.

De module is online beschikbaar en bevat veel aanvullende literatuur in het Engels.

Inleiding Nieuwe Testament

In deze cursus wordt de student vertrouwd gemaakt met de wereld van het Nieuwe Testament. Het gaat om een inleidende cursus, wat betekent dat veel verschillende onderwerpen aan bod zullen komen. Het gaat hierbij onder andere om de volgende thema's:

1. Inhoud en ontstaan Nieuwe Testament
2. Theologie van het Nieuwe Testament
3. De Evangelies en de brieven
4. De historische Jezus
5. De apocriefe teksten

Na de cursus zal de student een algemeen begrip hebben van het ontstaan en de inhoud van het Nieuwe Testament en inzicht in de huidige stand van de Bijbelwetenschap.

De module is online beschikbaar.

Theologie en Hermeneutiek

Theologie spreekt over het goddelijke, over God als persoon en wat we kunnen weten. Het instrument waarmee we over sacrale waarden nadenken is het verstand of de rede. Ons gezond verstand gebruiken om het goddelijke te verklaren heet hermeneutiek. Deze module spreekt over het christelijke Godsbeeld op verstandelijke wijze.

In deze module geven we een overzicht van de encyclopedische aspecten van de studie Theologie aangevuld met de hermeneutische kernvragen. De module heeft een inleidend karakter, wat betekent dat we de meest fundamentele inzichten rond geloof en rede, openbaring en profetie, zullen overzien en interpreteren.

De module is online te volgen en bestaat uit negen lessen, afgerond met een lees- en schrijfopdracht. Elke les heeft verwerkingsvragen.

Inleiding Westerse Filosofie

De module biedt een encyclopedisch overzicht van 25 eeuwen westerse filosofie. Er wordt stil gestaan bij de voornaamste stromingen en vertegenwoordigers. De denkkaders worden uitgelegd, alsook het belang in cultuurhistorisch oogpunt. Waar van toepassing wordt ook de verbinding met theologie en christendom gemaakt.

De studenten verwerven een overzicht van de belangrijkste personen, perioden en kernvragen van de westerse filosofie. Ze leren verbanden te leggen door kennis van de bredere context, het ontstaan en het gebruik van filosofische begrippen.

De module bevat negen lessen te beginnen met de oorspronkelijke filosofen in het oude Griekenland tot de hedendaagse vrouwelijke filosofen.

De module is online beschikbaar.

Inleiding Praktische Theologie

In deze cursus maak je kennis met de ontwikkelingen binnen de Praktische Theologie in de afgelopen decennia. De ontwikkeling van een kerkelijk vakgebied naar een handelingswetenschap komt daarbij aan de orde. De verhouding tot de sociale wetenschappen komt aanbod, zo zal er bijvoorbeeld worden stilgestaan bij de godsdienstsociologie.

Ook is er aandacht voor de nieuwste ontwikkelingen, met name voor de collaboratieve benadering.

De module is online beschikbaar.

Kerkgeschiedenis Dogmavorming

Deze module beschrijft hoe het christendom tot stand kwam. Hiervoor zullen we in deze cursus zoeken naar de inhoud, de historische ontwikkeling en de filosofische grondslagen van de christelijke religie.

De drie sporen lopen door elkaar, omdat de systematische doordenking van het geloof gelijke tred moet houden met de ontwikkeling en de resultaten van de wetenschap. De ontwikkeling van het christendom is ook de ontwikkeling van dogma's.

Er wordt in deze module ruimschoots aandacht besteed aan het historische kader en de theoretische opvattingen die vorm gaven aan de apostolische geloofsbelijdenis. We zullen inzicht krijgen in de continuïteit/discontinuïteit tussen de woorden van Jezus en de christelijke dogma's. Kennis van deze cruciale ontwikkelingen in het vroege christendom werpen tevens licht op de wederzijdse beïnvloeding en uiteindelijke scheiding van het Jodendom en de christelijke kerk. Verder worden de voornaamste christelijke dogma's, zoals triniteit en de leer van de twee naturen van Christus, inhoudelijk uitgediept.

De module is online beschikbaar.

Religie en Samenleving

In deze module nemen we de verschillende opvattingen over de verhouding tussen religie en samenleving onder de loep. Het gaat daarbij om de sociologische ontwikkelingen die zich in het kader van religieuze zingeving voordoen. Het baanbrekende werk van enkele markante godsdienstsociologen zoals Emile Durkheim en Max Weber komt daarbij aan bod. Ook voeren we een aantal dieptepeilingen door en leggen de vinger op de pols van hedendaagse maatschappelijke tendensen zoals toenemende secularisering en fundamentalisme. Deze cursus is onontbeerlijk voor wie met religie in de samenleving te maken heeft.

De module is online beschikbaar.

Wereldreligies

Deze cursus geeft een overzicht van de grote wereldgodsdiensten. Na een inleiding over de vroegste paleontologische vormen van religie bij onze voorouders, valt het overzicht dat deze cursus biedt uiteen in twee grote delen. In deel 1 zien we de historische oorsprong van de belangrijkste religieuze tradities die zich over de hele wereld hebben ontwikkeld, beginnend met de landbouwrevolutie en vooral tijdens het Axiale Tijdperk (beginnend in de 9e eeuw v. Chr.). We zullen de denkkaders bestuderen die ten grondslag liggen aan religieuze voorstellingen, artefacten en geschriften. In deel 2 van deze cursus zullen we de huidige vormen van de wereldgodsdiensten

bekijken. Wat zijn de fundamenteën, structuren, ontwikkelingen en contexten van de grote wereldreligies? Daarbij zal de student zelf onderzoek doen naar een hedendaagse vorm van religie en zijn/haar bevindingen presenteren.

De module is online beschikbaar.

Alternatieve Christelijke Stromingen

Zoals een gebied haar zichtbare oppervlakte te danken heeft aan de ondergrondse voedingsbodem, zo heeft elke cultuur onzichtbare tendensen die haar werking bepalen. In deze cursus leren we over de ondergrondse bewegingen die het westerse christendom mede hebben bepaald. We spreken over 'alternatieve' stromingen omdat de triomferende traditie van meet af aan een scherp onderscheid maakte tussen de 'ware' gelovigen en de 'ketteren.' In deze module komen de uitgestotenen van het christendom aan bod. We leren over gnostiek, hermetisme, katharen, rozenkruisers en vrijmetselarij. Een degelijk inzicht in wat deze alternatieve bewegingen doorgeven levert een verhelderend beeld van het klassiek christendom op.

De module is online beschikbaar.

Vrije keuze / Oefeningen BA1

Grammaticale analyse Hebreeuwse teksten

In deze oefenmodule worden Hebreeuwse teksten grammaticaal geanalyseerd. Hiermee wordt de student niet alleen vertrouwd met het Bijbelse Hebreeuws, maar hij/zij leert tevens de verhalen en structuur van de teksten beter begrijpen. De oefening in grammaticale analyse is niet alleen verrijkend op vlak van taalkunde, maar ook en vooral van de heel eigen cultuur die aan de grondslag ligt van de Hebreeuwse Bijbel.

Grammaticale analyse van Griekse teksten

Deze module bereidt voor op de exegese. Hoofdstukken of markante passages zoals de Bergrede en/of parabellen worden vanuit de Griekse tekst gelezen en geanalyseerd. Door zich te oefenen in het heel specifieke taaleigen van het Evangelie of de Brieven van Paulus krijgt de student in deze oefenmodule een ideale achtergrond aangereikt om de theologische percepties van het Nieuwe Testament te doorgronden

Bespreking klassieke tekst uit de Westerse Filosofie

De westerse filosofie is net als de theologie gebaseerd op het Woord. Teksten vormen de ruggengraat van het denken dat in de Renaissance en de Verlichting tot wasdom kwam. Men greep toen terug naar de Klassieke Oudheid en las op vernieuwde wijze de kernachtige verhandelingen van Plato of Aristoteles. Of wat te denken van Pico Della Mirandola en zijn Rede over de menselijke waardigheid?

De bespreking van een klassieke tekst uit de Westerse filosofie opent de horizon van de studie van de geesteswetenschappen.

Praktisch Theologische case studie

Hier maakt de student een case studie van een markant kerkelijk fenomeen. Gaande van lokale gemeenschapsvorming tot sociale centra, Afrikaanse grootstedelijke kerken of bijzondere diensten. Het is de bedoeling zich te oriënteren in de kerkelijke praktijken en daarover te reflecteren.

Analyse Apostolische Geloofsbelijdenis

De Apostolische Geloofsbelijdenis die in de 4^e eeuw te Nicea ontstond, vormt nog steeds het centrale belijdenisdocument van alle christelijke denominaties. Een grondige analyse van deze tekst, met voorkeur uit de Griekse grondtekst, biedt een degelijk inzicht in de grondlijnen van het christelijk geloof en de dogmatiek.

Godsdienstsociologische enquête

Vanuit de theorieën die in de godsdienstsociologie werden ontwikkeld en die het onderwerp zijn van de module Religie en Samenleving, toetst de student de geloofsopvattingen aan de praktijk. Dit is beginnend veldwerk en ideaal voor de student die zich wil bekwamen in kwantitatief onderzoek.

Christelijke cultuur in de popmuziek

De popmuziek bukt van de religieuze verwijzingen en achtergronden. Een zoektocht en inventarisatie van de verbinding tussen moderne jongerencultuur en antieke geloofsvoorstellingen levert een helder zicht op de ontwikkelingen die de mensheid de voorbije honderd jaar doormaakte.

Christelijke cultuur in de literatuur

Ook in de literatuur is religie niet afwezig, integendeel. Zowat alle grote auteurs de voorbije tweehonderd jaar waagden zich aan een visie op Jezus of de Bijbel. Een verkenning in dit segment van het cultureel perspectief levert opmerkelijke inzichten op.

Kunst en Religie

In deze cursus kijken we naar kunst, religie en theologie als een van de meest fascinerende combinaties in de menselijke activiteit en expressie: de Bijbel, het 'handboek' van het christendom is een compendium voor religieuze artistieke thema's. Om deze relatie te onderzoeken zullen wij echter geen chronologisch overzicht bestuderen van de religieuze kunst van de Prehistorie tot onze Hedendaagse Tijd.

De tien hoofdstukken zullen zich vooral richten op de plastische of beeldende kunsten (schilderkunst, beeldhouwkunst, film, ...) en de architectuur in relatie

tot het Westerse christendom zoals we dat aantreffen in Europa en Noord-Amerika. Deze focus op het Westerse christendom betekent ook dat we dieper kunnen ingaan op de onderliggende 'regionale confessionele' theologie. We zullen echter ook enkele uitstapjes maken naar twee andere Abrahamitische godsdiensten, het Jodendom en de Islam.

Deze module is beschikbaar in het Engels en het Nederlands en is online te volgen.

5.2 Bachelor 2

Apocalyptiek

In deze cursus wordt het fenomeen van de 'apocalyptiek' belicht vanuit twee onderzoeksvelden. In de eerste plaats vanuit de Bijbelwetenschap, aangezien de broedplaats van apocalyptisch denken in de Bijbelse literatuur ligt. Complementair is het veld van de Religiestudies, met aandacht voor de apocalyptiek in christelijke tradities door de eeuwen heen en in de Islam.

Deze cursus biedt een helder overzicht van het ontstaan van apocalyptisch denken, van de fundamentele ideeën die eraan ten grondslag liggen en van de ontwikkeling van deze ideeën door de eeuwen heen. Het blijkt dat apocalyptische opvattingen, beelden en literatuur tot op de dag van vandaag springlevend zijn en in onze tijd (zoals in elke periode) opnieuw worden vormgegeven. We gaan dan ook op zoek naar de bron van deze oeroude beelden en vinden ze terug op de vreemdste plaatsen van onze cultuur vandaag.

Deze cursus is online beschikbaar.

Radicalisme

In deze cursus wordt het fenomeen van religieus 'radicalisme' belicht vanuit twee onderzoeksvelden. In de eerste plaats vanuit de bijbelse wetenschappen. We stellen de vraag in hoeverre de Bijbel radicale opvattingen verkondigt en in welke mate wij hierdoor (nog steeds) bepaald worden? Deelvragen hierbij zijn hoe het mogelijk is dat religieuze teksten mensen radicaal kunnen beïnvloeden en of radicale teksten altijd tot radicaal gedrag moeten leiden? Hoe kunnen we ontsnappen aan (religieus) radicalisme?

Het tweede veld is dat van de Religiestudies waarbij dieper ingegaan wordt op de sociale en psychologische achtergronden van radicaal denken en fanatisme. De radicale achtergrond van het ontluikende protestantisme in de 16e eeuw wordt hierbij ook belicht.

Lezingen over de kruistochten en antisemitisme vervolledigen de cursus als uitingsvormen van een uiterst radicaal geloof in de 'eigen waarheid'.

Deze module is online beschikbaar.

Reformatische Theologie

In deze cursus komen de grondslagen van het protestantisme aan bod. Welke ideeën ontvlamden voorin de 16e eeuw en hoe veranderden ze de wereld? De belangrijke theologen en hun voornaamste stellingen komen uitvoerig aan bod. We maken kennis met Maarten Luther en Johannes Calvijn, Maar ook Melancton, Zwingli en Bucer passeren de revue. Deze basis cursus heeft een uitvoerige documentatiemap, waardoor men de sleutelteksten van de Reformatie zelf kan lezen. Voor wie van dicht of ver met het protestantisme te maken heeft, is deze module basisstof.

Deze module is online beschikbaar.

Ethiek in Christelijk perspectief

In deze module onderzoeken we de handelingswetenschap die haar kennis en inspiratie haalt uit de Bijbel en de christelijke traditie. Ethiek is de discipline waarin wordt nagedacht over het leven of het bestaan en wat goed, minder goed of zelfs kwaad is. 'Christelijke ethiek' is dan het nadenken over deze zaken vanuit de joods-christelijke traditie die de westerse cultuur mede vormgaf.

Deze module is online te volgen.

Diaconaat en Pastoraat

Door de systematische bestudering van twee handboeken maakt de student kennis met het brede terrein van deze twee disciplines binnen de Praktische Theologie. Door opdrachten waarin de huidige praktijk wordt vergeleken met de bestudeerde theorie wordt de inhoud actueel. Deze opdrachten helpen de studenten ook om zich de inhoud persoonlijk toe te eigenen. Juist in deze tijd van transitie is de wisselwerking tussen de theoretische concepten, de veranderende praktijk en de persoonlijke visie noodzakelijk. De bijeenkomsten zijn op die interactie gericht.

Deze module is online beschikbaar

Kerkgeschiedenis Verlichting

In deze module maakt de student kennis met de voornaamste figuren en tendensen uit de periode van de Verlichting. In de 17^e en 18^e eeuw veranderde de cultuur in Europa snel. Religie kreeg een nieuwe plaats en een andere invulling. Godsdienst bepaalde gaandeweg niet langer het wereldbeeld, want de rede nam het roer over. De student leert in deze module figuren als Leibniz,

Rousseau en Hume kennen en hij/zij vormt zich een eigen visie op deze markante periode uit de Europese cultuur.

Christendom en Islam

Deze module bespreekt het ontstaan, de geloofsinhoud en de ontwikkeling van de islam. De belangrijkste begrippen en stromingen komen aan bod en worden helder uitgelegd. Ook worden er lijnen getrokken vanuit de Joods-christelijke en Bijbelse traditie die binnen de islamitische traditie geplaatst kunnen worden. Verder worden aanzetten gegeven om een visie te ontwikkelen op de (recente) problematiek tussen de islam, de monotheïstische religies en de seculiere samenleving.

De module is online beschikbaar.

Methodologie Religiestudies

Deze module vormt een inleiding op Religiestudies. Dit vakgebied behoort slechts enkele decennia tot het academisch curriculum. Men sprak voorheen over 'wereldreligies' of 'godsdienswetenschappen'. Religiestudies omvat een breed scala aan perspectieven en stelt de vraag naar het waarom en hoe men religies beschouwt. In deze module ontdekt de student de sleutelconcepten en terminologie van dit vakgebied. Ook krijgt men in 10 lessen een overzicht van de voornaamste theoretische perspectieven en methodologische benaderingen. Aangezien Religiestudies een interdisciplinaire academische aanpak veronderstelt komen ook sociologische, antropologische, politieke en economische benaderingen van religie aan bod.

Deze module is online te volgen.

Islamitische Theologie

Reeds vroeg begonnen moslims zich vragen te stellen over wezenlijke bouwstenen van hun godsdienst. Wie is God en hoe verhoudt Hij zich tot de wereld waarin wij leven? Is er in de islam plaats voor menselijke vrijheid? Of is alles in de natuur voorbeschikt? Is de mens verantwoordelijk voor zijn daden? Hoe moeten we de Koran plaatsen: is het een goddelijk boek of menselijk maakwerk? Op al deze vragen trachtten theologen te antwoorden. Zij hebben dat gedaan met argumenten die zij deels ontleenden aan Griekse filosofen en aan Joodse en christelijke theologen. Zo ontstond er spoedig een boeiend intellectueel debat.

Meer dan eens werd ook een onverwacht kritisch, soms zelfs ongelovig standpunt ingenomen. Op al deze aspecten gaat deze module verder in.

Comparatieve tekstanalyse

In deze module worden teksten uit verschillende tradities naast elkaar gelezen. De student leert de methodes van de zogenaamde vergelijkende godsdienstwetenschappen. Op deze manier krijgt men een bijzonder zicht op de betreffende tekst, gezien er doorheen de redactiegeschiedenis van alle funderende religieuze teksten sprake was van beïnvloeding en integratie. Door vergelijkende tekstanalyse komt de student de oorspronkelijke tekstversie op het spoor, wat essentieel is voor een beter begrip van de betreffende traditie.

Vrije keuze / Oefeningen BA2

Oefeningen comparatieve tekstanalyse

In deze oefenmodule behandelt de student een aantal teksten en gebruikt daarbij de comparatieve of vergelijkende methode. De teksten worden in overleg gekozen en de student levert de analyse schriftelijk in.

Bespreking van Soera 2 – De Koe (Al-Baqara)

Deze Soera is de langste uit de Koran en verwijst op talloze plaatsen naar teksten uit de Bijbel en andere tradities. Met de bestudering van deze Soera krijgt de student een verhelderend inzicht in de specifieke vorm en inhoud van het fundament van de islam bij uitstek: de Koran.

Modellenleer Religiestudies

Een bijzondere bekwaamheid is het ontwikkelen van modellen. Vooral in de Religiestudie verheldert men de inzichten en verbanden en geeft op inzichtelijke wijze aan waarover het gaat. Een beeld zegt vaak meer dan een woord. Het is een ambacht om wetenschappelijke modellen op te stellen en te presenteren. Dit komt in deze module aan bod.

Verkenningen Kunst en Religie

In deze oefenmodule maakt de student een verkenningstocht doorheen het wijde landschap van de religieuze en andere kunst, op zoek naar landmerken en onbegaanbare paden, ten einde het terrein van de artistieke presentatie van zingeving en waarheid te ontdekken.

Vergelijkende analyse ‘Discours de la Méthode’ (Descartes) en ‘Was ist Aufklärung?’ (Kant)

De student leest deze twee korte maar zeer kernachtige teksten uit de moderne filosofiegeschiedenis tegelijk en maakt een vergelijkende analyse. Wat was de bedoeling van beide auteurs, wat hun kernboodschap is en op welke wijze brachten ze hun wijsheid over?

Literatuurstudie sleuteltekst uit de christelijke ethiek

In deze oefenmodule kiest de student een sleuteltekst uit de lange traditie van het nadenken over het goede handelen in christelijk perspectief. Dit kan Augustinus zijn over de gerechtvaardigde oorlog of Dietrich Bonhoeffer over de navolging. De student leest deze tekst en levert een schriftelijke analyse van de voornaamste onderdelen van de daarin ontwikkelde redenering.

5.3 Bachelor 3

Exegese Hebreeuwse Bijbel

De student leert de voornaamste methodes om een Hebreeuwse tekst te analyseren. Met kernachtige teksten uit de Thora, Profeten en Geschriften als voorbeeldmateriaal oefent de student zich in wetenschappelijke tekstverklaring. De kennis van Hebreeuws is een noodzaak, gezien de passages uit de Bijbel alleen in de grondtekst worden bestudeerd.

Exegese Nieuwe Testament

Ook in deze module komen de belangrijkste exegesemethodes aan bod, dit keer toegepast op de Griekse teksten van het Nieuwe Testament. Vandaar dat voor het volgen van deze module de kennis van Grieks is vereist.

Liturgiek en Homiletiek

Vanuit concrete erediensten wordt het spoor terug gezocht in de tijd en de tradities naar achterliggende vormen en overtuigingen. De aanpak is die van onderzoekend en ontwerpnd leren. Aspecten die in ieder geval aan de orde komen zijn: jaarorde, vaste onderdelen, preken, sacramenten en gebouwen. Het doel van de zoektocht is een gefundeerde, persoonlijke visie op de kwaliteitseisen die in deze tijd gesteld kunnen worden aan eredienst en preek.

De student(e) verkent de belangrijkste onderdelen van de liturgie en de achterliggende tradities. Op basis van deze verkenning worden de theoretische concepten erachter gewogen, zowel theologisch als religiewetenschappelijk. De student bezint zich op de plaats van de preek in de eredienst en verkent de hermeneutische implicaties. Deze verkenningen hebben een direct verband met de eigen spiritualiteit.

Religieuze identiteitsvorming

In het hedendaagse debat rond zingeving en levensbeschouwing speelt het begrip identiteit een voorname rol. Wie ben ik? Wie is de ander? In deze module gaan we enerzijds op zoek naar hoe identiteit werd beschouwd in de grote tradities, te beginnen met de Bijbel. Daarna kijken we naar hedendaagse opvattingen over het concept identiteit. We richten ons daarbij specifiek op de

religieuze identiteitsvorming en laten niet na onderweg prangende vragen zoals 'Wat was de identiteit van Jezus?' te beantwoorden.

De module is online te volgen.

Waarheid en pluralisme

Deze module kadert in het thema van de religieuze diversiteit en hoe we daarmee in de moderne geglobaliseerde en seculiere samenlevingen mee omgaan. Wat is waarheid? Hoe beschouwt men waarheid in de Bijbel en andere tradities? Betekent de hedendaagse verscheidenheid aan opvattingen van waarheid automatisch dat de religieuze claims op absoluteheid verdwijnen? Betekent pluralisme met andere woorden hetzelfde als relativisme? Deze vragen komen in deze module aan bod.

De cursus is online te volgen.

Geloof & Wetenschap

Voor velen staat religie lijnrecht tegenover de rede en sluit wetenschap elke vorm van geloof uit. Geloof en wetenschap ontstaan vanuit de fundamentele tendens van de mens om uiting te geven aan onze nood aan coherentie. De inhoudelijke voorstellingen van geloof en wetenschap zijn afhankelijk van tijd en context. In deze module brengen we daarom het hedendaagse debat tussen geloof en wetenschap voor het voetlicht.

De module is online te volgen.

Antropologie van de Religie

In de antropologie van de religie gaan we op zoek naar de verhouding tussen de mens en het 'heilige'. Daarbij maken we uitvoerig gebruik van de onderzoeksresultaten van andere menswetenschappen, zoals psychologie, neurologie, etnografie, sociologie en culturele studies van volken en tradities. Deze voortschrijdende kennis levert ons een vernieuwd perspectief op om naar religie te kijken. Het evolutionaire denken neemt daarin een belangrijke plaats. In deze cursus beschrijven we dit antropologische perspectief op religie en passen deze beschouwing toe op de Bijbel en andere antieke teksten.

Kerk en Jodendom

De relatie tussen Joden en niet-Joden is vaak heel moeilijk en problematisch geweest. Wij gaan deze relatie door de geschiedenis heen bestuderen, in het bijzonder de relatie tussen het Christendom en het Jodendom in verleden en heden wordt onderzocht.

Om de relatie tussen de Kerk en het Jodendom te begrijpen, kijken wij eerst naar de relatie tussen Joden en niet-Joden vóór het Christendom. Het

studiemateriaal begint dus met een beschrijving van de relatie tussen Joden en niet-Joden zoals we dat in het Eerste Testament en in de Antieke Wereld terugvinden. We analyseren de relatie tussen Joden en niet-Joden ten tijde van het Tweede Testament, de relatie in de Joodse geschriften, en de gevolgen van de Joodse opstanden.

Daarna gaan we voor elke periode in de Europese geschiedenis na hoe de relatie tussen Joden en Christenen verliep: tijdens de Vroege Kerk, bij de kerkvaders, in de Middeleeuwen, tijdens de Reformatie, tijdens de Verlichting, en in de 19e en 20e eeuw. Er wordt ook aandacht besteed aan het Zionisme, en aan de antisemitische legende van het “Sacrament van Mirakel”.

Bachelorproef

De Bachelorproef maakt de studenten vertrouwd met de structuur van wetenschappelijke artikels, de ‘wetenschappelijkheid’ van bronnen, de structuur van wetenschapsbeoefening (m.n. de wijze waarop in academische debatten problemen worden gekaderd en geanalyseerd) en de voornaamste wijze waarop wetenschappelijke bevindingen worden gecommuniceerd. Alhoewel bij het uitwerken, schrijven en presenteren van de Bachelorproef de methodologische eisen van de wetenschap voorop staan, wordt bij de evaluatie eveneens heel veel aandacht besteed aan vormgeving, structurering en het wetenschappelijke gehalte van de schrijfstijl. Het is daarbij van uiterst groot belang dat de gebruikte bronnen op een juiste en volledige manier geciteerd en vermeld worden.

De Bachelorproef ontwikkelt en toetst zowel inhoudelijke competenties als competenties gericht op de effectieve communicatie van wetenschappelijke inzichten. De student dient wetenschappelijke literatuur te analyseren, waarbij hij/zij vertrouwd raakt met het wetenschappelijk debat omtrent een bepaald onderwerp. De Bachelorproef is dan ook een persoonlijke synthese van zelf verzamelde wetenschappelijke literatuur omtrent een bepaald onderwerp en geen ‘mini-Masterproef’. Meer specifieke doelstellingen van de opdracht zijn:

- Onderscheid kunnen maken tussen wetenschappelijke en niet wetenschappelijke bronnen;
- Vertrouwd raken met wetenschappelijk relevante tijdschriften en boeken;
- Wetenschappelijke bruikbaarheid van bronnen beoordelen;
- Stand van zaken in een wetenschappelijk debat kunnen presenteren in verschillende formats

De richtlijnen voor het maken van de Bachelorproef worden de student ter hand gesteld bij de aanvang van het werkstuk.

Vrije keuze / Oefeningen Ba3

Bespreking sleutelbegrippen van de evolutieleer

Het naturalisme dat in de 19^e eeuw onder impuls van het werk van Charles Darwin snel aan terrein won, nam gaandeweg het volledige moderne wereldbeeld in. De evolutieleer van de Britse bioloog vormt het scharnier waarop het moderne wereldbeeld kantelde. In deze module maakt de student zich vertrouwd met enkele kernbegrippen uit deze leer, zoals natuurlijke selectie, adaptatie, erfelijkheid, aangevuld met de inzichten die in de 20^e eeuw de theorie onderbouwden.

Literatuurstudie J. Habermas

De Duitse filosoof Jürgen Habermas vertolkt een beslissende stem in het debat rond religie en secularisering. Talloze boeken en artikelen van zijn hand vormen de achtergrond van het gesprek tussen geloof en wetenschap. De student neemt deze teksten ter hand en baant zich een weg doorheen dit boeiende godsdienst-filosofische landschap.

Verkenning Oosterse spiritualiteit

De Oosterse spiritualiteit die vanuit het Taoïsme en het Zenboeddhisme naar het Westen kwam, vormt een aantrekkelijk pad voor menig moderne zoeker. Maar welke ideeën en uitdrukkingen vormen de kern van deze spirituele beoefening? Wie was Lao Tse en wat schreef hij? Hoe ontstond het Zenboeddhisme en welke rol spelen deze geestelijke tradities in China vandaag? De student maakt een verkenning naar antwoorden op deze vragen.

Antropologisch Bijbellezen

Sinds vorige eeuw maakt de studie van de antropologie opgang aan de universiteiten. Het antropologisch onderzoek naar de religie in het algemeen en de Bijbel in het bijzonder ontsnapte niet aan dit vernieuwde perspectief. In deze oefenmodule leest de student de Bijbel in antropologisch licht en distilleert daaruit een innoverend perspectief voor het geloof en de traditie.

Westerse spiritualiteit 1 en 2

In deze oefenmodules neemt de student een aantal bekende en minder bekende fenomenen uit een brede waaier van de westerse spiritualiteiten onder de loep. Dit kan gaan van mystiek, alchemie en rozenkruisers over vrijmetselarij tot theosofie en New Age. Maar dit kan ook de hedendaagse ecologische tendensen zijn die met geestelijke bewogenheid de natuur omarmen, de esoterie van Karlheinz Stockhausen of nieuwe heidense culten.

Enquête Mensenrechten

Aansluitend bij de module Human Rights and Religious Minorities verkent de student in deze oefenmodule een aantal cases die het Hof van de Rechten van de Mens sinds haar begin rond religie behandelde. De student kan zich oriënteren door specifieke interessegebieden uit te lichten en de zaken in dit verband te analyseren, zoals onverdoofd slachten, het boerkaverbod of de wetgeving rond besnijdenis.

Lutheranisme

In deze module doen studenten kennis op van de grondslagen, de traditie, de belangrijkste figuren en ontwikkelingen van het lutheranisme. Tijdens de lessen zal onder andere de specifieke theologische positionering van Luther worden besproken. Aan de hand van de aangereikte teksten zal de student een heldere visie ontwikkelen op deze belangrijke traditie binnen de Reformatie.

Deze module wordt in het Engels gedoceerd.

Religious Populism

De cursus behandelt de belangrijkste juridische en inhoudelijke contouren van het hedendaagse probleem van het populisme. De scheiding tussen het "zuivere volk" en de corrupte elite vindt vaak een vruchtbare voedingsbodem in het religieuze (apocalyptische) wereldbeeld. De belangrijkste inzichten, fenomenen en theorieën rond religieus populisme passeren de revue om tot een gedegen en constructief theologisch antwoord te komen.

Deze module wordt in het Engels gedoceerd.

5.4 Mastermodules

Interdisciplinaire mastermodule

In de hedendaagse samenlevingen heeft religie geen evidente plaats meer. Tegelijk neemt de religieuze diversiteit toe, waardoor tradities het steeds moeilijker hebben. Het huidige klimaat stelt theologen dan ook voor flinke uitdagingen. Eeuwenlang dreef een religieuze traditie op de vaste overtuiging dat haar waarheid de enige juiste was. Deze visie treffen we nog steeds aan bij radicale aanhangers: ze schuwen polarisatie en geweld niet. Meer gematigde gelovigen dienen evenwel de vraag te beantwoorden hoe de verkondigde waarheid zich verhoudt met andere 'waarheden.' Is er dan niet één waarheid? Op alle terreinen van het maatschappelijke leven zien we de polarisatie toenemen. Zowel tussen religies onderling als binnen tradities. Vals nieuws teistert de publieke opinie en verdeelt de bevolking in goeden en slechten, naargelang de 'waarheid' die men aanneemt.

Vandaar dat het theoretische gedeelte van de Masteropleiding van de FPTR bestaat uit een interdisciplinaire benadering van actuele problemen inzake religie en zingeving. Elk academiejaar wordt de module in het eerste en tweede semester gegeven. Een overkoepelend thema bepaalt de sub-thema's die daarbij aan bod komen. Het eerste semester bestudeert de traditionele achtergrond van de problematiek, terwijl tijdens het tweede semester de actualiteit voor het voetlicht treedt. Het overkoepelend thema van religieus radicalisme bijvoorbeeld werd in een eerste deel belicht vanuit de apocalyptiek, terwijl tijdens het tweede semester religieus geweld en antwoorden erop aan bod kwamen.

In de periode van deze studiegids, zijnde 2022 tot 2025 werd als overkoepelend thema gekozen voor religieuze diversiteit. Op het programma staan thema's als waarheid, pluralisme en relativisme, identiteit, populisme e.a.

De volledige module bedraagt 30 studiepunten, verdeeld over 15 ects per semester. Elk studiepunt staat voor 25 tot 30 uren studietijd (voor een normstudent). Naargelang het aantal opgevraagde studiepunten wordt van de student verwacht dat hij/zij een exegetische tekst maakt en presenteert, literatuurstudie in scriptievorm en presentatie en per semester een essay schrijft, waarin een facet van het sub-thema aan bod komt.

Kerkorde en Diversiteit

Het eerste deel van deze module behandelt teksten van de Constitutie en Kerkorde die de goede orde binnen de Verenigde Protestantse Kerk in België (VPKB) bewaren. In de protestantse traditie heeft elke Kerk haar eigen kerkorde. Wat is er dan zo eigen aan de Belgische? Of wat is er zo Belgisch aan de protestantse kerkorde? Moet je protestant zijn om lid te zijn van de VPKB?

De student ontdekt de ecclesiologische basis van de kerkorde. Verder komen de hoofdlijnen, de achtergronden van het ontstaan, de functie en de ontwikkeling van de kerkorde van de VPKB en haar structuur aan de orde. Wat een kerk tot een kerk maakt is de eigenlijke vraag die in het vak Kerkrecht centraal staat. Wanneer is een groep mensen een kerk en waarom?

Waarom noemt de VPKB haar geloofsbelijdenis een geloofsverklaring? Welk model van kerkelijke organisatie koos de VPKB bij haar ontstaan?

Via casestudies en oefeningen leert de student de kerkorde toe te passen in de praktijk door kerkelijk juridische teksten te lezen en te begrijpen.

Wie zelf op zoek wil gaan in de teksten naar antwoorden op de vraag of iedereen, ongeacht leeftijd en geslacht, predikant kan worden in de VPKB of

wat het hoogste gezagsorgaan is in de Kerk maar toch niet alle bevoegdheden heeft, leert in deze module daarvoor de nodige vaardigheden.

De oecumenische contacten van de VPKB en haar merkwaardige verhouding met de Belgische overheid komen ook ter sprake.

De module eindigt met een overzicht van de diversiteit aan bedieningen en opdrachten die op het kruispunt van kerk en samenleving de VPKB verrijken.

De colleges worden in het Engels gegeven, behalve het tweede deel van de module rond diversiteit.

Geschiedenis van het Belgisch Protestantisme

Wanneer en hoe zijn de ideeën van de Reformatie onze streken binnengedrongen? Hoe reageerden de rooms-katholieke kerk en de politieke leiders op de invoering van deze ideeën? Wat waren de gevolgen? Hoe ziet het protestantisme in België er vandaag uit? De module "Geschiedenis van het Protestantisme in België" tracht een antwoord te geven op deze vragen.

Deze module geeft eerst een korte inleiding over de introductie van het christendom in onze gewesten en de voorgeschiedenis van de Reformatie, en bespreekt vervolgens de opkomst en verspreiding er van. Er wordt veel aandacht besteed aan de historische context in onze gewesten. Onze gewesten zijn een grensgebied tussen het noorden en het zuiden, tussen de Germaanse cultuur en de cultuur van het Middellandse zeegebied. En deze culturen en denkwijzen botsten voortdurend.

Naast de geschiedenis van het Belgisch protestantisme, bevat deze module ook een aantal biografieën zodat ook aandacht wordt geschonken aan een aantal specifieke figuren. De syllabus eindigt met enkele tijdlijnen om de geschiedenis ook op een visuele manier voor te stellen.

⑥ Postgraduaat en Doctoraatsopleidingen

Postgraduaat

Een postgraduaat of master-na-masteropleiding beoogt de verdere verdieping van competenties met het oog op specifieke beroepsmogelijkheden. Het studiepakket dient minstens 20ects te bevatten en wordt na beëindiging gehonoreerd met een postgraduaatsgetuigschrift.

De [Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies](#) stelt drie trajecten voor aan studenten en belangstellenden die zich verder willen bekwamen in de kunst van het theologiseren.

Chaplaincy

De opleiding bedraagt 20ects en is toegankelijk voor studenten die afstudeerden aan de Pastorale Masteropleiding. De inhoud is enerzijds verkennend en anderzijds praktijkgericht. Er wordt gewerkt met mensen uit het brede praktijkveld van de geestelijke verzorger of aalmoezenier. Daarin komen zowel het luchthavenpastoraat, gevangeniswezen, Belgisch leger en de ziekenhuizen aan bod. Bijzondere aandacht in deze opleiding wordt besteed aan het City Chaplaincy Project dat in samenwerking met de Verenigde Protestantse Kerken in Brussel is opgezet.

Postgraduaat Chaplaincy	Periode	ECTS	Vorm
Verkenning van juridische en structurele kaders aalmoezeniersdiensten	1 ^e semester	5	-
Theorie en modellen hedendaags pastoraat	1 ^e semester	5	hybride
Verkenning werkveld en stages	2 ^e semester	10	-

Pionier

Samen met het culturele klimaat verandert ook het kerkelijke landschap erg snel. Naast de traditionele vormen van liturgie en samenkomst ontstaan nieuwe wijzen van geloofsbeleving en kerk-zijn. De vraag vanuit de landelijke kerk is dan ook groot om aan deze nieuwe wegen academisch aandacht te besteden. Er is wereldwijd op dat vlak dan ook al één en ander tot stand gekomen. In deze postgraduaatopleiding komen deze nieuw vormen van kerk-zijn aan bod en neemt de student kennis van theorie en praktijk.

Het programma bedraagt 30ects en is onderverdeeld in een theoretisch en een praktisch luik. De toelatingsvoorwaarden voor dit postgraduaat zijn een Bacheloropleiding Traject Theologie of Pastorale Masteropleiding.

Postgraduaat Pionier	Periode	ECTS	Vorm
Contextueel Bijbellezen	1 ^e semester	4	hybride
Levensbeschouwing, pluralisme en waarheid	1 ^e semester	4	hybride
Theorie en modellen hedendaags pastoraat	1 ^e semester	5	hybride
Verkenning kerkelijk landschap	1 ^e semester	6	-
Stages	2 ^e semester	11	

Levensbeschouwing en diversiteit

De toenemende levensbeschouwelijke diversiteit zet een aantal maatschappelijke vanzelfsprekendheden onder druk. Niet alleen de traditionele religieuze instituten krijgen steeds meer vragen rond relevantie en representatie, ook de organisatie en inhoud van het levensbeschouwelijk onderwijs wordt kritisch doorgelicht. Deze opleiding verkent dit probleemveld en beoogt een constructieve en inzichtelijk overzicht te bieden van wat op het spel staat inzake levensbeschouwing en diversiteit.

Er wordt gewerkt met specialisten uit het onderwijs en de brede levensbeschouwelijke wereld. Het aantal studiepunten bedraagt 30ects. Studenten die de Pastorale, Educatieve en Researchmaster afronden, komen in aanmerking voor deze verdiepende verdere opleiding.

Postgraduaat	Periode	ECTS	Vorm
Levensbeschouwing en diversiteit			
Filosofie en burgerschap	1 ^e semester	4	hybride
Levensbeschouwing, pluralisme en waarheid	1 ^e semester	4	hybride
Onderwijs, identiteit en zingeving	1 ^e semester	5	hybride
Verkenning levensbeschouwelijk landschap in België	1 ^e semester	6	-
Leiderschap	2 ^e semester	3	
Kwantitatief onderzoek en enquête	2 ^e semester	8	

Doctoraatsopleiding

Het doctoraat in de Theologie en Religiestudies spits zich volledig toe op wetenschappelijk onderzoek. De kandidaat dient een gedegen onderzoeksproject in bij de Academische Raad, zijnde hoogleraren en docenten van de faculteit, aangevuld met een portfolio. Vervolgens wijst de Academische Raad een promotor aan, waarna de student zijn onderzoek aanvangt. De FPTR biedt een stimulerende leeromgeving en houdt daarbij rekening met de mogelijkheden en noden van de student. Vanaf het begin wordt een duidelijke route uitgestippeld alsook een tijdsplan opgesteld. Tijdens het onderzoek hebben promotor en student geregeld contact. De begeleider verbindt er zich toe methodologisch en taalkundig, maar ook op het vlak van literatuur en het gebruik van empirische onderzoeksgegevens de vinger aan de pols te houden en de promovendus daarin te ondersteunen.

Tijdens het promotieonderzoek en naarmate de resultaten vorm krijgen, zal de doctorandus worden gevraagd seminariebijeenkomsten te leiden of een openbare les te geven. Dit met het oog op het uitklaren van moeilijkheden en met als doel het academisch debat omtrent het onderwerp van het onderzoek aan te zwengelen en de kritische nood van een geschoold publiek te integreren tijdens de afwerkingsfase. Eens de doctoraatsthesis klaar is, stelt de promotor in samenspraak met de Academische Raad een jury samen. Deze jury wordt voorgezeten door de decaan en telt naast de promotor twee specialisten in het betrokken onderzoeksgebied. De promotor is belast met de samenstelling van de jury. De betrokken leden nemen vervolgens de thesis door en geven opmerkingen. Eens de student de volledige tekst opnieuw redactioneel bekeek en de promotor zijn fiat geeft, wordt de datum voor een openbare verdediging vastgelegd. Als dit met vrucht plaatsgreep, begint de carrière van de kersverse Doctor in de Theologie en Religiestudies.

De doctoraatsopleiding veronderstelt een actieve deelname aan de academische uitwisseling die de FPTR geregeld organiseert in het 'Doctoraatscollege'. Daarin zetelen alle gepromoveerde medewerkers en doctorandi van de faculteit. Twee keer per jaar komt het doctoraatscollege samen. De doctorandi krijgen dan de kans de vorderingen en de onderzoeksresultaten te bespreken met collega's.

Kandidaten die aan de FPTR afstudeerden kunnen door middel van een promotievoorstel de doctoraatsopleiding starten. Kandidaten die afstudeerden in theologie en religiestudies aan een buitenlandse faculteit, dienen ten minste twee aanbevelingen voor te leggen van hoogleraren uit het vakgebied van het voorgestelde onderzoek.

Alle verdere inlichtingen kan men bekomen op het [decaanaat](#).

Contactgegevens

Voor alle informatie, zie onze website:

www.fptr.be

Secretariaat:

info@protestafac.ac.be

Decanaat

Prof. Dr. Johan Temmerman

Johan.temmerman@protestafac.ac.be

Locatie:

Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies
Bollandistenstraat 40
1040 Brussel

Bijlagen

B1 Richtlijnen doctoraat

De kandidaat heeft masterdiploma Theologie & Religiestudies, afstudeerrichting research (onderzoek). Dit betekent dat hij/zij na het behalen van een educatief of pastoraal masterdiploma de onderzoekmodules 'wetenschap' volbracht. Dit houdt het schrijven van twee publiceerbare artikelen in (15ects) en het opmaken van een ontwerp voor promotieonderzoek (15ects omvattende portfolio met motivatie, vraagstelling, argumentatie, opbouw onderzoek, academische relevantie en literatuurlijst).

Indienen aanvraag

De aanvraag om een promotieonderzoek aan de FPTR op te starten moet bij de docentenvergadering van september van het nieuwe academiejaar worden ingediend.

Dossiergegevens

1. Korte CV met vermelding van relevante opleidingen, recente foto, contactinformatie en eventueel financieringsopzet
2. Kopij van het masterdiploma Theologie & Religiestudies met bijgevoegde lijst van behaalde studiepunten (met beëdigde vertaling indien niet in Ne/Fr/Dui/Eng)
3. Voor niet aan de FPTR afgestudeerde studenten wordt een aanbevelingsbrief van een hoogleraar aan een erkende theologische faculteit in het dossier gevoegd
4. Een exposé van het geplande promotieonderzoek met nadruk op de academische relevantie

Behandeling

Na initiële ontvankelijkheidsverklaring van de docentenvergadering wordt een hoogleraar aangesteld die als contactpersoon fungeert. Dit is naar verwachting de toekomstige promotor. Hij/zij maakt een afspraak met de promovendus en brengt daarover verslag uit aan de docentenvergadering. Na evaluatie wordt officieel toestemming gegeven om het promotieonderzoek te beginnen en wordt de promotor aangesteld. Het onderzoek gaat van start van zodra de administratieve inschrijving en de financiële verplichtingen zijn voldaan.

Werkprocedure

De promovendus werkt in nauw contact met de promotor. Ze zien elkaar minstens één keer per semester om de vorderingen te bespreken.

De promotor informeert de docentenvergadering over de vorderingen van het onderzoek.

Er wordt op aangedrongen dat de promovendus deeltijdse resultaten communiceert, hetzij in de vorm van werkcolleges, seminars of voorstelling van het deelresultaat in de vergadering van de onderzoeksgroepen aan de FPTR.

Evaluatie

In functie van de geleverde werkzaamheden en de naar voor gebrachte deeltijdse resultaten, maakt de docentenvergadering een tussentijds rapport op. De eerste keer zal dit gebeuren na 2 jaar. Al naargelang de evaluatie wordt de promovendus uitgenodigd door de docentenvergadering om eventuele bijstellingen of wijzigingen te bespreken.

Een tweede en laatste tussentijdse evaluatie kan na 4 jaar plaatsgrijpen indien nodig. Dan wordt na overleg de afwerkingstermijn bepaald. De data van inlevering en openbare verdediging worden in overleg op de agenda geplaatst.

Tijdsduur

De lengte van een promotieonderzoek kan onmogelijk in een richtlijn worden vastgelegd. We adviseren evenwel ten stelligste de termijn niet te laten uitlopen en ontraden een onderzoeksperiode van meer dan 10 jaar.

Al naargelang de omstandigheden kan een promotor tot vijf jaar na emeritaat actief blijven als begeleider van een doctoraatsonderzoek. De docentenvergadering kan ook in overleg een wisseling van begeleider voorstellen en doorvoeren.

Het eerste jaar en het jaar van verdediging wordt het volle inschrijvingsgeld aangerekend (850,-€). De tussenliggende jaren van onderzoek geldt een minimumtarief (100,-€).

B2 Stagemap

Inleiding

De eisen die aan predikanten gesteld worden zijn hoog. Zij moeten zowel over academische competenties beschikken als over leiderschapsvaardigheden. Zij zijn communicatief sterk en zijn aanspreekbaar op spiritualiteit en ontwikkelingen in de maatschappij en de cultuur. Daar komt nog bij dat hun vak onderdeel is van een organisatie in transitie. De kerk verandert mee met de tijd en dat vraagt om een zorgvuldige afweging van wat er bewaard moet worden uit het verleden en wat verlaten of opnieuw verwoord en geleefd moet worden.

De opleiding tot predikant vraagt veel van de kandidaat, van de opleiders – uit de academie en de praktijk – en van de betrokken kerkmensen. Zo'n opleiding is nooit af. Predikanten zullen zoals alle professionals in deze veranderende tijden permanent moeten blijven leren op alle terreinen van hun vakgebied waar zij actief zijn.

Het praktijkdeel van de opleiding¹ die in deze gids wordt beschreven, kan beschouwd worden als de eerste stap op die weg van voortgaande ontwikkeling. Na deze eerste stap is de kandidaat in staat om te starten als professional in de kerkelijke arbeid.

De vormen die gekozen zijn voor deze master, passen bij de verdere professionalisering. De kandidaat heeft zelf de regie bij dit onderdeel. Hij of zij maakt een analyse van de praktijk en confronteert die met recente wetenschappelijke literatuur. Door de eigen ontwikkeling te vergelijken met de te behalen competenties ontstaat een beeld van de taken en opdrachten die moeten worden aangevat. De eisen aan de kandidaat zijn in die competenties verwoord. Zij zijn ook vertaald in de vorm van criteria voor het startdocument en het verslag die dit onderdeel van de theologiestudie afronden.

De begeleiding vindt plaats door de opleiders van de faculteit in nauwe samenwerking met de professionals die vanuit de praktijk betrokken zijn. Er wordt verdieping van het leerproces beoogd door regelmatig expertmeetings te houden, of een leergemeenschap te vormen.

---

¹ De stage is een geïntegreerd onderdeel van de gehele master.

Competentieprofielen

Master Theologie en pastorale praktijk

Het competentieprofiel is als volgt:

- Hermeneutische bekwaamheid. Het vermogen om methodisch, bereflecteerd en vernieuwend teksten, tradities, verhalen en praktijken in hun contexten en wisselwerkingen te lezen, te interpreteren, te verstaan en te vertolken en zichzelf hierbij kritisch te laten bevragen vanuit de wens om zich te blijven ontwikkelen.
- Academische bekwaamheid. Het vermogen om zelfstandig de theologische wetenschap te beoefenen, hierbij op wetenschappelijke wijze gebruik te maken van bronnen en van relevante kennis uit andere wetenschapsgebieden, en verantwoording af te leggen van eigen interpretaties, en daarmee een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de protestantse theologiebeoefening.
- Disciplinaire bekwaamheid. Het vermogen om wetenschappelijk onderzoek in een van de theologische onderzoeksgebieden te verrichten en een originele bijdrage daaraan te leveren.
- Verbindende bekwaamheid. Het vermogen om in interactionele situaties verbindingen te leggen tussen cultuur en kerk, tussen traditie en dagelijks leven, tussen de plaatselijke kerk en de catholica.
- Representatieve bekwaamheid. Het vermogen om
  - a. Als vertegenwoordiger van Evangelie en (protestantse) kerk, van een levensbeschouwelijke organisatie of van de theologie te fungeren in een kerkelijke, seculiere en/of multireligieuze context;
  - b. Om te gaan met de verwachtingen die er dienaangaande leven ten aanzien van de eigen persoon als ambtsdrager.
- Missionaire bekwaamheid. Het vermogen om
  - a. Te communiceren met mensen van fundamenteel verschillende achtergronden en levensbeschouwingen;
  - b. Eigen overtuigingen en geloof te verwoorden en te verkondigen in het besef van de specifieke context waarin dit gebeurt.
- Pastorale bekwaamheid. Het vermogen om personen en groepen te begeleiden en bij te staan in geloofs- en levensvragen en anderen daarvoor toe te rusten.
- Homiletische bekwaamheid. Het vermogen om in een preek of meditatie exegese, bijbelse theologie en christelijke traditie te verbinden met de leefwereld en de existentiële vragen van de hoorders.
- Liturgische bekwaamheid. Het vermogen om vorm te geven aan en voor te gaan in liturgische bijeenkomsten in het besef van de specifieke context waarin dit gebeurt.
- Didactische bekwaamheid. Het vermogen om in catechese en

vorming leerprocessen te initiëren, te begeleiden en anderen daarvoor toe te rusten.

- Agogische bekwaamheid. Het vermogen om
  - a. Veranderingen in een geloofsgemeenschap te initiëren en te begeleiden;
  - b. De gemeente bij te staan in het verwoorden van haar roeping en visie;
  - c. Beleid ten aanzien van taken, relaties en communicatiepatronen te (helpen) initiëren, te ontwikkelen en uit te (laten) voeren;
  - d. Personen en groepen te motiveren.
- Communicatieve bekwaamheid. Het vermogen om
  - a. Zich zowel mondeling als schriftelijk zorgvuldig, begrijpelijk en doelgericht uit te drukken;
  - b. Informatie te verwerken en via het voor het doel geschikte medium te verspreiden;
  - c. In interactie te treden met personen en groepen;
  - d. Te communiceren over de eigen communicatie (metacommunicatie).
- Coöperatieve bekwaamheid. Het vermogen om
  - a. Vanuit de eigen specifieke verantwoordelijkheid in gemeente en samenleving samen te werken met ieder die daarvoor in aanmerking komt;
  - b. Samenwerking te bevorderen;
  - c. Aanspreekbaar te zijn op eigen houding en gedrag als ambtsdrager.
- Beroepsethische bekwaamheid. Het vermogen om
  - a. Vanuit beroepsethisch perspectief het eigen handelen vorm te geven en te evalueren;
  - b. Personen en groepen te begeleiden bij het vinden van een antwoord op ethische vragen;
  - c. In eigen houding en gedrag gestalte te geven aan de waarden, deugden en normen (integriteit, betrouwbaarheid, respect, verantwoordelijkheid, etc.), die passen bij het beroep.
- Persoonlijke bekwaamheid. Het vermogen om
  - a. Op reflectieve wijze om te gaan met de eigen biografie, de eigen geloofsidentiteit en - praxis, en het eigen gedrag;
  - b. Met innerlijke ruimte de ontmoeting met een (vreemde) ander aan te gaan.
- Integratieve bekwaamheid. Het vermogen om de diverse competenties en beroepsverantwoordelijkheden, en de drie dimensies van ambtsdrager, professional en privépersoon, die steeds tegelijkertijd aan de orde zijn, te integreren in eigen denken, voelen, willen en handelen en daarbij gericht te zijn op permanente educatie binnen een professioneel netwerk.

Algemene opzet

Het leren op de werkplek is vormgegeven in een cyclus. Steeds worden vijf stappen genomen, die herkenbaar zijn als de fases van een ontwerponderzoek:

1. Verkennen van de context, die een analyse oplevert van de factoren en vragen die bepalend zijn.
2. Verdiepen in recente wetenschappelijke bronnen, dat een theoretisch kader oplevert die structuur biedt aan het werk. Op basis van stappen 1 en 2 worden leerpunten geformuleerd.
3. Ontwerpen en uitvoeren van activiteiten, dat een verslag oplevert en input voor de evaluatie
4. Evaluatie op basis van de leerpunten en met een kritische terugblik op verkenning en theoretisch kader.
5. Verslaglegging en presentatie. Daarin worden leeropbrengsten en vragen voor verdere ontwikkeling en onderzoek geformuleerd.

Eerste stap in de stage is een systematische verkenning van de stageplaats. De (godsdienst)sociologische gegevens worden verzameld. De geschiedenis van deze plek wordt beschreven. De visie van waaruit gewerkt wordt op deze plek, wordt kritisch beschreven en wordt vergeleken met de literatuur waarnaar verwezen wordt. Ook wordt de kritiek op deze visie opgezocht. Op basis van deze inventarisatie wordt een startdocument geschreven waarin de verschillende analyses samenkomen. Vervolgens maakt de stagiair(e) met behulp van een methodiek (zie [bijlage](#) stagemap) een sterkte-zwakte analyse van zijn of haar competenties voor het gekozen werkterrein. Op basis van de analyses in combinatie van de sterkte-zwakte analyse wordt een persoonlijk leerplan opgesteld met een aantal leervragen. Deze leervragen worden ten slotte verbonden aan elk van de competenties van de stages.

Bij de leerdoelen worden in samenspraak met de opleiders (praktijk en academie) een aantal stagetaken gekozen die het mogelijk maken aan de leerdoelen te werken. Bij elke stagetaak hoort een inhoudelijke voorbereiding - het theoretisch kader - die leidt tot een aantal aandachtspunten. Deze aandachtspunten zijn de basis voor feedback, feedup en feedforward van de opleiders. Deze aandachtspunten zijn ook de basis voor de reflectie van de stagiaires.

- De stages worden gecombineerd met twee vakken vanuit de opleiding: Gemeentepedagogiek
- Diaconaal en pastoraal handelen.

Enkele praktische uitgangspunten

De masterstudent is te gast in een kerkelijke gemeente en gaat zorgvuldig om met de geboden gastvrijheid.

Dat brengt onder anderen met zich mee

- Dat alles wat vertrouwelijk met hem of haar wordt gedeeld ook vertrouwelijk behandeld wordt;
- Dat hij of zij zich bewust is van de rechten en plichten van een ambt, die ook degene die een ambt wil gaan bekleden moet laten blijken in zijn of haar optreden.
- Dat hij of zij medeverantwoordelijkheid neemt voor introductie en afscheid op de werkplek.

De masterstudent is zelf verantwoordelijk voor het zorgvuldig verzamelen van alle gegevens die nodig zijn voor het Startdocument en Verslag.

Dat betekent concreet

- Dat hij of zij zorgt voor dagelijkse verslaglegging in logboekvorm;
- Dat hij of zij tijdens de periode regelmatig reflecties schrijft waarin de vraag naar de eigen leerprocessen wordt besproken;
- Dat hij of zij al het materiaal dat nodig is voor het startdocument en het eindverslag zorgvuldig bewaart, inclusief de volledige gegevens van de bronnen die nodig zijn voor bronvermeldingen.

Begeleiding

De begeleiding vindt plaats in onderling overleg met als uitgangspunt een wekelijkse ontmoeting tussen begeleidend docent en student. Ook neemt de student deel aan de Expertmeetings die georganiseerd worden in het kader van de stage. En hij of zij is actief in de leergemeenschap van kerkelijke professionals, indien deze mogelijkheid er is.

Beoordeling

De formatieve beoordeling vindt plaats door alle begeleiders, zowel gevraagd als ongevraagd. De summatieve beoordeling is de verantwoordelijkheid van de begeleidend docent in samenspraak met de docentenvergadering van de FPTR. Hierbij zijn de beoordelingsprotocollen in deze stagemap richtinggevend.

Trainingen en studiedagen

Kandidaten nemen deel aan trainingen en studiedagen van de FPTR die passen bij hun leerproces.

Eisen aanstartdocument

- Titelblad met alle relevante gegevens:
  - Titel en ondertitel;
  - Naam en adresgegevens student en praktijkbegeleiders, inclusief GSM;
  - Adresgegevens stageplaatsen;
  - Datum en versienummer.
- Inhoudsopgave en indien gewenst Woord vooraf
- Inleiding

Hierin komen aan de orde:

  - Een overzicht van de belangrijkste leerpunten;
  - Een aantal daaraan gekoppelde activiteiten;
  - De belangrijkste opbrengsten (400 – 800 woorden).
- Verslag van de verkenning

In dit hoofdstuk komen de volgende zaken aan de orde:

  - De feiten van de stageplek in aantallen
  - De godsdienstsociologische gegevens
  - Inventarisatie van de belangrijkste ontwikkelingen in het recente verleden.
  - Inventarisatie van de belangrijkste voorgenomen ontwikkelingen (2000 – 3000 woorden)
- Verslag van de verdieping

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van recente literatuur die verband houdt met de ontwikkelingen binnen de stageplek. De verschillende begrippen die gebruikt worden bij het beschrijven van die ontwikkelingen worden in een theoretisch kader geplaatst. Uitgangspunt daarbij is de verplichte literatuur van de FPTR. (2000 – 3000 woorden)
- Ontwerpen van de stage-activiteiten

In dit hoofdstuk wordt een combinatie gemaakt van de eisen die de werkplek stelt, de competenties waaraan gewerkt moet worden en de sterkte-zwakke analyse die de kandidaat gemaakt heeft van zijn of haar niveau van presteren. Op basis daarvan worden concrete activiteiten voorgesteld en daar worden leerdoelen aan verbonden.

De opbouw van de tekst is als volgt:

- Per beroepsgerelateerde competentie (nrs 4 t/m 13) wordt kort beschreven hoe deze in het werk op de stageplek voorkomt; welke activiteit uitgevoerd zal worden en welke kennis en vaardigheden hiervoor nodig zijn. Vervolgens wordt er een persoonlijk leerdoel

gekoppeld aan dit onderdeel. Het persoonlijke leerdoel wordt SMARTI² geformuleerd.

- In een afsluitende paragraaf wordt een overzicht opgenomen van de activiteiten. (800 – 1200 woorden)

➤ Planning en feedback

In dit hoofdstuk worden alle activiteiten in een planning opgenomen en wordt er per activiteit een vorm van feedback geformuleerd. Het is de bedoeling dat bij elke activiteit minstens een vorm van feedback is die niet van de stagebegeleider komt. Deze feedback speelt een belangrijke rol in de beoordeling.

Bij de persoonsgerelateerde competenties (nrs 14, 15 en 16) wordt voornemen geformuleerd op welke wijze op deze vlakken geleerd gaat worden. Er worden voor elk van deze drie competenties een vorm van feedback³³ gepland. (400 – 800 woorden)

➤ Literatuurlijst en bijlagen

Eisen aanverslag

- Titelblad bevat alle relevante gegevens:
  - titel en ondertitel
  - naam en adresgegevens student en praktijkbegeleiders, inclusief GSM.
  - adresgegevens stageplaatsen
  - datum en versienummer
- Inhoudsopgave en indien gewenst Woord vooraf Inleiding
Hierin komen aan de orde:
  - Een overzicht van de belangrijkste leeropbrengsten
  - Korte impressie van een aantal daaraan gekoppelde activiteiten
  - Een korte terugblik op de stageperiode (400 – 800 woorden)
- Verslag van de activiteiten
De verschillende activiteiten die verbonden zijn aan één van de beroepsgerelateerde competenties worden besproken. Daarbij wordt de activiteit zelf kort getypeerd en worden vooral op basis van evaluaties met betrokkenen de leeropbrengsten besproken. (2000 – 3000 woorden)

---

² Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdsgebonden, Inspirerend

³ Hierbij kan gedacht worden aan externe deskundigen, zoals intervisoren of aan predikanten met een speciale opdracht binnen de VPKB.

- Verslag confrontatie theorie en praktijk
In dit hoofdstuk wordt het theoretisch kader uit het startdocument vergeleken met de ervaringen uit de praktijk. Per onderdeel worden discussiepunten aangegeven. (1000 – 2000 woorden)
- Metareflectie over de persoonsgebonden competenties
Op basis van de verschillende reflecties die de masterstudent heeft geschreven gedurende het semester wordt nu een metareflectie geschreven over de onderdelen van de persoonsgebonden competenties. Daarbij wordt expliciet ook gevraagde feedback van verschillende betrokkenen besproken. (1000 – 2000 woorden)
- Reflectie
In dit hoofdstuk wordt een terugblik op het proces geschreven, waarbij sterke en zwakke punten van het leerproces worden besproken.
Ook een reflectie op de leerprocessen in de expertbijeenkomsten is opgenomen. Het hoofdstuk besluit met een evaluatie van de begeleiding. (1000 – 2000 woorden)
- Literatuurlijst en bijlagen

Beoordelingsprotocollen

Beoordelingsprotocol Startdocument

Naam masterstudent	
Naam beoordelaar	
Datum van beoordeling	

Voorwaardelijke eisen:

Alle onderdelen uit de betreffende beschrijving zijn aanwezig en op de juiste wijze uitgewerkt. De tekst voldoet aan de taalkundige eisen die kunnen worden gesteld aan het niveau van een master

De tekst is gebaseerd op grondige analyses van de praktijk

De tekst geeft blijk van verwerking van recente academische vakliteratuur.

Er is aandacht besteed aan alle beroepsgerelateerde en persoonsgerelateerde competenties.

Beoordelingscriteria

nr	Criterium	cijfer
1	In de inleiding is een evenwichtige selectie gemaakt van thema's en zijn de hoofdlijnen van het plan van aanpak helder verwoord	
2	De gegevens zijn gebaseerd op recente, wetenschappelijke bronnen en zijn relevant voor deze context	
3	Er is bij de verkenning gebruik gemaakt van informatie van experts en geschreven bronnen. Deze zijn kritisch met elkaar vergeleken.	
4	Er zijn bij de verdieping verschillende bronnen kritisch vergeleken en er is sprake van een heldere praktische spits	
5	De tekst voldoet aan de eisen die verbonden zijn aan de academische bekwaamheid	
6	Uit het ontwerp spreekt een inzicht in de concrete eisen die gesteld worden aan de startende professional	
7	Het inzicht in eigen mogelijkheden wordt persoonlijk-professioneel verbonden aan het ontwerp van activiteiten	
8	Er is sprake van een realistische planning	
9	Er is sprake van een lerende houding die o.a. blijkt uit de planning van feedback	
10	Het gehele startdocument hangt logisch samen	

Aantal punten per onderdeel 10. Totaal aantal (100) wordt gedeeld door 10 en op deze wijze wordt het eindcijfer bepaald.

Beoordelingsprotocol Verslag

Naam masterstudent	
Naam beoordelaar	
Datum van beoordeling	

Voorwaardelijke eisen:

- Alle onderdelen uit de bovenstaande beschrijving zijn aanwezig en op de juiste wijze uitgewerkt.
- De tekst voldoet aan de taalkundige eisen die kunnen worden gesteld aan het niveau van een universitaire master
- De tekst is gebaseerd op feitelijke verslagen van de praktijk
- De tekst geeft blijk van verwerking van recente academische vakliteratuur.

Er is aandacht besteed aan alle beroepsgerelateerde en persoonsgerelateerde competenties.

Beoordelingscriteria:

nr	Criterium	cijfer
1	In de inleiding is een evenwichtige selectie gemaakt van leeropbrengsten en zijn de hoofdpunten van het leerproces duidelijk verwoord	
2	Er is sprake van een goed inzicht in hoofd- en bijzaken	
3	Er is sprake van een juiste koppeling van competenties aan activiteiten	
4	De normen die gehanteerd worden in de verslaglegging zijn gebaseerd op de literatuur	
5	Bij de bespreking wordt een duidelijk verband gelegd tussen de leerdoelen en de leeropbrengsten	
6	De feedback van de opleiders heeft een plaats gekregen in het verslag	
7	De feedback van andere betrokkenen is zorgvuldig verzameld en op een evenwichtige manier verwerkt	
8	Er is een inhoudelijke terugkoppeling tussen de praktijk en de theorie	
9	Er blijkt uit de metareflectie inzicht in het eigen leerproces	
10	Er blijkt uit de evaluatie van het leerproces een lerende houding	

Aantal punten per onderdeel: 10. Totaal aantal (100) wordt gedeeld door 10 en op deze wijze wordt het eindcijfer bepaald.

Literatuurlijst

Pastoraal handelen

Naast het boek van Ganzevoort en Visser, *Zorg voor het verhaal*, gebruik worden gemaakt van

B. Bakker, *Een goed gesprek*. Ook moet stagiair beschikking hebben over: H. Meulink-Korf en A. van Rhijn, *De onvermoede derde*, inleiding in het contextueel pastoraat.

Diakonaat

Barmhartigheid en gerechtigheid van ..... Daarnaast is het werk van Andries Baart over presentie aan te bevelen, zoals *Van bewegen naar bewogenheid*.

Gemeenteopbouw

S. Stoppels, *Voor de verandering. Werken aan vernieuwing in gemeente en parochie*, Zoetermeer, Boekencentrum, 2009.

Beroepsethiek

J. Schenderling, *Beroepsethiek voor pastores*, Budel, Damon, 2008

Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies
Bollandistenstraat 40
1040 Brussel